

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

un obiectiv prioritar în toate unitățile economice

realizarea
integrală
a producției
fizice și nete

Într-o atmosferă entuziastă,
de unitate deplină
a întregului popor în jurul
Partidului Comunist Român,
a secretarului său general,
tovarășul Nicolae Ceaușescu,
a avut loc

**MAREA
ADUNARE POPULARĂ
CONSACRATĂ
ZILEI DE 1 MAI**

POLITICA ROMÂNIEI SOCIALISTE

CONSECVENT CONSACRATĂ BUNĂSTĂRII OMULUI, ECHITĂȚII ȘI PĂCII ÎN LUME

POPORUL ROMÂN a sărbătorit și anul acesta ziua de 1 Mai în spiritul celor mai frumoase tradiții muncitorești ale sale, într-o atmosferă de entuziasm, manifestându-și atașamentul profund, aprobarea deplină, unitatea sa de nezdruccinat în jurul partidului comunist, al politicii sale interne și internaționale, al secretarului general al partidului. Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit luni după amiază, la marea adunare populară consacrată sărbătoririi, o amplă cuvîntare, deosebit de clară și de cuprinzătoare sinteză a sarcinilor pe care le ridică dezvoltarea în continuare a economiei noastre naționale, progresul multilateral al patriei noastre, în strînsă legătură cu tendințele care se manifestă pe plan mondial ca și o analiză extrem de profundă a desfășurării evenimentelor internaționale, problematicii cu care este în prezent confruntată omenirea.

Sărbătorirea zilei de 1 Mai a coincis anul acesta cu aniversarea a două memorabile evenimente din trecutul de luptă a clasei muncitoare, a tuturor românilor animați de idealurile progresiste și patriotice pentru dreptate socială, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a patriei: 4 decenii de la impresionanta manifestație desfășurată la București sub conducerea Partidului Comunist Român la 1 Mai 1939 împotriva fascismului, în plină ascensiune pe atunci, demonstrație care a făcut cunoscută lumii voința muncitorimii române de a se opune prin toate mijloacele și cu toate forțele plăgii ce amenința viitorul omenirii; 35 de ani de la crearea Frontului Unic Muncitoresc, factor esențial în lupta pentru răsturnarea dictaturii militarofasciste, pentru ieșirea României din războiul contra Uniunii Sovietice, alăturarea la coaliția antihitleristă și trecerea la dezvoltarea democratică și la transformarea socialistă a țării. Am adus și aducem cu acest prilej omagiul nostru celor care, punînd mai presus decît orice interesele țării și ale poporului, nu au prețuit în fața nici unei greutăți, nici unui pericol, au dus cu dirzenie și abnegație lupta pentru eliberarea patriei, pentru deschiderea unei noi ere în viața poporului român, era luminoasă a socialismului.

NU ÎN PERSPECTIVA ISTORIEI ne vom ocupa de semnificația acestor evenimente ci în lumina actualității. Pentru că astăzi, din nou asistăm la o recrudescență a elementelor fasciste, la apariția unor curente neofasciste ce propagă rasismul, șovinismul, ura între popoare. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu trebuie și nu putem uita „lecția drastică a istoriei care a pus în evidență

consecințele catastrofale pe care le pot avea atitudinea conciliatoare față de fascism, lipsa de vigilență și fermitate împotriva politicii de agresiune și încălcare a drepturilor suverane ale altor state și popoare“. Tocmai prin prisma învățămintelor acestei prea dureroase lecții se impune — și secretarul general al partidului nostru a lansat de repetate ori această chemare, animată de cele mai profunde sentimente umaniste, de grava responsabilitate față de generațiile prezente și viitoare — ca forțele politice înaintate, oamenii politici, popoarele să facă totul pentru a bara calea unei noi ascensiuni a fascismului, pentru a salvagarda libertatea, independența și însăși viața tuturor națiunilor lumii, pentru înfăptuirea dezarmării, pentru a asigura pacea lumii.

Și deși forțele progresiste, popoarele dispun de forța și capacitatea de a înlătura pericolul unui nou război, deși se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a trăi liber și independent, stăpîne pe bogățiile și pe soarta lor și evenimentele au confirmat pe deplin justetea acestei aprecieri făcute de Congresul al XI-lea al partidului, totuși nu trebuie să uităm că situația internațională este deosebit de complexă, că asistăm la o accentuare a politicii imperialiste de dominație și forță, la apariția unor noi zone de încordare și conflicte între state. Continuarea cursei înarmărilor, amplexarea pe care o cunoștea astăzi cheltuielile militare, nu numai că determină o uriașă risipă de resurse materiale și umane, atît de necesare muncii pașnice a popoarelor pentru a înlătura extrem de gravele decalaje economice cu care se confruntă omenirea, dar generează noi și noi pericole la adresa păcii și securității popoarelor. Profund responsabilă în fața istoriei, a prezentului și viitorului, România socialistă, prin glasul său cel mai autorizat, al președintelui Nicolae Ceaușescu, personalitate prominentă a lumii contemporane, militant neobosit pentru pace, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, s-a pronunțat și se pronunță cu fermitate și consecvență, pentru înlătura folosirii forței și amenințării cu forța în raporturile dintre state, pentru soluționarea pe calea tratativelor a tuturor diferendelor, a căutat și a propus soluții concrete prin care să se înregistreze progrese pe calea consolidării păcii. „Știm că lupta pentru înfăptuirea dezarmării nu este ușoară, accentua tovarășul Nicolae Ceaușescu, dar avem convingerea fermă că stă în puterea popoarelor ca, acționînd unite, să impună dezarmarea. Masele largi populare, forțele progresiste de pretutindeni pot și trebuie să-și facă tot mai puternic auzit glasul, să determine trecerea la măsuri care să ducă la izbăvirea omenirii de coșmarul războiului, la asigurarea unei păci durabile în întreaga lume“.

IN ACELAȘI TIMP, referindu-ne la cel de al doilea eveniment pe care l-am aniversat, crearea Frontului Unic Muncitoresc, viața a demonstrat că lichidarea sciziunii, înfăptuirea unității clasei muncitoare, dezvoltarea colaborării între toate forțele revoluționare, democratice sînt o condiție esențială pentru victoria revoluției și construcției socialiste; pentru că tocmai realizarea acestei unități a asigurat succesul deplin în vasta operă de transformare a societății noastre pe calea socialismului. După cum și în noua etapă în care ne aflăm, unitatea strînsă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor sub conducerea partidului comunist, constituie factorul determinant al înfăptuirii mărețului program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Privită pe un plan mai larg, unirea strînsă a forțelor revoluționare din întreaga lume, a tuturor popoarelor, apare ca o cerință stringentă a realizării idealurilor înnoirii societății, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, a salvării păcii mondiale și pentru înfăptuirea acestui scop nobil partidul nostru militează neabătut. „Noi pornim de la faptul — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că întotdeauna clasa muncitoare, mișcarea socialistă, comuniștii și-au pus ca țel suprem eliberarea omenirii de pericolul războaielor, făurirea unei lumi a păcii și bune înțelegeri între popoare. Cu atît mai mare este astăzi răspunderea forțelor socialismului, a clasei muncitoare, a militanților revoluționari de pretutindeni de a face totul pentru realizarea acestor deziderate vitale, îndeplinindu-și astfel nobila misiune istorică de a asigura edificarea unei lumi fără exploatare și asuprire, a unei lumi a păcii și prieteniei, a egalității între toate popoarele“.

În mod deosebit Partidul Comunist Român, România socialistă consideră ca o înaltă îndatorire să facă totul pentru a contribui la refacerea și întărirea unității țărilor socialiste, văzînd în aceasta un factor primordial pentru creșterea forței și influenței socialismului în lume. După cum sublinia secretarul general al partidului nostru și cu prilejul recente sale cuvîntări, divergențele existente, problemele apărute, oricît ar fi de complicate, pot și trebuie să fie soluționate în spirit tovarășesc, prin consultări și tratative pe baza respectului independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării și solidarității naționale. Tocmai un asemenea mod de soluționare a divergențelor, a litiigiilor, fără a se ajunge în nici un caz și sub nici un motiv la acțiuni militare trebuie să demonstreze faptul că socialismul este capabil să asigure rezolvarea principială, justă și echitabilă a oricăror probleme în consens cu interesele popoarelor, cu cerințele majore ale păcii și destinderii.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, cu puține zile înaintea sărbătorii de 1 Mai a avut loc vizita oficială de prietenie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, a efectuat-o în Jamahiriya Arabă Libiană Populară Socialistă, Republica Gaboneză, Republica Populară Angola, Repu-

blica Zambia, Republica Populară Mozambic, Republica Burundi și Republica Democratică Sudan precum și vizita de prietenie în Republica Arabă Egipt. Exprimîndu-și profunda satisfacție față de rezultatele deosebit de rodnice ale vizitelor întreprinse, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința sa din 27 aprilie, a aprobat pe deplin activitatea intensă, neobosită, desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în timpul acestei noi misiuni de pace și prietenie, relevînd contribuția esențială a secretarului general al partidului și președintele Republicii la transpunerea consecventă în viață a orientărilor de bază stabilite de Congresul al XI-lea al partidului privind extinderea și adîncirea prieteniei, solidarității și colaborării cu țările care au pășit pe calea dezvoltării libere, de sine stătătoare, cu toate statele lumii, a dat o înaltă apreciere rolului său determinant în amplificarea continuă a colaborării și solidarității cu statele de pe continentul african. Profunda satisfacție și înalta apreciere pe care întregul nostru popor le-au exprimat prin miile de telegrame adresate Comitetului Central al partidului, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, elocvente expresii ale adeziunii depline a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, față de politica partidului, ale hotărîrii lor de neclintit de a face totul pentru a o aduce la îndeplinire, ale unității de nezdruccinat a poporului în jurul partidului, al secretarului său general.

Așa cum se subliniază în Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vizita în cele opt state se înscrie ca un eveniment de cea mai mare însemnătate atît în planul relațiilor bilaterale, cît și în sfera relațiilor internaționale, constituie prin întreaga sa desfășurare și mai ales prin rezultatele ei, un mare succes politic, un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea relațiilor multilaterale ale României cu țările respective, cu tinerele state africane, cu mișcările de eliberare din Africa, o nouă și strălucită acțiune de politică externă a partidului și statului nostru.

Documentele semnate și înțelegerile convenite, schimburile de păreri avute de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu conducătorii statelor vizitate, au pus pregnant în lumină hotărîrea comună de a asigura o bază tot mai trainică colaborării reciproc avantajoase, promovării unor forme mai eficiente de concurență economică, tehnico-științifică și culturală, în folosul înaintării mai rapide pe calea progresului economic și social. În același timp vizita a constituit o manifestare concretă a solidarității militante a poporului român cu mișcările de eliberare din Africa australă, cu toate popoarele care luptă împotriva jugului colonial, pentru libertate, independență și progres social. Prin rezultatele sale, această vizită se înscrie ca o nouă contribuție la lupta popoarelor africane, a forțelor înaintate de pretutindeni împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru lichidarea definitivă a politicii de rasism și apartheid, a oricăror forme de asuprire și dominație. În același timp, secretarul general al partidului și președintele Republicii, profund preocupat de problema păcii și a înlăturării focarelor de conflict, a prezentat poziția țării noastre privind soluționarea conflic-

In hora entuziastă a copiilor și tineretului

tului din Orientul Mijlociu, continuarea eforturilor pentru o soluție globală care să ducă la instaurarea unei păci trainice și juste în această regiune.

Primirea caldă, prietenească făcută de solilor poporului român în toate țările vizitate relevă, o dată mai mult, înalta apreciere de care se bucură realizările poporului român, audiența largă a politicii sale externe, în cadrul căreia promovează consecvent pe arena internațională principiile noi de relații — de deplină egalitate în drepturi, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța în raporturile dintre state, a eforturilor sale neobosite pentru edificarea unei noi ordini internaționale, a unei lumi a păcii, mai bune și mai drepte. A fost, în același timp, o vie ilustrare a stimei și prețuirii acordate activității președintelui Nicolae Ceaușescu, promotor consecvent al idealurilor nobile ale libertății, independenței și progresului social, ale păcii, prieteniei și colaborării între națiuni.

AȘA CUM A INTRAT în tradiția poporului român, am întâmpinat și acest 1 Mai cu un puternic elan revoluționar, cu noi și semnificative rezultate, în muncă, cu hotărîrea fermă de a nu precupeți nimic pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului. După ce a evidențiat succesele pe care le-am dobîndit în cei trei ani ai cincinalului, în primele luni ale a-

cestui an, secretarul general al partidului, a subliniat în cuvîntarea sa sarcinile care ne stau în față pentru îndeplinirea exemplară a planului cincinal, pentru continua ascensiune a economiei și societății noastre pe noi trepte de dezvoltare și de bunăstare. În mod deosebit a fost afirmată necesitatea de a folosi cît mai deplin mijloacele de producție de care dispunem, de a economisi la maximum resursele de materii prime și de energie, de a le valorifica la nivel cît mai înalt în folosul poporului nostru, de a accelera, prin stimularea gîndirii creatoare științifice și tehnice proprii, a inițiativei oamenilor muncii, găsirea și aplicarea soluțiilor celor mai eficiente pentru aceasta.

Ne-au rămas mai puțin de doi ani pentru realizarea actualului cincinal, iar îndeplinirea prevederilor acestui an sînt hotărîtoare. Tocmai de aceea sînt necesare măsuri energice în întreaga economie, eforturi susținute din partea fiecărui colectiv de muncă, a tuturor oamenilor muncii pentru a asigura o calitate nouă în toate sectoarele de producție. Depinde de noi și, răspunzînd chemării secretarului general al partidului, trebuie să facem totul pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru sporirea avuției naționale, ridicarea bunăstării poporului, pentru a asigura mersul ferm al patriei noastre pe calea socialismului, pe calea comunismului, pentru prosperitatea întregii noastre națiuni.

N. IONESCU

PRODUCȚIA FIZICĂ ȘI NETĂ REALIZATE RITMIC, INTEGRAL

REPREZENTÂND sursa centrală a creșterii economice accelerate a economiei naționale și, pe această bază, a bunăstării și progresului întregii țări, **sporirea continuă și viguroasă a valorii nou create** reprezintă un obiectiv de o deosebită însemnătate pentru atingerea căruia se depun, în toate întreprinderile, eforturi deosebite. Deși între sporirea valorii nou create și creșterea economică este în general un raport de proporționalitate, totuși în obținerea unui optim în dezvoltarea multilaterală este necesară respectarea unei cerințe esențiale: **producția nou realizată să fie fabricată în strînsă și directă concordanță cu prevederile cantitative și sortimentale ale planului, cu cerințele beneficiarilor.** Iată de ce se acordă o mare importanță realizării indicatorului producție netă care este necesar să se situeze la și peste nivelul sarcinii de plan.

Departate de a reprezenta doar o schimbare a priorității în ierarhia indicatorilor după care se apreciază activitatea întreprinderilor, realizarea producției fizice și nete — integrală valoric și sortimental — este o necesitate obiectivă a optimizării raportului efort (de investiții) — efect (produse capabile să satisfacă o gamă cât mai largă de cerințe) la nivelul economiei naționale. În acest număr, despre modul în care se acționează pentru realizarea acestor indicatori de bază ai planului, în cadrul întreprinderilor Centralei mecanice de material rulant.

Aportul creșterii accelerate a productivității muncii

ÎN ACTIVITATEA productivă desfășurată de cele 8 întreprinderi ale Centralei mecanice de material rulant — de care este nemijlocit legat bunul mers al căilor ferate, transportul mărfurilor de la producători la beneficiari — s-au înregistrat în cinstea zilei de „1 Mai“ succese însemnate. **În primul trimestru al anului, pe ansamblul centralei s-au obținut depășiri sensibile la principalii indicatori (tabelul), atât față de plan cât și față de realizările din perioada corespunzătoare a anului precedent; la producția netă de 4,4 și 8%, iar la producția fizică cu 5,9 și 5,5%.** Din cele 13 sortimente principale au fost realizate depășiri substanțiale la reparații de locomotive Diesel hidraulice (105,5), la automotoare și locomotive Diesel de manevră (109,1), la osii montate pentru vagoane inclusiv recondiționate (166,6), la vagoane pentru transportat mărfuri pentru linii magistrale (119,0), la boghiuri pentru vagoane de transportat mărfuri (114,0), etc. **Producția fizică a atins cote ridicate pe baza sporirii substanțiale a productivității muncii, cu peste 12% față de 1978 și depășirea prevederilor la acest indicator pentru trimestrul I a.c. cu 0,2%.**

Eforturi deosebite s-au depus pentru utilizarea mai productivă a timpului de lucru, pentru sporirea producției realizate pe fondurile fixe existente. În rîndul întreprinderilor care au înregistrat indici superiori me-

● **Largă paletă de rezerve valorificate în sprijinul sporirii valorii nou create** ● Prin recondiționare, mărirea longevității pieselor și realizarea de economii ● **O mai înaltă responsabilitate a întreprinderilor colaboratoare în respectarea termenelor de livrare**

diei realizate pe centrală se situează I.M.M.R. Pașcani, care a obținut, în această perioadă, o utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor unelte de 90,2% și I.M.M.R. Roșiori (87,5%) asigurînd în acest fel, sporuri de producție de 11,5 milioane lei, respectiv 13,8 milioane lei. Esențial de reținut este că **întreaga producție fizică suplimentară realizată în acest fel a avut desfășurarea asigurată, centrala acordînd un sprijin susținut întreprinderilor pentru găsirea de comenzi suplimentare, peste cele existente la nivelul planului.**

Realizarea principalilor indicatori de plan în trimestrul I 1979

Intreprinderea	Producția netă	Producția fizică	Productivitatea muncii	Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă
Intreprinderea mecanică de material rulant „Gr. Roșie“	105,3	101,6	102,8	98,9
Intreprinderea mecanică de material rulant București Triaș	101,0	110,3	100,3	99,8
Intreprinderea mecanică de material rulant Cluj	102,9	108,0	98,6	99,9
Intreprinderea mecanică de material rulant Pașcani	110,7	108,0	100,1	97,4
Intreprinderea mecanică de material rulant Simeria	103,6	107,0	102,1	97,9
Intreprinderea mecanică de material rulant Craiova	103,2	96,5	101,9	99,7
Intreprinderea mecanică de material rulant Roșiori	107,4	101,8	100,4	99,7
Intreprinderea mecanică de material rulant Brașov	96,4	97,8	96,5	99,4
Total centrală	104,4	105,9	100,2	98,7

La baza creșterii productivității muncii s-a situat faptul că **în întreprinderi s-au materializat, la termenele prevăzute și chiar în devans, măsurile stabilite prin programele speciale referitoare la introducerea tehnicii noi, îmbunătățirea tehnologiilor existente organizarea mai bună a producției și a muncii, creșterea calificării cadrelor ș.a.** Astfel, la I.M.M.R. „Grivița Roșie“ — București a fost pus în funcțiune atelierul de acoperiri galvanice, au fost mecanizate operațiile de redresare și definitivare a cutiei vagonului, s-a perfecționat organizarea fluxului producției la secția de montaj, a fost modernizat echipamentul electric și altele. În unitatea respectivă, toate aceste măsuri s-au reflectat în depășirea productivității muncii în trimestrul I 1979, cu aproape 3% și cu 25% față de perioada corespunzătoare din anul trecut. În alte întreprinderi, ca, de pildă, la I.M.M.R. Simeria, un rol important în creșterea productivității muncii l-a avut autototarea cu 2

macarale pivotante și 2 poduri rulante, repararea vagoanelor cisternă și a boghiurilor într-un flux tehnologic perfecționat, aplicarea de norme și normative de muncă îmbunătățite etc. În aceeași perioadă, la I.M.M.R. Craiova productivitatea a înregistrat o depășire de 2⁰/₀ față de planul din primul trimestru și cu peste 7⁰/₀ față de perioada similară din anul trecut, prin extinderea largă a lucrului în acord global. Ca urmare a tuturor acestor măsuri, pe ansamblul centralei s-a obținut un spor de productivitate de 5 154 lei/om față de trimestrul I din 1978.

Desigur, eforturile de creștere a producției fizice, față de plan și față de realizările din anul trecut au fost considerabile. Aceasta nu înseamnă însă că s-a făcut totul. Întreprinderile centrale dispun încă de rezerve însemnate în această direcție, a căror valorificare poate aduce în circuitul economic însemnate producții suplimentare. Iată doar câteva argumente :

1 După cum se știe sistemul de reparare al materialului rulant necesită asigurarea de către întreprinderile specializate a unor piese și subansamble care au o complexitate deosebită și reclamă o dotare specială pe care unitățile reparatoare nu o au. **Dat fiind că în cursul trimestrului I/1979 furnizorii nu au asigurat un număr de 896 de astfel de repere, fluxul producției în unele întreprinderi de reparații nu s-a desfășurat continuu, utilajele nu au fost folosite în grad înalt și, ca urmare, nu s-a îndeplinit sarcina de plan la sortimentul „Reparații de locomotive Diesel-electrice și electrice“.** Având în vedere că asemenea greutăți s-au mai ivit și în livrarea pieselor forjate și turnate, a pieselor și subansamblelor din cooperare pentru unele produse ca vagoane de marfă și boghiuri, neajunsuri care de asemenea au influențat negativ ritmicitățile și nivelul producției realizate, au fost luate măsuri pentru asimilarea de astfel de piese în propriile întreprinderi ale centralei. Numai în trimestrul I/1979 s-au realizat un număr de 24 de poziții din acest program de asimilare urmînd ca, în lunile următoare, gradul de însușire a pieselor deficitare să sporească continuu. Desigur, nu poate fi asimilată întreaga gamă de asemenea repere și subansamble și nici nu este eficient, după părerea noastră, să fie făcut acest lucru. Iată, de ce apare necesar ca, pentru piesele încă neasimilate, **furnizorii în restanță să depună toate eforturile pentru onorarea obligațiilor pe care le au, să înțeleagă că deosebit de important pentru beneficiari, ba chiar și pentru ei înșiși, este nu numai de a realiza și livra produsul finit, ci și piesele de schimb care să-i asigure o disponibilitate ridicată ;**

2 Unele greutăți au fost întâmpinate și în obținerea de comenzi pentru poziția „Diverse“ nenominalizată prin plan. Din experiența anilor trecuți se cunoaște că există totuși reale și numeroase necesități ale beneficiarilor pentru produsele și serviciile care se realizează la acest capitol de plan, solicitări care de altfel și apar, neritmice însă, pe parcursul anului de plan. Avînd în vedere aceste considerente, pentru a se evita lucrul în asalt în unele perioade, ca și diminuările de producție fizică ca urmare a numărului mai mic de comenzi față de capacitățile disponibile în alte perioade, se impune o sporire a preocupărilor centralei noastre pentru asigurarea din vreme a întregului portofoliu de comenzi care să asigure o ritmicitate și productivitate

sporite în realizarea producției fizice la acest capitol de plan, pe întreaga perioadă a anului.

Reducerea cheltuielilor materiale la baza creșterii valorii nou create

SPORUL de productivitate a contribuit și la realizarea unor însemnate volume de producție netă peste prevederi. Desigur la aceasta a adus o contribuție esențială și **reducerea costurilor fabricației, în special a celor materiale.** Cheltuiala materială planificată pe trimestrul I a.c. s-a realizat pe total centrală cu o economie de 7 630 mii lei față de plan, care include și o diminuare a consumului de metal cu 630 tone. Aceste reduceri au fost obținute, în principal, prin :

- **recondiționarea** unui volum mare de piese de schimb necesare reparării locomotivelor Diesel hidraulice, a vagoanelor de marfă și călători în valoare de 28 718 mii lei ;

- **reducerea consumului de combustibil și energie electrică** prin înlocuirea unor cuptoare vechi cu instalații similare de mare randament, cu recuperatoare de căldură etc., prin izolarea conductelor în vederea eliminării pierderilor de căldură etc. ;

- **proiectarea și implementarea unor noi tehnologii de fabricație cu consumuri materiale reduse** ca : dispozitivul pentru bușat cartere la motoare M.B., instalația pentru testat rulmenți, matrițarea cîrligului de tracțiune cu ciupercă în locul forjării libere, îmbunătățirea matrițării unor repere ș.a.

Și în realizarea producției nete trebuie menționat că, pe lângă rezultatele bune înregistrate pe ansamblul centralei, în unele întreprinderi au existat totuși anumite deficiențe care au influențat nefavorabil cuantumul realizărilor. (La I.M.M.R. Brașov producția netă, pe trimestrul I/1979, a fost realizată numai în proporție de 96,4⁰/₀). Pentru înlăturarea lor și recuperarea restanțelor care au apărut la acest indicator au fost adoptate măsuri concrete, cu termene și responsabilități precise, de creștere a productivității muncii și reducerea normelor de consum ori materiale, de combustibil și energie, eliminarea rebuturilor la turnătorie și forjă etc. Se urmărește întărirea disciplinei în muncă pentru respectarea graficelor de rezivie și reparații a utilajelor pentru a se preîntîmpina întreruperile și stagnările cu frecvență destul de ridicată în prezent.

În perioada următoare, în toate întreprinderile mecanice de material rulant se trece la implementarea unor măsuri pentru evitarea depășirii cheltuielilor materiale la unele sortimente care se datorează neîncadrării în normele de consum planificate la o serie de materii prime și materiale importante. Totodată, au fost asigurate condiții pentru respectarea severă a măsurilor de evitare a depășirii consumurilor de energie electrică, combustibil, metal, cherestea etc. Eforturi însemnate sînt îndreptate spre dezvoltarea creativității și perfecționării conducerii și organizării producției și a muncii, acțiuni capabile să conducă la o desubstanțializare ridicată a produselor, la sporirea valorii nou create, la diminuarea costurilor în executarea diverselor activități specifice unităților noastre.

Mihai JURJ

director tehnic,

Centrala mecanică de material rulant

Asigurarea la termen a documentațiilor

● Documentații pentru 1979 asigurate în trimestrul I doar în proporție de 60% ● Cauza nr. 1 a restanțelor : operativitatea și calitatea în elaborarea proiectelor ● Economii în faza de documentații de 230 de milioane depistate de organele bancare. De ce nu de proiectanți ? ● Sugestii de elaborare mai operativă a unor documentații mai bune și mai ieftine

ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ a importantului program de investiții pe acest an cât și pe întregul cincinal face necesară perfecționarea activității și a conlucrării tuturor factorilor participanți la realizarea noilor capacități de producție : beneficiari și titulari de investiții, organizații de proiectare, de construcții-montaj etc. în toate fazele procesului investițional. În acest context, eforturile se cer însă orientate cu prioritate spre **etapa pregătirii investițiilor** ale cărei cerințe se cer mult mai complet și mai corect respectate, dat fiind că ea deține rolul hotărâtor în respectarea termenelor de realizare a noilor obiective. Printre ele, un loc principal revine **elaborării din vreme a documentațiilor tehnico-economice și de execuție**, cu minimum 6 luni înainte de începerea lucrărilor în anul de plan, așa cum de altfel prevede Legea investițiilor.

Respectarea, în toate cazurile, a acestui termen de predare a documentației este o obligație care trebuie respectată cu strictețe, dat fiind că, în caz contrar, constructorul nu își poate pregăti din vreme frontul de lucru și organizarea de șantier cea mai corespunzătoare, furnizorii nu pot crea din timp toate condițiile pentru fabricarea în condiții optime a utilajelor și a materialelor de construcții necesare, iar termenul final de punere în funcțiune are toate șansele să fie depășit. Pentru că practica arată că eforturile ulterioare, din faza de execuție, de a recupera întârzierile în asigurarea documentației cu un semestru înainte de anul de plan sînt costisitoare și de cele mai multe ori chiar sortite eșecului. Care este, în prezent, stadiul acoperirii cu documentație a noilor obiective de investiții din acest an ?

Întirzieri în elaborarea proiectelor pentru unele noi investiții din acest an

CADRUL NORMATIV care reglementează activitatea de investiții solicită beneficiarilor, titularilor de investiții, institutelor de tehnologie și de proiectare, organelor de avizare din băncile speciale și organelor centrale de sinteză o astfel de organizare și coordonare a activității încît încă din **perioada anterioară anului de plan să se asigure acoperirea cu documentațiile tehnico-economice legal aprobate a tuturor obiectivelor noi de investiții ce urmează a fi începute în anul de plan**. Pentru 1979, prin Decretul nr. 465/16 XI 1978 s-a prevăzut sarcina ca pînă la 31 martie a.c. să fie elaborate (de către beneficiari și titularii de investiții) notele de comandă și proiectele de execuție (de către institutele de tehnologie și de proiectare) pentru obiectivele prevăzute să înceapă în acest an.

Și totuși, analiza efectuată la începutul lunii aprilie a.c. asupra gradului de asigurare cu documentații teh-

nico-economice a obiectivelor noi din planul pe 1979, a evidențiat **importante restanțe în realizarea acestei sarcini, respectiv faptul că noile investiții sînt asigurate cu documentații aprobate în proporție de numai 60%**. Din acestea, la obiectivele care se aprobă prin decret, documentația aprobată era numai 33%, la cele ce se aprobă de titularii de investiții era de 71% iar cele din competența întreprinderilor și centralelor, doar 54%. **La peste 10% din totalul obiectivelor prevăzute să înceapă în acest an, documentațiile tehnico-economice nici nu au început să se întocmească**, la 14% erau în curs de elaborare, iar la peste 13% erau în curs de avizare și de prezentare la aprobare. Titularii de investiții la care se localizează volumul cel mai mare de documentații tehnico-economice neaprobată sînt cei din chimie, construcția de mașini și economia forestieră (tabelul). Preocuparea insuficientă pentru asigurarea la

Gradul de asigurare cu documentații a noilor obiective prevăzute să înceapă în acest an, la unii titulari de investiții

Titulari de investiții	Valoarea procentuală a documentațiilor tehnico-economice neaprobată în totalul valorii obiectivelor noi și care se aprobă :		
	prin decret	de titulari de investiții	de centrale și întreprinderi
M.I.M.	64	60	86
M.I.C.M.	66	87	89
M.I.Ch.	75	79	87
M.E.F.M.C.	68	83	63
M.A.I.P.A.	65	68	24
M.T.Tc.	61	32	48
Consiliile populare județene	52	18	53

timp a documentațiilor tehnico-economice a făcut ca să nu poată fi începute circa 350 de noi obiective de investiții localizate în principal la unități din M.I.Ch. și M.T.Tc. cu termene planificate în primul trimestru.

Mai multă operativitate și calitate în elaborare și avizare

CARE sînt cauzele acestei situații ? În principal este vorba de următoarele aspecte :

1 **întirzieri ale beneficiarilor în contractarea executării documentațiilor și ale institutelor de proiectare în elaborarea proiectelor** la anumite obiective de investiții. Avînd în vedere că numai documentația tehnico-economică permite să se deschidă finanțarea, să se comande în mod legal utilajele tehnologice, să se contracteze pe baze ferme realizarea lucrărilor cu organizațiile de construcții, care, la rîndul lor, au în acest fel asigurată o bază reală pentru comandarea materia-

lelor și prefabricatelor și pentru asigurarea forței de muncă, utilajelor de construcții și mijloacelor de transport pe șantiere apare necesară amplificarea considerabilă a eforturilor pentru demararea de îndată a elaborării proiectelor la toate obiectivele rămase în urmă ;

2 **Întirzieri pe filiera avizărilor datorită faptului că uneori documentația este incompletă sau de calitate necorespunzătoare și, ca urmare, este trimisă înapoi pentru completare sau refacere.** Pentru a fi corespunzătoare, documentația tehnico-economică fiind expresia proiectată a viitorului obiectiv productiv, trebuie să prevadă, pe de o parte, tehnologii și procese funcționale moderne și eficiente, de înaltă productivitate, iar pe de altă parte, soluții constructive și arhitecturale ale obiectivului care să permită valorificarea în grad înalt și economisirea resurselor materiale, umane și financiare utilizate în execuție și exploatare, respectarea prețurilor și a tarifelor legale.

Pentru ridicarea calității proiectelor de execuție și reducerea costului investițiilor ce se realizează în 1979 și 1980, prin art. 10 din Decretul nr. 465/1978 s-a stabilit ca pînă la 30 decembrie 1978 beneficiarii, titularii și proiectanții să introducă în documentațiile lucrărilor de investiții soluțiile constructive noi și tehnologiile moderne de execuție stabilite în cadrul acțiunii de ieftinire a investițiilor și construcțiilor aprobate la expoziția din luna octombrie 1978. Analiza recent efectuată de Banca de Investiții a dus la constatarea că marea majoritate a beneficiarilor și titularilor de investiții au dat curs acestei sarcini operînd reduceri ale efortului de investiții la un număr de peste 700 obiective în sumă de peste 9 miliarde lei din care 5 miliarde lei construcții-montaj. Mai sînt însă beneficiari care nu au avut o preocupare susținută pentru încheierea acestei acțiuni, pentru includerea de la început în documentații a acestor cerințe (Întreprinderea de fibre artificiale Dej, Combinatul chimic Giurgiu ș.a.).

Faptul că există largi posibilități de ridicare a calității documentațiilor tehnico-economice este demonstrat și de rezultatele suplimentare obținute de aparatul de control tehnic al Băncii de Investiții care, extinzînd analiza la alte 127 obiective de investiții prin prisma aplicării noilor soluții constructive, a făcut posibilă determinarea și obținerea unor economii de peste 230 milioane lei. Este suficient de arătat că în urma analizei efectuate în anul trecut cu ocazia avizării de către organele centrale a documentației tehnico-economice pentru furnalele nr. 1 și 2 de la Combinatul siderurgic Călărași, s-a ajuns la diminuarea efortului de investiții cu aproape 12% față de evaluarea făcută de proiectant și însușită de beneficiar.

Există deci posibilitatea de a se construi mai bine, mai repede și mai ieftin. Esențial este ca soluțiile care să permită acest lucru să fie de la început luate în considerație și introduse în proiecte de un număr cît mai mare de tehnologi și proiectanți. Trebuie avute în vedere cîteva cerințe capabile să asigure întocmirea unor documentații de calitate care să parcurgă operativ fazele de avizare și aprobare :

⊗ **analiza aprofundată a necesității și oportunității** fiecărui obiect din cadrul unui obiectiv respingînd cu fermitate pe cele ce nu răspund satisfacerii unei necesități actuale și reale ;

⊗ **verificarea existenței efective și de lungă durată a resurselor de materii prime și a posibilităților de desfacere a produselor ;**

⊗ **controlul încadrării valorii obiectivelor de investiții în cele prevăzute pentru acestea în planul cincinal și în planurile anuale de investiții ;**

⊗ **dimensionarea la strictul necesar a suprafețelor, spațiilor și elementelor de construcții și limitarea finisajelor și a numărului de utilaje în funcție de necesitățile tehnologice ;**

⊗ **verificarea legalității prețurilor la utilaje și materiale și a tarifelor pentru prestațiile de orice fel ;**

⊗ **scurtarea duratei de execuție a obiectivului de investiții și a timpilor de imobilizare a fondurilor de investiții prin adoptarea unor soluții constructive rapide și necostisitoare ;**

⊗ **obținerea cu același efort de investiții a unor sporuri suplimentare de producție și acumulare, creșterea productivității și reducerea costurilor de investiții.**

Avînd în vedere stadiul asigurării cu documentații a noilor obiective de investiții din acest an, apare ca deosebit de necesară o mult mai intensă concentrare a eforturilor tuturor factorilor care intervin în acest proces pentru ca să se demareze de îndată proiectarea la obiectivele rămase în urmă, să se înregistreze un plus de calitate în proiecte și un plus de operativitate în activitatea comisiilor și consiliilor tehnico-economice, în cea a organelor de avizare.

Reducerea decalajului prevederi-realizări și în elaborarea detaliilor de execuție

PE LÎNGĂ documentația tehnico-economică propriu-zisă care servește la deschiderea finanțării, contractarea utilajelor și a execuției construcțiilor, un rol deosebit în realizarea obiectivelor de investiții îl are asigurarea cu **detalii și devize de execuție**, care permit efectuarea lucrărilor și decontarea acestora. În ultimii ani, majoritatea beneficiarilor s-au preocupat să asigure detaliile și devizele de execuție în proporții cît mai apropiate de nivelul cerințelor impuse de realizarea volumelor planificate de construcții montaj.

Cu toate acestea au existat și unele unități economice care nu au avut o preocupare suficientă în această direcție. Este cazul unor unități din cadrul Ministerului Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole (la care se localizează aproape 25% din totalul documentației de execuție de această natură care lipsește) urmate de Consiliile populare județene (19,8%) unități din M.I.Ch. (12%), din M.E.F.M.C. (8%), M.T.Tc. (8%) M.I.C.M. (6,4%) și M.E.E. (5,2%).

Și de această dată, **pe lângă problema asigurării cu documentație de execuție completă se ridică necesitatea de a spori preocupările pentru ridicarea calității proiectării.** Că acest lucru este nu numai foarte necesar dar și posibil o demonstrează faptul că aparatul de control tehnic al Băncii de Investiții, reușește să reducă, an de an, cu circa 3,5% efortul de investiții prin eliminarea din documentații a abaterilor de la normative și de la celelalte dispoziții legale, înlăturarea soluțiilor neeconomicoase etc.

Iată deci, că pentru creșterea accelerată, în scurt timp, a gradului de asigurare cu documentație de execuție a noilor obiective de investiții din 1979 și pentru acoperirea din vreme în acest an cu proiecte pentru capacitățile anului 1980 este necesară creșterea preocupării beneficiarului, a titularilor, a institutelor de proiectare, organe de avizare și control în scopul elaborării la timp a acestora la un înalt nivel calitativ, factor determinant pentru începerea la timp a obiectivelor de investiții și scurtarea duratei de execuție, pentru creșterea eficienței economice.

GH. RUSCANU
Banca de Investiții

NOI FORME DE STIMULARE A CREȘTERII PRODUCȚIEI DESTINATE EXPORTULUI

● Orientarea exportului spre produse cu eficiență ridicată ● Cota fixă de 10% din beneficiul majorat pentru stimularea personalului muncitor ● Sumele ce se acordă individual pentru stimulare suplimentară nu sînt plafonate

DEZVOLTAREA multilaterală și în ritm ascendent a economiei, îmbunătățirea continuă a structurii pe ramuri a industriei însoțită de creșterea permanentă a ponderii produselor cu caracteristici tehnico-funcționale superioare au dat posibilitatea participării tot mai active a țării noastre la schimbul economic internațional. Dinamica exportului românesc care marchează o curbă constant crescătoare reflectă progresele însemnate obținute în dezvoltarea întregii economii nu numai sub aspect cantitativ, ci și, în primul rînd, sub cel al saltului calitativ al producției în ansamblu, prioritare fiind ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate.

Aceasta a avut ca efect creșterea substanțială a volumului valoric al exportului (în anul 1977 exportul total a fost de peste 3,1 ori mai mare decît cel realizat în 1970), în care un ritm mai accelerat cunoaște exportul produselor cu un grad ridicat de prelucrare (exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport a crescut în aceeași perioadă de peste 3,6 ori). Evoluția exportului ro-

mănesc scoate cu pregnanță în evidență nu numai posibilitățile largi pe care le-a deschis amplul proces de industrializare socialistă a țării, participării economiei românești la diviziunea internațională a muncii, cît și preocuparea permanentă pentru creșterea exportului de produse cu valori de întrebuintare ridicate, cu performanțe la nivelul realizărilor pe plan mondial, ceea ce a contribuit nemijlocit la sporirea competitivității produselor românești pe piețele externe și la îmbunătățirea continuă a eficienței exportului. Totodată, în procesul de afirmare a economiei românești în cadrul schimburilor comerciale cu alte țări s-au produs mutații importante în structura exportului determinate de dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei, (în perioada 1971—1977 ritmul mediu anual de creștere a producției globale în construcția de mașini a fost de 18%, în electrotehnică de 19%, în chimie de 15,6%, față de 12,7% pe ansamblul industriei).

VALORIFICAREA mai bună a mărfurilor românești pe piețele externe, în condițiile actualei evoluții conjuncturale economice internaționale, impune, în mod obiectiv, fabricarea de produse competitive la export, optimizarea în continuare a structurii exportului prin creșterea aportului produselor cu prelucrări superioare, în mod deosebit a celor din industria construcțiilor de mașini și din industria chimică. Aceasta necesită un plus de efort de creativitate, de inventivitate, pentru a ține pasul cu cele mai noi realizări pe plan mondial, cu exigențele mereu crescînde ale pieței externe, dar și de realizare a producției în condițiile de calitate, prezentare etc. cerute de partenerii externi, care să asigure o eficiență valutar-financiară maximă. În mod corespunzător trebuie găsite nu numai forme de organizare a producției pentru export, ci și de stimulare colectivă și individuală a acestei producții.

În abordarea problemei privind acordarea unor stimulente pentru

producția destinată exportului trebuie avut în vedere că principal nu trebuie să existe diferențe calitative între producția pentru intern față de cea livrată la export. Existența unor diferențe calitative în defavoarea producției pentru consumul intern nu ar avea nici o justificare echivalînd în fapt cu o risipă de muncă socială. Nu pot fi ignorate însă anumite cerințe ale partenerilor externi, solicitări de produse cu caracteristici tehnice constructive specifice etc., de multe ori în serii mici care nu au utilizare la intern, astfel că producția livrată la export în multe cazuri prezintă anumite diferențe față de cea destinată beneficiarilor interni. În mod necesar și costurile de producție nu sînt similare, acestea fiind influențate de mărimea seriei de producție, de modificările constructive cerute de partenerii externi care impun adaptări ale tehnologiilor de fabricație, un personal cu o calificare mai ridicată etc. În condițiile în care prețurile de producție interne se sta-

bilesc prin corelare cu prețurile produselor similare, diferențele de costuri determinate de calitatea producției pentru export, mărimea seriilor de fabricație etc. influențează nivelul rentabilității și beneficiu pe produs.

Ținînd seama că realizarea producției pentru export necesită, de regulă, un efort suplimentar, Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor prevede că pentru producția de export, beneficiul, respectiv rentabilitatea vor fi, în mod diferențiat, mai mari, stimulîndu-se și pe această cale fabricarea și livrarea la export a produselor de înalt nivel tehnic și de calitate superioară.

Potrivit prevederilor Decretului nr. 145 din 7 aprilie 1979, majorarea beneficiului la produsele destinate exportului urmează a se asigura prin reducerea prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete. Reducerea din prelevare se aplică numai unităților economice de stat și

se calculează numai la produsele și grupele de produse (prevăzute într-un nomenclator) care asigură o valorificare superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor, energiei etc. La materiile prime (cereale, metal, lemn, piei etc.) sau produse cu un grad scăzut de prelucrare (cherestea, ciment, produse petroliere etc.) nu este justificată o majorare a beneficiului pentru producția exportată și în consecință sistemul menționat nu se aplică pentru astfel de produse.

Întrucât calitatea anumitor produse destinate exportului este determinată și de cea a subansamblelor etc. aprovizionate, care concurează la fabricarea produselor finale, asigurarea unui beneficiu majorat pentru producția de export se aplică și la unele produse livrate în cooperare pentru a fi încorporate în produse livrate la export.

Sumele care se reduc din prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete se determină prin aplicarea unor cote procentuale la prețurile de producție în vigoare, cote diferențiate pe produse și grupe de produse, precum și pe relații de export. Ca urmare, mărirea sumelor respective este influențată atât de volumul și structura producției pentru export, cât și de relația de export, stimulându-se creșterea exportului, în mod diferențiat, pe grupe de produse și relații de export.

Exemplificativ, creșterea beneficiului și a rentabilității la produsele pentru export s-ar prezenta ca în tabel. Din datele prezentate rezultă cu pregnanță că masa beneficiului crește în mod sensibil: la produsul A cu 15—18%, la produsul B cu 22,0—26,4%, iar la produsul C cu 16,9—19,2%, ceea ce prezintă un interes deosebit pentru întreprinderi. De asemenea, în aprecierea sistemului de stimulare prin beneficiu a producției pentru export trebuie avut în vedere nu numai creșterea procentuală a beneficiului ci și majorarea acestuia în sumă absolută, pe unitatea de produs, ceea ce este foarte important deoarece beneficiul suplimentar total crește în raport direct cu volumul valoric al producției realizate pentru export. În plus, **diferențierea cotelor care se aplică la prețurile de producție interne, pe produse și grupe de produse, precum și pe relații de export, asigură orientarea exportului spre produse**

Produsul	Situația actuală					Situația nouă				
	Preț cost	preț prod.	Benef.	Scrab. %	Cota procentuală (%) care se aplică la prețul de producție	Beneficii majorate prin reducerea prelevării		Rentab. %		
						CTS *	DL + CTNS *	CTS	DL + CTNS	CTS
A	1 000	1 200	200	20	2,5	3,0	30	36	23,0	23,6
B	1 500	1 650	150	10	2,0	2,4	33	39,6	12,2	12,6
C	2 500	2 875	375	15	2,2	2,5	63,3	71,9	17,5	17,9

* CTS — cîrșing țări socialiste; DL + CTNS — devize libere + cîrșing țări nesocialiste.

care prezintă eficiență ridicată, pentru care s-au stabilit cote mai mari.

La unele întreprinderi cu un volum mare de export sumele cu care se majorează beneficiul sînt de ordinul zecilor de milioane și de aceea s-au prevăzut soluții și pentru cazuri speciale. Astfel, majorarea beneficiului pentru producția de export se înregistrează și de întreprinderile la care prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete este insuficientă pentru acoperirea sumelor aferente producției efectiv realizate pentru export, sau care nu plătesc această prelevare. În astfel de cazuri diferența se acoperă pe seama prelevării vărsate la bugetul de stat pe total centrală sau minister.

Sumele reprezentînd reducerea prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete se reflectă în beneficiul majorat, **numai în realizări**, ceea ce constituie un puternic stimulent pentru creșterea preocupării de a produce și livra la export, atât pentru colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile care au sarcini de export, cât și pentru cele din unitățile economice care nu au astfel de sarcini. Majorarea beneficiului la produsele de export, pe seama reducerii prelevării constituie astfel un stimulent suplimentar în realizarea producției fizice, reducerea continuă a costurilor de producție, îmbunătățirea calității producției etc., întrucît în aceste condiții sumele reprezentînd reducerea prelevării apar ca beneficii peste plan, din care o mare parte rămîn întreprinderii pentru suplimentarea fondului de dezvoltare economică, a fondului de construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, precum și a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. În același timp, sistemul respectiv întărește răspunderea unităților economice în realizarea de produse de calitate, solicitate pe piețele externe, în livrarea acestora la termenele prevăzute în contracte, întrucît

pentru produsele care au fost returnate de beneficiarii externi sau de către întreprinderile de comerț exterior sumele reprezentînd reducerea prelevării, aferente acestor produse, se restituie bugetului de stat.

În cadrul sistemului de cointeresare a întreprinderilor în realizarea producției pentru export, un rol important revine **stimulării suplimentare a personalului muncitor care a participat la realizarea acestei producții**. În acest scop, din suma reprezentînd beneficiul majorat pentru export, determinată prin aplicarea unor cote la prețurile de producție în vigoare și care se formează prin reducerea corespunzătoare a prelevării, **o cotă fixă de 10% este destinată stimulării suplimentare și se adaugă la fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii**. Beneficiul majorat pentru export reflectîndu-se numai în realizări, sumele destinate stimulării suplimentare nu se planifică și în consecință apar, de asemenea, în realizări.

Pentru a asigura o cointeresare efectivă a personalului muncitor care a participat la realizarea produselor pentru export, **sumele pentru stimularea suplimentară reprezintă 10% din beneficiul majorat pentru export și se utilizează înaintea celorlalte destinații ale beneficiului realizat, prevăzute de lege**. În consecință, sursa creată se utilizează în întregime pentru stimularea celor care și-au adus contribuția la realizarea producției pentru export. Acest mod de cointeresare directă a participanților la producția pentru export constituie un factor de stimulare puternică a inițiativei colectivelor de oameni ai muncii în dezvoltarea producției solicitate pe piețele externe, în condiții de competitivitate și care asigură totodată o eficiență valutar-financiară ridicată. Cunoscînd de la început partea care revine pentru stimularea su-

G. NICOLESCU

Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 15)

Tîrgurile internaționale — în slujba promovării comerțului și cooperării

CREȘTEREA continuă a rolului științei în dinamizarea introducerii progresului tehnic, în modernizarea forțelor de producție, în ridicarea nivelului calitativ al produselor și a eficienței întregii activități economice a țării noastre este o realitate pusă sub girul înaltei aprecieri a conducerii partidului și statului. Potențialul economic al României socialiste a atins astăzi un grad care permite, industriei sale, ramura cu absolută preponderență, să asigure o eficiență maximă valorificării superioare și complexe a resurselor materiale. De la an la an s-au obținut importante creșteri de producție, au fost aplicate tehnologii avansate, s-au asimilat în fabricație produse noi cu caracteristici tehnico-economice superioare, a sporit calitatea produselor realizate. Este cunoscut, din documentele statistice, că producția industrială a crescut în primii trei ani ai actualului cincinal cu un ritm mediu anual de 11%, obținându-se, față de prevederile inițiale, o însemnată producție suplimentară.

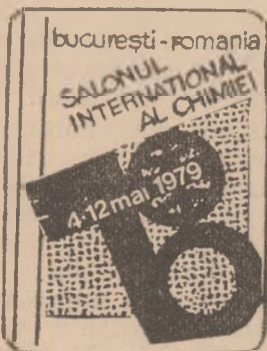
Evident, ritmul susținut de dezvoltare economică, promovarea consecventă a progresului tehnic, modernizarea structurilor economice, diversificarea și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției își găsesc constant reflectarea în intensificarea participării României la diviziunea internațională a mun-

cii, latură inseparabilă a procesului de dezvoltare multilaterală a economiei naționale, contribuind esențial la mai buna cunoaștere, apropiere și înțelegere între popoare. Activitatea susținută desfășurată pe plan extern de partidul și statul nostru a asigurat premisele și cadrul adecvat extinderii schimburilor de bunuri materiale și cooperării economice și tehnico-științifice a României cu cele 141 de state cu care întreține în prezent legături economice. Colaborarea economică cu toate țările socialiste a căpătat noi dimensiuni, promovându-se forme superioare de cooperare în producție și cercetare științifică; s-au intensificat schimburile economice și de cooperare ale României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R., prin adoptarea unor programe speciale de colaborare pe termen lung în domeniul de importanță economică deosebită; s-a dezvoltat colaborarea economică pe multiple planuri cu țările în curs de dezvoltare și s-au extins relațiile economice și tehnico-științifice cu celelalte state, fără deosebire de orînduire socială.

În promovarea comerțului și cooperării cu toate statele, un rol important revine, fără îndoială, participărilor la tîrguri și expoziții internaționale. În trecut, prezența României la asemenea manifestări a fost sporadică. Între 1867, an în care a participat la nivel național

în cadrul Expoziției internaționale de la Paris, și 1950, deci aproape 90 de ani, România a fost prezentă numai la 57 de tîrguri și expoziții peste hotare. Din acest an, participarea României la tîrguri și expoziții internaționale a marcat un progres constant, adoptînd și forme noi de expunere. Astfel, numai în 1978 România a fost prezentă la nivel național la 36 de manifestări expoziționale externe — participări organizate prin Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, Întreprinderea de tîrguri și expoziții. Zece dintre acestea au fost la tîrguri organizate în țări socialiste (Leipzig și Budapesta — primăvară și toamnă, Moscova, Plodiv, Brno, Zagreb și Beijing), nouă în țări vest-europene, opt în țări africane, șase în Asia-Oceania și trei în America.

Analizînd această participare din punct de vedere al structurii exponatelor, se poate constata că a crescut considerabil expunerea de utilaje complexe, produse ale industriei construcțoare de mașini, ale industriei chimice și petrochimice. Astfel, cea mai mare parte din participările României au fost axate pe prezentarea de mașini-unelte, utilaje și mijloace de transport, utilaje de construcții, produse de înaltă tehnicitate ale industriei electronice, electrotehnice, ale tehnicii de calcul și automatizării; oferta românească a făcut

Sub semnul calității, noutății, competitivității

Industria chimică românească la al III-lea Salon internațional al chimiei

AFLAT la cea de-a III-a ediție, Salonul internațional al chimiei din București a intrat în circuitul prestigioaselor manifestări expoziționale de profil găzduite de țara noastră, prilejuind, totodată, o expresie grăitoare a realizărilor obținute de industria chimică românească.

Este cunoscut locul fruntaș pe care îl ocupă azi chimia românească în ierarhia marilor producători din acest domeniu, faptul că peste 700 din produsele chimice românești sînt exportate în mai mult de 110 țări. În cel de-al 35-lea an de la eliberare, producția industriei noastre chimice este de peste 200 de ori mai mare ca în 1938, ponderea produselor chimice și petroliere în totalul exporturilor României reprezentînd circa 25%. Trei coordonate — calitate, noutate, competitivitate — concretizează eforturile noastre, menite să răspundă cerințelor din ce în ce

mai complexe ale beneficiarilor interni și externi.

La cel de-al III-lea Salon internațional al chimiei, întreprinderile specializate de comerț exterior Chimimportexport, Danubiana, Petrolexport și Industrialexport se află alături de firme de mare prestigiu internațional, într-o competiție de înaltă clasă. Iată numai câteva dintre firmele ce vor fi prezente la Salon: Montedison — Italia; Rhone — Poulenc și L'Oreal — Franța; Kemikaljy — Iugoslavia, Sojuzhimexport — U.R.S.S.; Hoechst și Merk — R.F. Germania, Ciech — Polonia; I.C.I. — Anglia, Phillips Petroleum Chemical — Belgia, Chemapol — Cehoslovacia; I.C.C. Industries — S.U.A.; Chemie — R.D. Germană; Mitsubishi — Japonia ș.a.m.d.

Cum e și firesc, pentru țara gazdă, la Salon sînt prezentate pe o mare suprafață (circa 4000 mp, în pavilionul

„U” și pe platforme exterioare), câteva sute de grupe de produse românești, realizate în întreprinderile a 7 centrale industriale, deosebite de semnificative pentru potențialul actual al chimiei noastre. Cu titlu de exemplificare mă voi opri în continuare la câteva aspecte spicuite din oferta românească etalată în standuri.

Produsele sodice românești prezentate rădesc continua preocupare pentru ridicarea calității, tradiția în domeniul chimiei anorganice imbinîndu-se cu preocupările de inovație. Astfel, dacă soda calcinată, realizată de Combinatul de produse sodice Gorora, avea în 1970 un conținut de substanță activă de 96—98%, astăzi el este de 99%, diminuîndu-se corespunzător impuritățile. De asemenea, la sodă caustică, Combinatul de la Ocna Mureș a reușit să obțină purități de pînă la 98% substanță activă, produsul fiind

cunoscute de asemenea, în cadrul târgurilor, posibilitățile României în ce privește livrarea de instalații complete și utilaje tehnologice pentru industria chimică și rafinării, echipament petrolier și minier, instalații și utilaje pentru industria energetică, metalurgică, alimentară, industria lemnului și industria ușoară etc. Deoarece eficiența finală a participărilor se determină prin cifra de afaceri realizată, este interesant de arătat că volumul contractelor încheiate în cadrul acestora, tot mai mare de la un an la altul, reflectă aportul economic concret al târgurilor și expozițiilor în dezvoltarea schimburilor noastre economice externe.

Anul 1979 marchează, de altfel, o nouă creștere a participării României la târgurile și expozițiile internaționale de peste hotare. În acest an, suprafețele de expunere la cele 37 de manifestări expoziționale vor depăși 30 000 mp.

O deosebită importanță în promovarea comerțului exterior românesc au căpătat și târgurile și expozițiile internaționale organizate la București. Răspunzând pe deplin dezideratelor majore ale extinderii și amplificării comerțului și cooperării economice și tehnico-științifice ale României cu alte țări, aceste manifestări economice specializate au devenit locul de întâlnire al oamenilor de afaceri din toate colțurile lumii, câștigându-și cu rapiditate un binemeritat prestigiu.

Tîrgul Internațional București — TIB, Expoziția tehnică internațională — TEHNOEXPO, Tîrgul internațional de primăvară și Salonul internațional al Chimiei se înscriu astăzi printre cele mai importante evenimente expoziționale internaționale din zona Balcanilor, atestând interesul specialiștilor și comercianților din tot mai numeroase țări pentru piața românească.

În acest context, sînt elocvente cîteva cifre comparative privind suprafața to-

tală ocupată și numărul de țări reprezentate la edițiile actuale ale Tîrgului internațional de primăvară și Salonului internațional al chimiei, care își deschid astăzi porțile, precum și numărul țărilor prezente în premieră față de edițiile anterioare. Astfel, dacă în anul 1974, pe o suprafață de 18 500 mp au fost reprezentate, pe lângă participarea română, un număr de 16 țări, din care 10 cu pavilioane oficiale, în anul 1976, pe o suprafață de 21 000 mp au fost prezente firme din 21 de țări, din care 13 cu reprezentare oficială. Comparativ cu ediția anterioară (1978), cînd au fost reprezentate, pe lângă România, 26 de țări, din care oficial 17, pe o suprafață de expunere de 32 000 mp, la actuala ediție participă peste 500 de firme din 31 de țări, din care 20 cu pavilioane oficiale, pe o suprafață totală de 36 000 mp.

Din aceste date se desprinde limpede faptul că ediția actuală marchează o dublare a numărului de țări participante și a numărului de participări oficiale, comparativ cu prima ediție — situație care reflectă cu fermitate dinamismul economiei românești și dezvoltarea corespunzătoare a relațiilor ei economice și comerciale. Se cuvine menționat îndeosebi faptul că în acest an, în afara participărilor consecutive la târgurile și expozițiile de la București, cinci țări sînt prezente pentru prima oară (Algeria, Chile, Maroc, Sudan, Zair), ceea ce reprezintă un ecou firesc al poziției active a României pe piața mondială, al politicii sale externe de promovare și extindere a colaborării și cooperării economice cu celalalte țări în curs de dezvoltare.

La această ediție a Tîrgului internațional de primăvară, România este și principalul expozant, ocupînd o suprafață totală de 18 500 mp. Oferta românească prezintă cele mai recente produse, noi sau îmbunătățite, din toate ramurile cuprinse în profilul

tîrgului. Exemple concludente oferă gama variată a utilajelor pentru industria ușoară, autoturismele, produsele industriei electronice și electrotehnice, aparatul și instrumentele medicale, utilajele și instalațiile moderne pentru industria chimică și petrolieră etc.

Dacă ținem seama că numai în domeniul automatizărilor industriale, în 1980 produsele noi vor asigura 80% din valoarea producției, iar la unele grupe de produse din acest domeniu înnoirea producției din actualul cincinal atinge 95%, se poate constata modul de integrare a revoluției tehnico-științifice în economia românească, ceea ce se repercutează direct și în nivelul ofertei românești la tîrg.

În afara acestor manifestări economico-comerciale internaționale, Camera de Comerț și Industrie, prin Agenția de publicitate pentru comerț exterior PUBLICOM, mai organizează în 1979, în colaborare cu întreprinderile de comerț exterior interesate, 20 de expoziții specializate pe diferite domenii economice.

Datorită varietății și nivelului tehnic și calitativ al ofertelor, capacității industriei românești de adaptare rapidă la cerințele manifestate pe piața mondială, se poate trage concluzia că atît participările României la târgurile și expozițiile de peste hotare, cît și manifestările expoziționale internaționale de la București constituie prilejuri optime de dezvoltare și adîncire a relațiilor economice ale României cu toate statele, în avantajul și interesul reciproc al tuturor popoarelor, al păcii și bune înțelegeri.

Ion CONSTANTINESCU

președintele Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România

tot mai mult solicitat la export. Se prevede ca în 1980 să se exporte cu 12,1% mai multă sodă caustică decît în 1979.

Exponatele petrochimiei, pivotul industriei noastre chimice, oglîndesc succesele obținute în valorificarea superioară a produselor petroliere și a gazelor naturale, utilizînd instalații de înaltă complexitate, construite în țară. Astfel, produsele petrochimice de bază sînt bine apreciate și solicitate peste hotare; se estimează că în 1980 livrările la export vor spori, față de 1979, cu 99% la fenol, cu 106,8% la acetonă, cu 432% la metanol, cu 166,8% la polietilenă de înaltă densitate, cu 138,4% la polistiren. De asemenea, se vor exporta cu 11,4% mai multă policlorură de vinil prelucrată și cu 76,8% mai multă polietilenă prelucrată. România oferă, de asemenea, la export, noi produse petrochimice ca: polipropilenă — material plastic cu calități deosebite și utilizări speciale; terpolimeri — elastomeri cu utilizări speciale în producerea garniturilor rezistente la uzură; trietanolamină — emulgator, agent de înmuiere, materie primă în industria cosmetică; dietanolamină — intermediar în sinteze organice; fracție C₅ fără izopren; bisfenoli; tiocoli etc.

Extrem de diversificate și moderne se prezintă, la actuala ediție a salonului, produsele chimice de mic tonaj, care aproape în totalitate sînt rodul creației cercetătorilor români grupați în Institutul central de chimie. Pe lângă binecunoscutele medicamente originale românești (Gerovital H₃ (R),

Aslavital (R), Ulcosilvanil (R), Boicil Forte (R), Covalitin (R), prezentăm și alte produse cu înaltă eficiență terapeutică, obținute în ultimul timp (de exemplu: Ulcostop — pentru tratamentul ulcerului; Trofopar (R) — cu acțiune hepatoprotectoare și hepatotropă; Oxazepam — tranchilizant; Carbocromen și Dipiridamol — vasodilatatoare coronariere, ultimul cu acțiune prelungită); noile produse cosmetice, chimico-casnice, săpunuri și detergenți prezintă, prin caracteristicile lor superioare un mare interes. Sînt produse realizate în întreprinderile „Miraj” — București, „Farmec” — Cluj-Napoca, „Nivea” — Brașov, „Dero” — Ploiești. Întreprinderea de detergenți Timișoara, Întreprinderea „Stella” — București ș.a. — distinsă cu medalii de aur la tîrguri internaționale, unele deja consacrate, altele în premieră, așteptînd verdictul vizitatorilor și al specialiștilor. Este etalată, totodată, o bogată paletă coloristică reprezentînd coloranți. lacuri și vopsele. În sortimente moderne, cu calități superioare, solicitate tot mai mult la export. Sub inscripția CAROM (R), într-o vitrină special amenajată apar numeroase sortimente de cauciuc sintetic care se bucură de succese la export, printre care se află și noul cauciuc poliizoprenic fabricat la Combinatul petrochimic Brazi. În mod special atrage atenția, prin numeroasele exponate, standul industriei românești de anvelope, care și-a spus an de an

exportul (în acest an urmează să se livreze cu 15% mai multe produse ca în anul trecut, iar anul viitor exportul va crește cu 80% față de acest an). Sînt prezentate anvelope de construcție modernă pentru echiparea autoturismelor, tractoarelor, utilajelor industriale, motocicletelor etc. Printre tipurile noi, anvelopa în construcție textil/metal, realizată pe baza unei tehnologii originale românești și destinată echipării autoturismului OLTIC.

În standul DANUBIANA sînt prezente — alături de firele și fibrele sintetice RELON (R) și MELANA (R) — și cele poliesterice TEROM (R), care sub forma a circa 90 de sortimente, toate de calitate superioară, sînt livrate unor beneficiari din S.U.A., Anglia, R. F. Germania, Austria, Franța.

Gama îngrășămintelor chimice a fost lărgită în special în favoarea celor cu eficiență economică înaltă: îngrășăminte complexe NPK (azot, fosfor, potasiu) îngrășămintele extraradiculare, îngrășămintele complexe lichide, uree și alte produse de acest fel, competitive pe piața mondială.

Deosebit de interesante sînt și vitrinele cu sute de produse prelucrate din cauciuc și mase plastice, îndeosebi acelea care conferă reperelor prezente calitatea de înlocuitori cu eficiență

Adrian STOICA

adjunct al ministrului industriei chimice

(Continuare în pag. 22)

LĂRGIREA COOPERĂRII, o cerință în procesul utilizării superioare a lemnului

● O metodă de croire care permite valorificarea maximă a masei lemnoase ● Nivelul ridicat al prețurilor la produsele în cooperare nu stimulează specializarea producției

INTEGRAREA PRODUCȚIEI în mari complexe industriale, adîncirea specializării și dezvoltării cooperării sînt condiții de bază care asigură valorificarea aproape integrală a masei lemnoase. Dintre formele de participare a întreprinderilor de prelucrare și industrializare a lemnului la realizarea de produse complexe, cele mai bune rezultate a dat cooperarea cu semifabricate în stadiul de croire.

În industria mobilei asigurarea unei croiri optime a masei lemnoase impune soluționarea a două cerințe: crearea rețetelor de croire și combinarea optimă a rețetelor — problemă de programare liniară. Realizarea unei rețete bune depinde de numărul de piese ce trebuie croite; cu cît vor fi mai multe piese, de dimensiuni cît mai variate, cu atît șansa unei așezări mai bune, deci de folosire mai completă a suprafeței de material lemnos este mai mare. O asemenea condiție este îndeplinită cînd o întreprindere (secție) specializată în croire deservește un număr cît mai mare de beneficiari, ceea ce se realizează în cazul cooperării cu semifabricate. În această situație devine rentabilă elaborarea de modele de croire de piese dreptunghiulare avînd drept funcție-obiectiv minimizarea suprafețelor totale, respectiv minimizarea restului total. Experimentarea concretă a acestei metode a condus la o reducere esențială a consumului de materie primă (20—30%) față de soluțiile date de vechile tehnologii care, din păcate, continuă să se folosească încă în multe întreprinderi.

Cooperarea cu semifabricate permite valorificarea materialelor secundare rezultate din procesele de fabricație. Concentrarea acestor materiale într-un singur loc permite valorificarea lor deplină și eficiență în produse cu PAL și PFL. Investiția făcută în acest scop poate fi amortizată în termene relativ scurte. Croirea reperelor în fiecare fabrică de mobilă ar crea greutatea în valorificarea materialelor secundare, în-

trucît cantitățile rezultate sînt mici, ele nepermițînd organizarea unor secții de PAL și PFL rentabile. Apoi, în cazul cînd asemenea materiale trebuie să fie expediate unităților specializate în fabricarea PAL și PFL, cheltuielile pentru mecanizarea colectării, sortării, împachetării, pentru transport, depozitare la beneficiar sînt de obicei mari, afectînd serios costurile de producție. De aceea, în cele mai multe cazuri, asemenea resturi de materiale se folosesc drept combustibil în cadrul centralelor termice ale întreprinderilor de mobilă. Aceasta înseamnă o valorificare neeficientă a materialelor respective. De aceea, trebuie acționat mai mult pe linia extinderii cooperării între întreprinderi pe repere, aceasta permițînd o concentrare și valorificare maximă a întregii mase lemnoase, inclusiv a materialelor secundare.

FORȚA COOPERĂRII, ca factor de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor, într-un cuvînt de sporire a eficienței economice, este indiscutabilă. Dar, datorită unor practici lipsite de justificare economică, sînt numeroase cazuri în care cooperarea apare ca neavantajoasă. După cum este cunoscut cooperarea trebuie să fie astfel concepută încît să prezinte avantaje economice, echitabile, atît pentru întreprinderea furnizoare de repere și subansamble, cît și pentru cele beneficiare. Într-o atare situație ar trebui ca eforturile de reducere a costului produsului — paralel cu ridicarea performanțelor tehnico-funcționale ale acestuia — să fie susținute în egală măsură de către toate întreprinderile participante în lanțul cooperării. Din păcate, în multe cazuri această cerință este încălcată, ceea ce determină măsuri de restrîngere a gradului de cooperare pentru realizarea unor produse.

Una din cauzele care frînează lărgirea sferei cooperării o constituie existența unor deficiențe în stabilirea pre-

țurilor de livrare a pieselor și subansamblelor, cît și imobilismul acestor prețuri, menținerea lor timp îndelungat la același nivel. Din tabelul prezentat se poate desprinde limpede lipsa de elasticitate a prețurilor, menținerea lor la același nivel, pentru cele mai multe produse, cu toate că într-o perioadă relativ lungă au intervenit o serie de factori care în mod firesc au avut ca efect reducerea costurilor (specializarea unor secții în anumite operații, dotarea lor cu utilaje de mare productivitate etc.). La aceasta se adaugă și alte anomalii, cum ar fi: menținerea unei cote exagerate de rentabilitate; înregistrări repetate ale beneficiului etc.

Fenomenele respective au o influență negativă asupra reflectării eficienței economice a cooperării la întreprinderea coordonatoare, deci și asupra evoluției cooperării. Faptul se explică în felul următor: costul produsului finit, cît și nivelul beneficiului întreprinderii coordonatoare sînt influențate în măsură tot mai mare de prețul de livrare al pieselor și semifabricatelor obținute prin cooperare; cum furnizorii mențin vreme îndelungată prețuri de livrare neschimbate, beneficiarul, pentru a-și realiza planul de reducere al costurilor și rentabilitatea medie planificată este nevoit să efectueze reduceri substanțiale ale costurilor numai la piesele, subansamblele și produsele pe care le fabrică în exclusivitate în producție proprie, sau să renunțe la cooperările cu întreprinderile specializate. Pornindu-se de la o asemenea stare de lucruri ar fi necesar să se studieze posibilitatea micșorării prețurilor de livrare a produselor din cooperare, acestea urmînd să fie dimi-nuate proporțional cu reducerea costurilor care au loc în unitățile furnizoare de repere și subansamble.

Prețurile de livrare ridicate ale semifabricatelor prin cooperare pot proveni și din tendința de nerespectare sau de interpretare denaturată a unor acte normative prin care se reglementează metodologia de calcul a cotei de rentabilitate pe unitatea de produs. S-a ajuns astfel ca unele întreprinderi furnizoare să stabilească pentru produsele lor rentabilități exagerate, încercînd în mod nejustificat costul produsului finit; acestea se reflectă în final în micșorarea rentabilității întreprinderilor coordonatoare.

Datorită neajunsurilor arătate, multe întreprinderi beneficiare, în loc să folosească larg avantajele cooperării, tind spre integrarea producției, dezvoltîndu-și secții sau sectoare specializate, ceea ce conduce la investiții nejustificate. În schimb, unitățile specializate pe repere sau subansamble rămîn tot mai mult cu capacitățile de producție neacoperite cu comenzi și caută, la rîndul lor, soluții compensatoare, trecînd în multe cazuri la însușirea în fabricație a altor sortimente — pentru care, în mod firesc, fac investiții mai mari sau mai mici. Este un fapt care cere reflecții și totodată măsuri din partea ministerului de resort cît și a Comitetului de Stat pentru Prețuri.

lector univ. Ioan S. POP
Facultatea de științe economice
Cluj-Napoca

Prețurile de livrare (în lei) ale citorva tipuri de semifabricate realizate în cooperare în perioada 1975—1978

Denumirea materialului	Anul			
	1975	1976	1977	1978
Semifabricat din cherestea fag	2100	2100	2100	2100
Semifabricat din cherestea rășinoase	2085	1890	1890	1890
Semifabricat din cherestea stejar	3060	3060	3110	3110
Furnire fag I	7	7	7	7
Furnire rășinoase	11,50	11,50	11,50	11,50
Furnire stejar	9,25	9,25	9,00	9,00

Procesul circular activ

Valorificarea integrală a resurselor — criteriu prioritar în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților

CONCEPTUL de „valorificare circulară activă a resurselor”, formulat în lumina indicațiilor de partid, a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind valorificarea superioară, complexă, a potențialului de resurse al țării are implicații însemnate în sfera strategiei și practicii creșterii economice¹⁾. Față de sistemul de valorificare a materiei și energiei bazat pe abundența resurselor naturale și energetice, sistemul circular activ ia în considerație o dată obiectivă a problemei: limitarea și epuizabilitatea multor resurse naturale. În aceste condiții conturarea procesului circular activ ca metodă de concepere a complexelor de producție, antrenând eforturi și inițiative multidisciplinare, permite multiplicarea produselor obținute din aceeași cantitate de resurse, folosirea energiei secundare și terțiare, aducând un spor de raționalitate și economicitate și contribuind la realizarea saltului de la cantitate la calitate ca obiectiv de bază al politicii economice actuale.

În cele de mai jos ne vom referi la probleme de sistematizare a teritoriului și a localităților (concentrând firesc aspecte esențiale de planificare în profil teritorial, de organizare teritorială, de urbanizare, și de industrializare accelerată a țării etc.), concepute pe baza principiilor procesului circular activ. Desfășurarea activităților în această direcție poate avea o însemnătate majoră în însăși structurarea, funcționarea și eficiența organizării așezărilor umane. Astăzi, mai mult ca oricând, în condițiile închiderii orizontului înfinit al resurselor și sub imperiul unor crize mondiale repetate (materii prime, energie, mediu), viitorul așezărilor umane depinde de buna gospodărire și eficiența utilizării resurselor lor specifice, de valorificarea lor circulară activă.

Ne propunem să urmărim unele direcții principale în care procesul circular activ este esențial pentru structurarea și funcționarea așezărilor umane. Avem astfel în vedere ridicarea calității și eficienței sociale a procesului de urbanizare; procesul circular activ ca remediu al fenomenelor secundare negative care se manifestă pe plan urban prin aglomerarea activităților social-economice pe un teritoriu relativ restrâns (degradarea mediului urban, poluare, ineficiență în funcționarea mecanismului urban); în sfârșit, vom căuta să distingem alternativele viitorului așezărilor umane în perspectiva exigențelor de utilizare a resurselor energetice.

Folosirea în comun a unor resurse — o trăsătură însemnată a urbanizării

PENTRU DEZVOLTAREA ideilor expuse mai sus să adaptăm domeniului studiat noțiunea de resurse. Trebuie arătat că în amplasarea și dezvoltarea urbană, resursele de mediu (microclimă, topografie etc.) au devenit o noțiune curentă în limbajul specialiștilor, ca și aceea de spații libere și plantate situate fie în interiorul orașului, fie în zona periurbană. Resursele funciare și resursele de apă sînt de asemenea esențiale pentru

¹⁾ Este de menționat că punerea în discuție a acestei ipoteze de organizare și desfășurare a producției — elaborată de dr. Maria Popescu, și participarea la dezbateri a unor prestigioși specialiști din diverse domenii au stimulat climatul de idei privind valorificarea integrală și complexă a materiei și energiei, contribuind la schimbarea opticii în acest domeniu (dezbaterile publicate în Revista economică nr. 12, 17, 21, 24, 46, 51, toate în 1978 și nr. 1 din 1979).

așezările umane privite ca aglomerări de activități pe un teritoriu restrâns. Toate aceste resurse naturale — sever limitate — se cer valorificate cu un randament sporit, pentru a asigura reducerea costului creșterii economice și urbane.

Procesului dezvoltării urbane îi sînt însă proprii nu numai aceste resurse naturale, ci și alte resurse cum sînt: lucrările tehnico-edilitare (rețelele de alimentare cu apă, energie electrică, gaze, termoficare), centrale termice, lucrările de echipare a teritoriului, rețelele de drumuri, străzi, căi ferate și chiar unele dotări urbane existente (comerț, servicii) etc. În operațiile ample de restructurare urbană, de construcții pe scară largă a ansamblurilor de locuințe și dotări social-culturale și comerciale, prezența și calitatea acestor resurse pe un teritoriu dat sînt esențiale pentru alegerea soluției celei mai eficiente din punct de vedere economic și social. Întreaga politică de dezvoltare urbană trebuie să asigure **valorificarea complexă a resurselor urbane în scopul dezvoltării activităților economice și sociale ale localității.**

Principiile de bază ale valorificării acestor resurse ar putea să fie următoarele: a) resursele urbane fac parte din patrimoniul național și au un rol-cheie în dezvoltarea urbană; b) valoarea obținută prin utilizarea acestor resurse depinde de conservarea și dezvoltarea lor, precum și de investițiile efectuate în acest sens; c) valorificarea superioară a resurselor urbane poate fi asigurată numai prin utilizări multiple, integrale și recirculări. De exemplu, terenul agricol din zona periurbană poate fi folosit atât în scopuri de recreere și de mediu (spații plantate, oglinzi de apă) cît și în scopuri agricole (zarzavaturi, legume, fructe, pescării, crescătorii de animale) etc.; d) valorificarea resurselor urbane trebuie să țină seama de legile ecologice de bază, precum și de eficiența economică și socială pe termen lung. Beneficiile maxime se pot obține numai printr-o iscusită combinare a factorilor mediului natural cu cei ai mediului construit.

Să revenim acum la prima problemă pe care urmărim să o tratăm — creșterea calitativă a procesului de urbanizare. Așa cum este cunoscut concentrarea, cooperarea, integrarea în acțiunea lor coordonată determină structura teritorială a producției, oferind efecte cumulative și o eficiență economică ridicată. Urbanizarea, dezvoltarea localităților urbane suport constituie practic un efect al acestor procese. În esență, însă, se poate arăta că la baza acestor mutații se înscrie — sau trebuie să se înscrie în mai mare măsură — o organizare de tipul procesului circular activ, în care resursele sînt valorificate superior. De exemplu, întreprinderile din complexe de producție folosesc în comun aceleași resurse, respectiv utilizează superior resursele umane (forța de muncă), rețelele de energie electrică, alimentare cu apă, gaze, abur tehnologic, rețeaua de drumuri de acces și cea de căi ferate; totodată, prin structura lor, complexe de producție permit reintroducerea în circuitul productiv a reziduurilor etc.

Un alt efect pozitiv al acestui sistem îl constituie integrarea din marile platforme industriale, bazată pe termoficare, avînd ca rezultat mari economii de combustibil. Centralele termoelectrice oferă căldură nu numai consumatorilor industriali, dar și cartierelor de locuit învecinate. Centrala de termoficare Galați, de exemplu, valorifică gazele de furnal și de cocs de la combinatul siderurgic, asigurînd un abur tehnologic și căldură atât comunității cît și pentru oraș. De multe ori, platformele industriale beneficiază de echiparea tehnico-edilitară a cartierelor de locuit din vecinătate, inclusiv de sistemul de transport în comun. Integrarea mai strînsă dintre zonele de producție și cele de locuit se va realiza în viitor și prin prevederile de in-

vestiții în locuințe și dotări sociale efectuate de marile unități economice. În această direcție se poate arăta că studii din S.U.A. și Canada evidențiază utilizarea în comun de către oraș și ramuri industriale de vîrf a unor „resurse” urbane de tipul dotărilor de învățămînt, laboratoarelor, serviciilor sociale, „comerciale etc. O concluzie esențială ce se desprinde din aceste constatări este aceea că valorificarea circulară activă a resurselor urbane, preocuparea permanentă pentru conservarea și dezvoltarea lor, pentru asigurarea unor utilizări multiple constituie elemente esențiale de accelerare a dezvoltării. Iată, deci, o direcție prioritară spre care trebuie îndreptate eforturile acum și în viitor.

Un element nociv ce poate fi — și trebuie — transformat într-o sursă de materiale și energie : resturile menajere.

DESFĂȘURAREA activităților pe baza procesului circular activ poate preveni fenomenele secundare negative care se manifestă pe plan urban prin aglomerarea activităților social-economice pe teritorii relativ restrinse. Este cunoscut că din punct de vedere ecologic, poluarea mediului poate fi definită drept orice incluziune în cadrul unui sistem care nu poate fi asimilată sau reciclată de acesta.²⁾

Iar costurile poluării sînt uriașe. Astfel, în S.U.A. daunele pricinuite de poluarea atmosferei au fost evaluate la peste 13 miliarde dolari anual, cifra reprezentînd doar degradarea clădirilor, cheltuielile de curățire și daunele din agricultură. În Anglia, costurile directe de curățire, de combatere a fenomenelor de eroziune și alte daune provocate de poluarea atmosferică s-au ridicat în 1973 la 400 milioane de dolari. Costurile indirecte cum ar fi pierderile agricole, în industrie și transporturi datorate scăderii productivității muncii, au atins cifra de 350 milioane dolari, în timp ce risipa de combustibil a fost evaluată la 130 milioane de dolari.

Excluzînd din discuție reziduurile industriale, poluarea urbană se datorează în principal transportului și deșeurilor menajere. Poluarea mediului datorată transportului pe pneuri atinge, în S.U.A., de exemplu, cifre impresionante : într-un singur an (1965) au fost degajate în atmosferă 100 milioane tone de oxid de carbon, 20 milioane tone de hidrocarburi nense, peste 5 milioane tone de oxizi de azot etc. În aceste condiții controlul emisiilor poluante la automobile a fost îndreptat către **reciclarea** gazelor rezultate din explozie (procedeu care elimină aproximativ 20% din hidrocarburi nense și oxidul de carbon) ; totodată, s-a acționat în sensul îmbunătățirii eficienței procesului de ardere prin sisteme de injecție a combustibilului în carburator, filtre catalitice pentru reducerea emisiilor poluante și dispozitive de împiedicare a pierderilor de combustibil din rezervor prin evaporare. O combinație a acestor metode a dus în S.U.A. la reducerea cu aproximativ 90% a emisiilor poluante ale automobilelor în atmosferă — la un cost acceptabil (sub 100 dolari).³⁾

Reziduurile domestice se datorează mai puțin sistemelor de încălzire a locuințelor (gazul natural emite prin ardere de 7 ori mai puține particule decît cărbunele și de 4 ori mai puține decît petrolul) și apelor menajere (care pot fi tratate relativ ușor).

²⁾ Reciclarea activă o înțelegem ca acea activitate de producție care permite eliminarea oricărei acumulări sau impropriu zis — a reziduurilor și folosirea lor ca materie primă în alte procese de producție.

³⁾ Alternativele care se studiază în acest domeniu se referă desigur și la ridicarea calității transportului în comun, în special cel pe șine (electric) ca și la înlocuirea motorului cu ardere internă cu variante pe turbină, abur sau electricitate.

⁴⁾ Stațiile de prelucrare a resturilor menajere au căpătat o largă răspîndire în numeroase țări ale lumii. Diversele sisteme și procese tehnologice experimentate fiind proiectate în scopul rentabilizării economice a instalațiilor. Aceste stații prelucrează zilnic între 500—2 000 tone de resturi menajere, cele de mare capacitate ajungînd să prelucreze resturi produse de o populație de 3—6 milioane de locuitori (6 000—8 000 tone resturi pe an), la un cost al investiției care însă depășește 60—70 milioane dolari. Unul dintre cele cinci incineratoare proiectate a servi orașul Milano prelucrează 600 tone deșeurii menajere pe zi la o temperatură de peste 1 000°C. Poluarea atmosferică este controlată cu ajutorul unor filtre electrostatice. În baza unor principii de genul celor ale procesului circular activ deșeurile se transformă în reziduuri inodore și sterile care pot fi folosite pentru fundații de drumuri sau, sub formă de cărămizi, în construcții. Uzina este echipată cu o centrală termoelectrică cu o producție de 70 milioane kWh pe an. Întreg procesul tehnologic este automatizat, uzina fiind deservită de un personal foarte restrîns.

Sursa principală de poluare o constituie în acest caz deșeurile menajere care rezultă din prepararea alimentelor, gunoii combustibil (hîrtie, plastic, cutii, lemn, crengi, mobilă veche etc.), gunoii necombustibil (folii de tablă, cutii de conserve, sticlă etc.). Potrivit unor calcule fiecare locuitor din țara noastră producea în 1973 circa 120 kg de resturi menajere pe an. Este un fapt că indicii respectiv crește pe măsura sporirii nivelului de trai (în aceeași perioadă, de exemplu, fiecare locuitor al S.U.A. arunca zilnic la gunoii 3—4 kg de resturi). Colectarea și folosirea acestor resturi urbane cu o mare nocivitate, imperativ de stringentă actualitate, rămîne încă, în mare măsură, o problemă nerolovată (în parte aceste resturi pot fi folosite pentru producerea de energie sau materiale de construcție, resturi organice putînd fi folosite ca îngrășăminte).

Costurile colectării și neutralizării resturilor sînt foarte ridicate. În perioada 1960—1970 aceste costuri s-au ridicat în S.U.A. la peste 1,5 miliarde dolari anual, depășind bugetul alocat învățămîntului. Cea mai costisitoare operație (80% din costul total) este colectarea resturilor. Tehnologia ei este încă foarte rudimentară și costul manoperei este excesiv de ridicat. Una din metodele încercate pentru a rezolva această problemă a fost aceea a prelucrării pe loc (prin măcinare) a deșeurilor și evacuarea lor la canal. Procedeu a dus însă la un grad ridicat de poluare a apei menajere, ceea ce anihilează efectul reducerii costurilor în transportul resturilor.

În ceea ce privește prelucrarea resturilor, un anumit timp, incinerarea a fost considerată metoda cea mai avantajoasă, întrucît reduce volumul acestora de peste cinci ori⁴⁾. Din păcate, incinerarea în apropierea domiciliului, care este cea mai puțin costisitoare, prezintă dezavantajul unui grad ridicat de poluare atmosferică.

Reciclarea reziduurilor, inițiată ca o acțiune de protecție a mediului, a crescut în importanță, fiind considerată rentabilă din punct de vedere economic o dată cu creșterea costului energiei și al materiilor prime. Într-un raport din 1974 al Agenției pentru protecția mediului din S.U.A. se arată că din deșeurile urbane se pot obține 4—5 milioane de barili de petrol pe zi sau 1% din necesarul național, în timp ce prin reciclarea aluminiului, oțelului și hîrtiei din deșeurile menajere și reutilizarea lor în industriile respective în locul materiilor prime, se pot economisi 386 miliarde kWh, adică 2% din necesarul american de energie.

Întreaga politică de recuperare și reciclare a resturilor într-o serie de țări avansate se bazează pe colectarea separată a hîrtiei, sticlei, cutiilor de conserve etc. direct de la domiciliu și de la locul de muncă. Recuperarea materialelor în stațiile de prelucrare a deșeurilor se face în mai multe etape : măcinarea deșeurilor, separarea materialelor ușoare de cele grele cu ajutorul curenților de aer și separarea metalelor și sticlei prin metode electromagnetice și prin flotare. Materialele organice, care constituie trei sferturi din volumul deșeurilor menajere, sînt transformate într-un material combustibil cu o capacitate termică jumătate cît cea a cărbunelui.

Tehnologiile de **reciclare energetică** utilizate sînt diverse : transformarea deșeurilor organice în combustibil care este folosit la producerea aburului necesar în generalizarea electricității, obținerea acestui abur prin arderea directă a reziduurilor organice în incinerator. În sfîrșit, piroliza și procesele anaerobe permit obținerea unor produse gazeose (de exemplu, metan) și uleioase, etc. Reciclarea produce astfel o serie de materiale valoroase, asigurînd în același timp debarasarea de resturile menajere. Pentru ca operația aceasta de conversiune să fie și rentabilă din punct de vedere economic sînt însă necesare cîteva condiții ca, de exemplu, funcționarea stației la întreaga capacitate și păstrarea în linii mari a aceluiași conținut a reziduurilor, pentru a asigura fluxul de materiale recuperate pentru industrie (combustibili, metale feroase etc.) precum și o calitate pe cît posibil constantă a acestora.

Deciziile luate în legătură cu reciclarea resturilor menajere în stații speciale trebuie să se bazeze atît pe analiza costurilor de investiție, interpretată prioritar în lumina exigențelor impuse de criza de materii prime și energie, cît și pe a celor de exploatare. Se poate arăta că în țara noastră se află într-un stadiu avansat de proiectare două mari instalații moderne care urmează a fi amplasate la București și Constanța și se studiază executarea unor instalații mai mici destinate unor localități de mărime mijlocie (30 000—100 000 locuitori).

Un exemplu de organizare remarcabilă a reciclării active a resturilor (materiale și energiei) este cel din regiunea Ruhr (R.F.G.). Într-o zonă cu o populație de 10 milioane locuitori pe o suprafață de circa 14 800 km² care concentrează 80% din industria grea a acestei țări, volumul deșeurilor menajere și industriale este uriaș. Cu toate acestea, costul apei potabile în regiune este cel mai scăzut din întreaga țară, deși debitul apelor curgătoare este extrem de scăzut, iar o parte din traseul lor a fost amenajat în scopuri recreative.

Aceste realizări au fost posibile printr-o operațiune coordonată la care au participat autoritățile administrative din întregul perimetru — respectiv specialiști din cele mai diverse domenii. Sistemul tehnic pus la punct în acest scop este el însuși unic în R.F.G. — reciclarea deșeurilor la nivelul întregii zone; este un proces care oferă mari avantaje economice, datorită regularizării fluxului deșeurilor și tratării lor pe scară mare. Mai trebuie arătat că unul dintre cursurile de apă este folosit în exclusivitate pentru evacuarea apelor intens poluate, care apoi sînt tratate; industriile și centrele urbane care deversează poluanți în el plătesc taxe proporțional cu volumul și gradul de poluare al apelor deversate. Deși aceste industrii și centrele urbane au libertatea să-și construiască echipament propriu de tratare a poluanților, nu s-a înregistrat nici o asemenea opțiune, întrucît costurile reciclării pe scară largă sînt mult mai reduse. O serie de experimente recente, interesante sînt înregistrate și în S.U.A., unde au fost construite comunități întregi în care reciclarea materialelor și a energiei se face în proporție de 90%.

Utilizarea cît mai eficientă a terenului urban

TERENUL URBAN ca resursă reciclabilă trebuie utilizat cu deosebită eficiență și gîndit într-o suită procesuală de folosințe succesive, astfel încît utilitatea lui pe ansamblu să fie cea mai mare cu putință. Din punct de vedere funcțional **utilizarea multiplă a terenului**, așa-numita mixtare funcțională, apare interesantă nu numai prin virtuțile de compoziție, variație, integrare socială și funcțională, dar și prin marile economii care se pot realiza prin cooperare și folosirea mai intensivă a spațiului limitat urban. Se poate obține o eficiență sporită a investițiilor chiar prin comasarea clădirilor, care pot deveni poli-funcționale, de exemplu: o singură clădire administrativă pentru mai multe instituții sau combinarea clădirilor de locuit cu funcțiuni comerciale, alimentare, sociale, (creșe, cluburi, săli de întâlniri etc.), administrative (birouri, reprezentanțe de firme), culturale etc. Spațiile exterioare cerute de funcțiunile acestea pot fi comune cu cele ale locuinței, realizîndu-se astfel o economie de teren. Se pot comasa de asemenea terenurile aferente unor dotări de sport, sănătate, comerț și cultură, care pot fi toate înglobate într-un spațiu verde generalizat. În gene-

ral, mixtura funcțională se poate realiza cu condiția să nu fie depășiți coeficienții admiși de intensitate a utilizării terenurilor.

La nivelul orașului se pot recicla și alte resurse specifice urbane, cum ar fi însuși **fondul construit existent**. Construcțiile uzate din punct de vedere moral și funcțional, dar cu o structură bună, pot căpăta alte funcțiuni, mai potrivite cu noua situație. Numeroase exemple din străinătate vin să justifice ceea ce astăzi reprezintă o acțiune sistematică de valorificare superioară a fondului construit: fabricii și depozite propuse pentru dezafectare au fost transformate în spații comerciale. (Monterey, California), birouri și ateliere de arhitectură (Londra), muzee, locuințe (Londra) ș.a. În Ghirardelli Square (San Francisco), o fabrică de ciocolată dezafectată a fost transformată într-un centru comercial și de recreare deosebit de apreciat de populație și foarte rentabil din punct de vedere economic. O suită de terase, pasaje denivelate, scări și portice au transformat total vechea imagine urbană. În condițiile în care planurile noastre pentru construcția de locuințe nu au fost îndeplinite integral, considerăm că reciclarea chiar a fondului de locuințe existent constituie o resursă importantă pentru rezolvarea problemei locuirii. Așa cum am arătat țări cu ample resurse economice practică pe scară largă reciclarea locuințelor. Avantajele acestui sistem sînt faptul că populația rezidentă rămîne pe loc, iar condițiile locale (infrastructură, străzi, dotări, plantații) rămîn aceleași, fiind numai completate dacă este necesar. Eficiența economică este asigurată nu numai prin costul intervenției, dar și prin posibile creșteri în densitatea ocupării zonelor respective.

Conversiunea funcțională a fondului construit și reciclarea locuințelor sînt alte manifestări ale procesului circular activ și constituie o importantă cale de economisire a unui volum mare de muncă socială și de revalorificare a unor bunuri materiale și estetice. Întrucît fondul construit reprezintă mai mult de jumătate din valoarea investițiilor din procesul de urbanizare, reciclarea sa constituie o importantă sursă de economie prin aplicarea principiului mai larg al **prelungerii durabilității** produselor în condițiile satisfacerii funcționale cerute.

dr. arh. Mircea ENACHE

(Continuare în pag. 16)

Noi forme de stimulare a exportului

(Urmare din pag. 9)

plimentară din beneficiul majorat aferent producției efectiv realizate pentru export, fiecare om al muncii își va intensifica preocupările pentru găsirea unor noi posibilități de creștere cantitativă și calitativă a producției de export. La aceasta va contribui și faptul că **sumele ce se acordă individual pentru stimularea suplimentară nu sînt plafonate**, iar la acestea se adaugă și cele cuvenite din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii. Trebuie subliniat că pe ansamblul industriei de stat fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se va majora cu aproape 15%; la multe întreprinderi sumele pentru stimularea suplimentară vor fi foarte mari, în raport direct de producția realizată pentru export. Așa de exemplu, la Întreprinderea „Tractorul” Brașov, la exportul efectuat în anul 1978 ar corespunde un fond suplimentar de participare la be-

neficii ce ar majora fondul planificat cu aproape 70%.

Stimularea suplimentară a personalului muncitor care a participat la producția pentru export are loc în toate cazurile în care se realizează și livrează producție pentru această destinație, dar suma afectată stimulării este legată nemijlocit de mărimea beneficiului majorat pentru export, respectiv de volumul valoric al producției de export efectiv realizate. Unitățile economice de stat și colectivele de oameni ai muncii beneficiază și de celelalte drepturi, potrivit legii, pentru realizarea și depășirea exportului. Amintim în acest sens că potrivit prevederilor Legii nr. 4/1978 pentru modificarea și completarea Legii retribuiri după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974, o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului, în limita a 1,5% din valoarea exportului realizat peste plan este

destinată fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii; unitățile producătoare care depășesc exportul beneficiază și de fonduri în valută în limita a 2% din valuta realizată peste plan, în vederea organizării de excursii colective în străinătate etc.

Măsurile adoptate recent pentru stimularea prin beneficiu a producției pentru export, din care o parte este destinată stimulării suplimentare a personalului muncitor care participă la realizarea acestei producții, care se aplică de la 1 ianuarie 1979, vor contribui la întărirea răspunderii unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii în realizarea și depășirea producției pentru export. Se îmbină astfel, în mod armonios, interesele generale ale economiei, de creștere continuă a exportului în condiții de maximă eficiență, cu interesele unităților economice și ale colectivelor de oameni ai muncii, o parte din rezultatele obținute revenind direct acestora.

Valorificarea integrală a resurselor

(Urmare din pag. 15)

În perspectiva energetică mondială, viitorul așezărilor umane se conturează pe fondul valorificării circulare active a resurselor și într-un set de alternative care să fie compatibile cu noile surse de energie previzibile. Deși din analizele efectuate cu privire la structura consumului intern de energie s-a constatat că 70% din energia primară se consumă în industrie, este necesar să se acționeze cu hotărâre și eficacitate pentru economisirea energiei care este asociată procesului de urbanizare, a consumurilor energetice ale localităților (aceste consumuri se pot include în câteva categorii: energia electrică pentru transport, iluminat public și necesități casnic-edilitare al cărui consum a crescut în ultimele două decenii de 12 ori; energia pentru prepararea hranei, încălzirea locuințelor și dotările social-culturale și comerciale).

Din păcate, circa 60% din locuințele aflate în mediul urban folosesc sisteme energetice individuale (cu combustibili lichizi, gazeși sau solizi). Se impune, deci, cu necesitate generalizarea încălzirii spațiilor publice și a locuințelor în sistemul de termoficare, care oferă un grad de confort termic mai avansat, cu consum energetic mai redus și posibilitatea de valorificare circulară activă a produselor secundare și a deșeurilor. Generalizarea termoficării în orașe și trecerea treptată la sisteme locale de încălzire în cele 400 de localități în curs de urbanizare și în centrele de comună pot duce la economii importante de energie prin reducerea pierderilor din focarele individuale de ardere și prin utilizarea de combustibili inferiori (turbă, deșeurii organice etc.), greu de folosit în cazul încălzirii individuale a locuințelor.

În domeniul urban este absolut necesar ca studiul economiilor de resurse materiale și energetice să ia în considerație atât costurile inițiale de investiție, cât și costurile de exploatare; de asemenea în elaborarea deciziilor este necesar să se urmărească **eficiența economică pe termen lung**, datorită faptului că lucrările de infrastructură ale orașelor (rețeaua stradală, alimentarea cu apă, canalizare, termoficare etc.) și fondul locuibil construit au o durată de exploatare foarte mare, între 50 și 150 ani.

Pe plan mondial specialiștii sînt în căutarea de noi surse de energie pentru a ieși din criza energetică. Pînă de curînd, se presupunea că combustibilul fosil va fi înlocuit cu energia nucleară. Dar după un sfert de secol de experiențe în acest deceniu, rezultatele apar nu, îndeajuns de satisfăcătoare. Eșecurile cu care s-au soldat încercările de a găsi mijloace tehnice potrivite de depozitare a deșeurilor nucleare, pericolul unor accidente la centralele atomoelectrice precum și unele îndoieli în privința unor aspecte economice ale utilizării acestei surse energetice au făcut ca, de exemplu, în 1975 în S.U.A. să se înregistreze de douăzeci și cinci de ori mai multe comenzi anulate sau aminate de reactoare nucleare decît comenzi noi.

În altă ordine de idei, din punct de vedere al procesului de urbanizare, perspectiva unei treceri spre utilizarea pe scară largă a energiei solare poate avea implicații în repartizarea populației globului pe suprafețe mai întinse, datorită dispersării energiei solare. Dimensiunea optimă a așezărilor umane ar putea fi astfel mult mai redusă decît cea de astăzi. Utilizarea pe scară largă a energiei solare ar restructura sistemul așezărilor umane într-un număr de comunități relativ mici, dispersate, urmărindu-se ca un obiectiv esențial folosirea mai eficientă a energiei. În aceste condiții ar fi redefinit însuși raportul dintre comunitățile umane și mediul înconjurător. De asemenea amplasarea unităților productive ar fi relativ independentă de porturi și zone extractive. Experiențe interesante au fost realizate în S.U.A., cu o serie de „eco-comunități” edificate pe principiul utilizării surselor de energie nepoluante și al reciclării totale a deșeurilor. S-a mers de la locuințe „ecologice” (zero-energy houses) și școli (Greenway, Virginia), la birouri și cabane (Denver, Colorado), unități industriale și pînă la întregi comunități care utilizează energia solară (Santa Monica, California) sau hidrogenul drept combustibil pentru încălzire („Hydrogen Village”).

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ a resurselor materiale și energetice este o problemă de vitală importanță în contextul accentului care se pune în prezent asupra laturilor calitative în procesul creșterii economice și asupra realizării unui nivel ridicat de eficiență. Referindu-se la aceste probleme tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia că „A obține din aceeași cantitate de materie primă și materie o valoare de cîteva ori mai mare, aceasta este una din problemele esențiale de care depinde creșterea eficienței economiei noastre”. Se pune astfel în lumină ampla dimensiune a căutărilor, a preocupărilor în această direcție, comandamentul principal ce trebuie să jaloneze toate eforturile noastre pentru creștere și dezvoltare.

Republica Democrată Germană la TIBCO '79

Participarea Republicii Democrate Germane la Tîrgul internațional de primăvară București - TIBCO'79 stă sub semnul celei de a 30-a aniversări a proclamării ei, - 7 octombrie 1949. În această perioadă dezvoltarea R.D.G. este caracterizată de legăturile ei din ce în ce mai strînse cu țările socialiste, de considerabile succese economice și de un mare progres în toate domeniile vieții sociale.

În pavilionul Z-5 își expun oferta șase întreprinderi de comerț exterior din R.D.G., expozate la nivelul exigențelor din Republica Socialistă România. De asemenea, în cadrul participării colective a R.D.G., sînt reprezentate întreprinderile de comerț exterior Textilcommerz și Demusa cu birouri pentru negocieri.

OFERTE INTERESANTE DIN DOMENIUL CHIMIEI

Multe expozate au fost alese din punct de vedere al concordanței lor cu profilul Salonului de chimie legat de TIBCO. Astfel CHEMIE-Export-Import expune mijloace pentru protecția plantelor și de combatere a dăunătorilor, filme fotografice ORWO, benzi și filme magnetice, filme pentru coloană sonoră, stabilizatori.

INTERMED-Export este reprezentată cu produse farmaceutice de uz uman și cu materiale de uz medical. GLAS KERAMIK oferă sticlă concavă chimico-tehnică, elemente de construcție pentru conducte de țevi din sticlă, aparate de laborator, termometre electrice.

TEXTIMA - Punctul de greutate al ofertei - mașini pentru unități de deservire.

Din cadrul industriei de mașini textile a R.D.G., ale cărei produse sînt pretutindeni cunoscute sub numele de „TEXTIMA”, întreprinderea de comerț exterior UNITECHNA expune, alături de cele două mașini de tricatat rotund MULTIRIPP și MULTISINGLE, un complex de mașini destinate unităților de deservire pentru curățarea textilelor, precum și mașini de cusut pentru unități de deservire pentru repararea unor produse din piele și a poșetelor.

DIN CADRUL PRODUCȚIEI DE BUNURI DE LARG CONSUM

UNION expune, între altele, unelte, articole de sport și diverse articole de uz casnic. WIRATEX oferă produse textile pentru decorațiuni interioare, precum și tricotațe, lenjerie tricată, dantele și broderie în metraj.

Tîrgul de la Leipzig

Republica Democrată Germană

2. IX. - 9. IX. 1979

Leipzig - centrul de întîlnire al comerțului mondial oferă:
informații - contacte - afaceri
1949 - 1979 - 30 de ani R.D.G.

PUBLICOM

Standardul de stat „ANALIZA VALORII“ (II)

COORDONATE ALE EFICIENȚEI CREAȚIEI COLECTIVE

ACTIUNEA DE GENERALIZARE la scara intregii economii a analizei valorii, potrivit programului special elaborat cu aproape 3 ani în urmă, beneficiază de un instrument practic — util proiectanților și altor specialiști, pentru aplicarea în mod unitar a metodei — prin trecerea la elaborarea, în mai multe părți corespunzătoare diverselor domenii de activitate, a standardului „Analiza valorii“ (STAS 11272-79)*.

Metodei îi este caracteristică munca în grup, interdisciplinară, utilizând analiza sistemică a funcțiilor și făcând apel la metode și tehnici analitice și intuitive, precum și la alte metode, tehnici și procedee de lucru specifice cercetării științifice și proiectării, ca: analiza tehnico-economică, sondajul statistic, modelarea matematică.

Partea a doua a standardului se referă la etapele și fazele recomandate pentru aplicarea analizei valorii la cercetarea și proiectarea de produse noi și modernizarea celor din producția curentă (vezi caseta).

Tehnicile și procedeele de lucru, precum și gradul de aprofundare a etapelor și fazelor de aplicare a analizei valorii se stabilesc de către colectivul de lucru, ținându-se seama de: complexitatea produsului studiat, mărimea seriei de fabricație, posibilitățile tehnice, economice și organizatorice ale unității respective.

Faptul că tema de cercetare-proiectare a produsului la care se aplică analiza valorii (temă care trebuie să precizeze obiectul, obiectivele, restricțiile și nivelul de detaliere) se stabilește în concordanță cu planul tehnic aprobat asigură orientarea atenției spre principalele direcții de înnoire și modernizare a produselor, determinate în funcție de nevoile economiei naționale, de cerințele la export.

ASTFEL, obiectul (produsul sau o parte a acestuia care îndeplinește una sau mai multe funcții) se alege avându-se în vedere, în principal: complexitatea produsului; mărimea seriei de fabricație; ponderea în volumul producției unității; necesarul pentru piața internă și export; importanța produsului pentru economia națională, ramura economică sau unitatea respectivă; necesitatea de a asigura creșterea productivității muncii, a rentabilității, a calității produsului și a competitivității lui pe piața externă; efortul valutar necesar pentru fabricarea produsului; considerente de natură ergonomică și socială; posibilitățile de generalizare a unor soluții cu eficiență economică ridicată.

* Prima parte a standardului a fost prezentată în nr. 16/1979 al „Revistei economice“

● Etapa I : măsuri pregătitoare

Faza 1 : stabilirea temei ;
Faza 2 : organizarea colectivului de lucru
Faza 3 : pregătirea metodologiei
Faza 4 : pregătirea planului de lucru
Faza 5 : aprobarea planului de lucru

● Etapa II : analiza necesității sociale

Faza 1 : culegerea informațiilor
Faza 2 : stabilirea nomenclatorului de funcții și a limitelor dimensiunilor lor tehnice
Faza 3 : stabilirea nivelurilor de importanță a funcțiilor

● Etapa III : analiza și evaluarea situației existente

Faza 1 : dimensionarea tehnică a funcțiilor
Faza 2 : dimensionarea economică a funcțiilor
Faza 3 : analiza sistemică a funcțiilor
Faza 4 : stabilirea direcțiilor de cercetare

● Etapa IV : conceperea sau reconceperea produsului

Faza 1 : elaborarea propunerilor de realizare a produsului nou sau supus modernizării
Faza 2 : selecționarea propunerilor
Faza 3 : dezvoltarea și concretizarea propunerilor la nivel de secție
Faza 4 : evaluarea soluțiilor

● Etapa V : aprobarea soluției optime

● Etapa VI : realizarea și controlul aplicării

Faza 1 : Stabilirea programului de realizare
Faza 2 : realizarea soluției aprobate
Faza 3 : evaluarea rezultatelor după aplicare

Uneori, chiar când o bună parte din aceste criterii sînt îndeplinite, în aplicarea analizei valorii pot apare restricții care să facă metoda inoperantă sau ineficientă sub anumite aspecte care primează în momentul respectiv; de pildă, cînd utilizarea analizei valorii ar duce la nerespectarea termenelor de realizare a proiectului sau de introducerea în fabricație a produsului; cînd ar reduce valoarea de întrebuintare a acestuia sub limita minimă admisă; cînd soluția nouă ar cere utilizarea unor materii prime sau materiale deficitare; cînd nu s-ar realiza limi-

ta minimă a beneficiului, s-ar depăși limita maximă a cheltuielilor materiale și/sau în general a cheltuielilor de producție, a cheltuielilor de investiții, a prețului produsului, a cheltuielilor de proiectare etc. Aceste restricții se precizează încă în temă.

Este necesar ca din colectivul de cercetare și proiectare — condus, de drept, de către responsabilul temei de cercetare sau șeful de proiect al produsului, care poartă întreaga răspundere pentru aplicarea metodei și calitatea rezultatelor obținute — să facă parte specialiști care pot influența nu numai asupra concepției produselor, ci și asupra posibilităților de fabricație, a costurilor, calității și desfacerii. De aceea, standardul recomandă ca în colectivul de lucru să fie cuprinși — pe lângă proiectantul produsului — specialiști din cercetare, proiectare constructivă și tehnologică, alți specialiști cumșăcători ai problemelor de execuție a produselor din secții și ateliere, specialiști în domeniul desfacerii, marketingului, al prestărilor de servicii, al calității produselor, în ergonomie și studiul muncii, precum și matematicieni și specialiști în tehnica de calcul etc. Este de la sine înțeles că trebuie inclus cel puțin un cadru specializat în analiza valorii; dar este necesar ca întregul colectiv să i se asigure o pregătire metodologică, fie înaintea începerii lucrărilor, pentru toate etapele și fazele de realizare, fie înaintea fiecăreia dintre acestea.

În planul de muncă al colectivului, întocmit în corclare cu prevederile planului tehnic, se definesc pentru fiecare etapă și fază sarcinile, termenele și responsabilitățile; de asemenea, pot fi precizate mijloacele materiale și financiare, precum și colaborările necesare.

Deosebit de importante în etapa de analiză a necesității sociale, ca și pe toată durata elaborării lucrării de analiză valorii sînt culegerea și interpretarea informațiilor necesare, referitoare la concepția, producția, aprovizionarea, desfacerea, costurile și utilizarea produsului, precum și a altor produse cu destinație similară, realizate în țară sau în străinătate. Aceste informații pot fi obținute prin investigarea cerințelor utilizatorilor, prin studierea documentației tehnice, economice și comerciale, a literaturii tehnice de specialitate, a standardelor, prospectelor, cataloagelor și mostrelor, a produselor similare, precum și prin consultarea celor mai buni specialiști.

PRACTICA aplicării metodei a arătat că funcțiile pe care produsul trebuie să le aibă trebuie formulate clar, omogen, concis și precis, să reflecte toate însușirile esențiale

● Cum se alege produsul la care se aplică A.V. ● Restricții în utilizarea metodei ● Colectivul de lucru și îndrumarea lui de către conducerea unității ● Determinarea nivelurilor de importanță, a dimensiunilor tehnice și economice ale funcțiilor, analiza sistemică a acestora ● Rolul metodelor și tehnicilor de creativitate ● Selecționarea soluției optime ● Necesitatea unei largi pregătiri și documentări a specialiștilor în folosirea analizei valorii

prin care produsul poate să satisfacă cerințele utilizatorilor și să corespundă unor condiții funcționale impuse de mediu. În scopul de a determina contribuția fiecăruia dintre ele la valoarea de întreținere, se stabilesc **nivelurile de importanță** ale funcțiilor produsului, comparând funcțiile între ele, două câte două, din punctul de vedere al efectului lor util (pe baza consultării unui eșantion reprezentativ de utilizatori și specialiști sau prin alte procedee); nomenclatorul de funcții se completează cu limitele dimensiunilor tehnice și nivelurile de importanță ale funcțiilor.

Dimensiunile tehnice ale funcțiilor trebuie să reflecte cât mai exact însușirile exprimate prin funcțiile produsului; la un produs nou ele se stabilesc pe baza confruntării datelor rezultate din investigarea cerințelor utilizatorilor, cu parametrii tehnici și constructivi ai unor produse similare existente, precum și cu literatura tehnică de specialitate; la un produs existent, ele se exprimă prin parametrii tehnici ai produsului respectiv, prevăzuți în documentația tehnică sau determinați prin măsurări directe. Funcțiile subiective se dimensionează prin estimare, utilizând diverse tehnici și procedee statistico-matematice, sociologice, experimentale etc.

Rezultatele dimensionării tehnice a funcțiilor se sintetizează într-un tabel în care se înscriu: funcțiile, dimensiunile tehnice (denumire, unitate de măsură, valoare), nivelele de importanță. Costurile aferente elementelor componente ale produsului (repere, operații), care materializează funcțiile acestuia, se înscriu într-un alt tabel, repartizându-se pe una sau mai multe funcții ale produsului, corespunzător cu gradul de participare a elementelor respective la realizarea acestora. **Dimensiunea economică** a fiecărei funcții rezultă din însumarea costurilor elementelor componente care materializează funcția.

În urma analizei sistemice a funcțiilor (analiza modului în care produsul existent, funcțiile lui, parametrii tehnici și soluțiile constructive satisfac necesitățile reale ale beneficiarilor produsului; aprecierea soluțiilor constructive și tehnologice posibile pentru realizarea funcțiilor, în condițiile eliminării elementelor și costurilor inutile;

compararea nivelului costurilor funcțiilor cu nivelul de importanță al acestora; compararea funcțiilor produsului existent, a dimensiunilor lor tehnice și a costurilor lor cu cele ale unor produse similare cu performanțe de vîrf), se pot determina **direcțiile de cercetare, stabilindu-se**: ce funcții trebuie adăugate sau eliminate la produsul existent; ce corecții trebuie aduse dimensiunilor tehnice ale funcțiilor; la ce elemente componente se poate renunța, întrucît nu au nici un rol funcțional; funcțiile ce au costuri disproporționate în raport cu ponderea lor în valoare de întreținere; căile de eliminare a disproporțiilor.

Ancheta la utilizatori poate evidenția o dispersie mare a cerințelor privind funcțiile produsului și dimensiunile lor tehnice. Asemenea situații pot orienta colectivul spre **studierea posibilităților de diversificare a produsului existent.**

PENTRU ELABORAREA propunerilor de materializare a funcțiilor produsului în conceperea sau reconceperea produsului, standardul recomandă utilizarea a diverse **metode și tehnici de creativitate**: analiza combinatorie, check-listele, brainstorming-ul, sinectica etc. Propunerile, sub formă de idei și schițe, se înregistrează pentru a fi folosite în următoarele faze de lucru și, totodată, se verifică dacă sînt realizabile din punct de vedere tehnic și economic și în ce măsură contribuie la atingerea obiectivelor stabilite; cele care pot fi realizate și corespund obiectivelor se rețin de către colectivul de lucru, care le combină și dezvoltă — eventual le verifică prin realizarea de modele sau machete experimentale ori încercări de laborator — concretizîndu-le sub formă de studii sau proiecte însoțite de un calcul preliminar asupra eficienței economice. Soluțiile propuse se evaluează din punctul de vedere al compatibilității constructive, al îndeplinirii funcțiilor produsului (determinîndu-se dimensiunile tehnice și economice ale acestora și al costurilor); de asemenea, se verifică dacă nu se abat de la restricțiile stabilite prin temă.

În vederea **alegerii soluției optime, pe baza criteriului maximizării raportului dintre valoarea de întreținere și costul de producție**, se compară între ele soluțiile (în cazul produselor

noi — după analiza necesității sociale). Modul de avizare și aprobare a soluției optime este cel prevăzut de dispozițiile legale pentru studiile de proiectele de produse noi sau modernizate.

Ținînd seama de atribuțiile date prin lege organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și institutelor, în legătură cu modernizarea produselor existente și asimilarea de produse noi, standardul prevede responsabilitatea acestor organe în ce privește aprobarea planului de lucru al colectivului pentru aplicarea analizei valorii, controlul realizării prevederilor acestui plan, aprobarea programului de realizare și omologare a noii soluții.

IN ÎNCHEIERE, trebuie subliniat că în elaborarea standardului — cu toată dificultatea legată de faptul că încă nu s-a încredințat unui organ central responsabilitatea de a conduce și urmări în mod organizat și sistematic acțiunea de generalizare a analizei valorii — Institutul central pentru conducere și informatică s-a bucurat de sprijinul și contribuția deosebită a specialiștilor de la Cabinetul județean de organizare economico-socială Cluj, Academia „Ștefan Gheorghiu”, Academia de Studii Economice, Institutul român de standardizare, în cadrul unei munci colective care a antrenat specialiști din peste 80 de institute de cercetare-proiectare, instituții de învățămînt, din unele ministere și organe centrale.

Considerăm că — paralel cu continuarea elaborării de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, prin Institutul român de standardizare, a celorlalte părți ale standardului, referitoare la alte domenii de aplicare a metodei — **extinderea rapidă a utilizării analizei valorii este condiționată în primul rînd de pregătirea cît mai multor specialiști în domeniu, de cunoașterea largă a experienței acumulate la noi și în țările dezvoltate economic, a literaturii de specialitate.** Avem în vedere: necesitatea de a se edita un **manual românesc de analiza valorii**, destinat atît perfecționării pregătirii cadrelor din cercetare, proiectare și producție, cît și cadrelor didactice și studenților din învățămîntul superior tehnic și economic; contribuția pe care o poate aduce Institutul național pentru informare și documentare, prin **prezentarea studiilor și aplicațiilor de peste hotare**; continuarea bogatului ciclu de articole apărut pe o perioadă de aproape 3 ani în „Revista economică”, prin publicarea unor **exemple de aplicare a metodei la produse, pe baza prevederilor din standard.** Deosebit de utilă ar fi, de asemenea, organizarea unui seminar (eventual cu participare internațională) în cadrul căruia să se realizeze un **amplu schimb de experiență și idei**, capabil să ofere elemente pentru perfecționarea în continuare a metodei și pentru actualizarea Programului special de generalizare la scara întregii economii a analizei valorii.

Petre BIRIȘTEICĂ
D. Alex. BĂLEANU

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN - CONDUCĂTORUL POPORULUI PE DRUMUL SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI

PROGRAMUL amplu de perfecționare adoptat de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională a partidului cuprinde într-o concepție unitară și dinamică toate sectoarele vitale ale activității economice și relațiilor social-politice și ideologice, pornindu-se de la premisa conexiunilor dintre ele, de la imposibilitatea limitării acțiunilor de perfecționare numai la unul dintre sectoare. Perfecționările din domeniul economiei apar astfel ele însele corelate și condiționate de perfecționarea continuă a întregii vieți sociale, politice, ideologice și educative, de elaborarea și aplicarea unor acte juridice-normative corespunzătoare, de numărul și de calitatea cadrelor calificate, de ridicarea gradului de conștiință și a spiritului de responsabilitate ale tuturor oamenilor muncii. Într-un asemenea cadru, partidul se afirmă tot mai puternic ca promotor activ și în planul perfecționării relațiilor sociale, al democrației socialiste, al activității și educației politico-ideologice, al legislației, al întregii vieți spirituale. Creșterea rolului conducător al partidului se manifestă în această situație în conceperea și aplicarea unui ansamblu de măsuri care vizează largirea rolului și atribuțiilor consiliilor oamenilor muncii, participarea activă a clasei muncitoare, a celor ce muncesc direct în producție în toate organismele de conducere colectivă.

În vederea creșterii rolului conducător al partidului și al clasei muncitoare în viața societății, partidul a stabilit ca cel puțin 30% din efectivul consiliilor de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale, fără excepție, să fie formate din muncitori și maeștri care lucrează nemijlocit în producție. Conferința Națională a partidului a stabilit ca un număr mare de muncitori care lucrează direct în producție să facă parte din consiliile de conducere ale instituțiilor cultural-educative, ale publicațiilor și radioteleviziunii. Participarea directă a clasei muncitoare în toate domeniile de activitate a statului se va resimți tot mai mult și în sistemul juridic, a cărui reorganizare se concretizează, între altele, în înființarea consiliilor de judecată muncitorească.

Asemenea realități și fapte constituie expresia și afirmă concepția și activitatea partidului în domeniul dezvoltării democrației, al drepturilor omului, care pornesc de la nevoia asigurării depline egalități între oameni, al constituirii unor relații economice și sociale tot mai echitabile, asigurând fiecărui cetățean, fără deosebire de naționalitate, o viață demnă, accesul liber la învățatură, știință și cultură, participarea directă la conducerea societății și producției, la luarea deciziilor ce privesc propria lor existență, propriul viitor, destinele patriei.

Elaborând politica sa generală și conducând opera de edificare a noii orânduiri sociale în strânsă legătură cu realitățile, cu noile tendințe pe plan mondial partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o deosebită importanță muncii politico-ideologice și cultural-educative, procesului de perfecționare a activității de formare a omului nou, la baza căroră se află concepția despre lume și viață a clasei muncitoare — materialismul dialectic și istoric, Programul P.C.R., care constituie carta teoretică, ideologică și politică a comuniștilor români, expresia aplicării creatoare a socialismului științific în România.

În lumina hotărârilor Congresului al XI-lea, ale Conferinței Naționale ale partidului, societatea noastră dispune de un

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 16 din 20 aprilie 1979 al Revistei economice.

program de acțiune unitar, validat de practica social-istorică, program care trasează orientări clare și sarcini concrete pentru îmbunătățirea muncii politico-ideologice. În spiritul lui, activitatea educativă are menirea să explice politica generală a partidului și să contribuie efectiv la aplicarea în viață a acestei politici, la elaborarea căilor de îmbunătățire continuă a activității social-economice și la ridicarea nivelului ideologic și politic al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii, să afirme ideile socialismului științific, forța lor transformatoare, revoluționară, combativă. Iată de ce partidul nostru subliniază că cerința esențială ce se pune în fața propagandei, a întregii activități politico-educative și ideologice o constituie legătura tot mai strânsă cu viața, cu problemele practicii social-economice, cu realitățile interne și internaționale, sporirea nivelului lor calitativ, a eficienței practice, a forței de convingere, formative, militante, combative.

Amploarea și complexitatea sarcinilor ce revin partidului în calitate de forță politică conducătoare presupun ca, odată cu procesul de perfecționare a societății, partidul însuși să se dezvolte și să se perfecționeze ca un organism ale cărui maturitate și capacitate de acțiune cresc continuu. Promotor al concepției și practicii de înnoire a diferitelor structuri din societate atunci când nu mai corespund condițiilor noi, partidul își perfecționează el însuși activitatea, formele și metodele de muncă. Una din direcțiile mari ale acestui proces inițiat și conceput de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o constituie integrarea tot mai organică a partidului în sistemul conducerii vieții economice și sociale. Programul P.C.R. prevede că în condițiile perfecționării continue a relațiilor de producție, a organizării, a conducerii și planificării științifice a activității sociale, „fiecare comunist, fiecare activist de partid trebuie să se integreze organic în viața economico-socială, să participe nemijlocit, în colectivul în care lucrează, la soluționarea concretă a problemelor construcției socialiste“.

Aprofundarea rolului conducător al organelor și organizațiilor de partid în toate compartimentele vieții sociale sînt strîns legate de competența cu care se exercită rolul de dirijare și îndrumare a activității politice, economice și sociale, de priceperea cadrelor cu munci de răspundere, a membrilor de partid, de a pătrunde în esența fenomenelor și a descifra semnificația lor, pentru a putea lua la timp măsurile necesare în vederea sprijinirii noului, a tuturor aspectelor și laturilor pozitive și lichidării în fază incipientă a neajunsurilor și insuficiențelor.

În dezvoltarea capacității de conducere și de mobilizare a maselor, o importanță deosebită are faptul că în fiecare întreprindere, instituție, colectiv de muncă există organizații de partid care se afirmă ca unități dinamice, asigurând soluționarea corespunzătoare a tuturor problemelor ce se ridică în toate sferile vieții sociale. În această privință sînt sugestive și pline de conținut aprecierile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu făcute la Adunarea generală a oamenilor muncii de la Uzina „23 August“: „Comuniștii nu au și nu pot avea nici un fel de avantaj față de ceilalți oameni ai muncii; dimpotrivă, au obligația de a munci mai bine, de a manifesta mai multă răspundere față de felul cum se realizează programul partidului. În aceasta constă rolul partidului de

avangardă, de forță politică conducătoare a societății noastre socialiste...“.

Cu un profund spirit revoluționar, cu o înaltă capacitate de interpretare a dialecticii marxiste și cu un înalt simț al realității și al perspectivei, secretarul general al partidului a conceput și direcționat evoluția rolului conducător al partidului ca un proces de împletire tot mai organică a activității sale cu activitatea statului și a celorlalte organisme sociale. Faptul este explicabil dacă se are în vedere că toate organismele sociale au o bază comună, o concepție unitară, interese fundamentale identice. Se produce astfel, o îngemănare a activităților, păstrându-se desigur, delimitările necesare între partid, stat, organizațiile de masă și obștești.

Preocupat de a realiza conducerea unitară a întregii activități politice, economice și social-culturale, partidul nostru a hotărât încă de la Conferința Națională din 1967 un amplu program de măsuri menit să asigure distribuția rațională a răspunderilor pe toată scara ierarhică, înlăturarea paralelismelor și a unor verigi intermediare. Pornind tocmai de la experiența acumulată în repartizarea sarcinilor între cadrele cu munci de răspundere, tovarășul Nicolae Ceaușescu menționa în raportul prezentat Conferinței Naționale că „pentru soluționarea unitară a problemelor de către organele de partid și de stat, pentru simplificarea procesului de pregătire a acestor probleme și creșterea operativității în rezolvarea lor, pentru sporirea răspunderii în muncă, este necesar ca de același domeniu de activitate să se ocupe un singur tovarăș din conducere, atît pe linie de partid cît și pe linie de stat“.

În această viziune, partidul manifestă o grijă deosebită pentru concentrarea celor mai experimentați activiști în funcții de răspundere în organele de partid și de stat. Sînt elocvente în acest sens măsurile ca primii secretari și alți secretari ai comitetelor județene municipale și orașenești ale partidului să îndeplinească funcția de președinți, respectiv de vicepreședinți ai comitetelor executive ale consiliilor populare. Apare evident din experiența de pînă acum că una din direcțiile principale ale întăririi în continuare a rolului partidului de conducător al activității statale este trimiterea — sub diverse forme — a celor mai pregătite și experimentate cadre în funcții de decizie în organele de stat și în principalele verigi ale aparatului acestora. Această măsură a dus la creșterea rolului conducător al partidului în viața economică și socială, a sporit operativitatea și spiritul de răspundere în munca de conducere, a întărit legăturile organelor partidului și statului cu masele largi de oameni ai muncii, a permis cunoașterea concretă și directă a problemelor construcției de stat, a creat condiții organizatorice mai eficiente pentru a dirija în mod unitar eforturile comunităților spre elaborarea de soluții și desfășurarea de acțiuni menite să le asigure finalitatea.

Dar, rezultatul cel mai important, putem spune, al îndeplinirii simultane de către aceeași persoană a unor funcții de partid și de stat constă în implantarea activității de partid în miezul problemelor economice, sociale, culturale și ale administrației de stat, apropierea conducerii politice de baza materială și spirituală a edificării noii orînduirii, pătrunderea organelor și organizațiilor de partid în resorturile cele mai intime ale procesului construcției socialiste.

Pe aceeași linie, a împletirii activității de partid și de stat, tot într-o creație originală, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, se înscrie constituirea unor organisme și structuri organizatorice care îndeplinesc în același timp funcții de partid și de stat — cum sînt Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare etc. În ce privește componența și activitatea unor asemenea organisme, secretarul general insistă în modul cel mai stăruitor ca ele să fie forumuri democratice, larg reprezentative, bizuindu-se pe concursul activ al membrilor de partid, ca și al celorlalți oameni ai muncii.

O expresie a procesului de împletire a activității de partid și de stat, a îmbinării tot mai strînse a muncii politice cu cea economică, a afirmării mai puternice a clasei muncitoare ca clasă conducătoare în societate este și măsura ca secretarii organizațiilor de partid din unitățile economice să fie președinții consiliilor oamenilor muncii. Aceasta a determinat reconsiderarea metodelor de exercitare a controlului asupra activității

conducerii administrative și, implicit, accentuarea procesului de împletire a activității politice cu cea economică.

Procesul împletirii activității de partid, de stat și obștești este extrem de complex; în afara legării organice a activității partidului cu aceea a organismelor de stat și obștești, are loc și o apropiere accentuată între munca de stat și cea obștească. Astfel, ca urmare a măsurilor luate de partidul nostru pentru îmbunătățirea cadrului instituțional de angrenare a organizațiilor de masă și obștești în întreaga viață social-politică a țării, conducătorii principalelor organizații de masă participă la activitatea guvernului, ca membri de drept ai Consiliului de Miniștri, precum și în organele de conducere colectivă ale ministerelor; de asemenea, aceștia iau parte la activitatea consiliilor populare, județene, municipale și orașenești. La nivelul unităților economice și social-culturale, președintele comitetului sindicatului este și membru al consiliului de conducere și președinte al Adunării generale a oamenilor muncii, iar secretarul organizației Uniunii Tineretului Comunist face parte de drept din organele de conducere colectivă ale acestor unități, fără ca prin aceasta organizațiile de masă respective să-și piardă specificul obștesc, autonomia lor de acțiune.

Relevind contribuțiile tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei despre rolul partidului în societate, despre formele și metodele de exercitare a răspunderilor sale sociale, subliniem măsurile de apropiere continuă a conducerii politice de unitățile de bază, de realizare a unei legături cît mai directe fără multe verigi intermediare, între organele superioare și organizațiile de bază. Aceasta este o problemă cardinală de care secretarul general al partidului leagă în permanență creșterea răspunderii, a prestigiului și autorității partidului nostru. Reorganizarea administrativ-teritorială a țării, crearea județelor, cărora le corespund organizațiile județene de partid, concepute ca unică verigă de legătură între conducerea centrală și organele locale, înlăturarea unor organisme supra-puse, au asigurat apropierea conducerii centrale de unitățile de bază, contribuind considerabil la sporirea eficienței activității organelor locale de partid în conducerea vieții economice și social-culturale. Mutarea efectivă a centrului de greutate al muncii politice și organizatorice în unitățile productive, în mijlocul maselor, determină ca principalele hotărîri și soluții să fie concepute împreună cu oamenii muncii, adică direct cu cei interesați.

Întreaga experiență a partidului nostru pledează pentru statornicirea la toate nivelurile a metodei dialogului cu masele, atragerea acestora la elaborarea și aplicarea hotărîrilor, folosindu-se toate formele puse la îndemînă de sistemul democrației socialiste: adunările populare, întrunirile diferitelor categorii de oameni ai muncii, înfîlnirile cu deputații, cu lucrătorii din industrie, agricultură, cu tineretul, femeile etc. Conducerea partidului se preocupă ca asemenea metode să aibă un caracter curent în sistemul de lucru al organelor și organizațiilor de partid, al organelor de stat și economice, pentru că stimulează spiritul de inițiativă și de creativitate al maselor. Valoarea principală a acestei metode constă în aceea că aplicarea ei contribuie la lărgirea democrației interne de partid, a democrației socialiste în general.

Integrarea tot mai accentuată a partidului în viața socială este indisolubil legată de mutațiile înnoitoare intervenite în conștiința celor ce muncesc, de procesul tot mai intens, tot mai larg de ridicare a nivelului politico-ideologic al maselor, de lărgire a orizontului lor cultural, de dezvoltare a responsabilității sociale și civice a oamenilor muncii.

Conținutul și sensul înnoirilor sistemului economic și social relevă cursul unor transformări de ordin calitativ în cadrul structurilor organizatorice și instituționale, astfel încît să se obțină în toate verigile un maximum de randament social, pe baza dirijării conștiente de către partid a tuturor activităților. Pe măsura progresului țării, procesul dezvoltării rolului conducător al partidului în toate sferile vieții sociale îmbracă noi și variate forme de manifestare, afirmîndu-se astfel ca factorul fundamental al perfecționării și creșterii eficienței întregii activități de conducere politică a operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România și înaintare spre comunism.

prof. dr. Mihai CHIOREANU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

CONTRIBUȚIA ROMÂNIEI LA RĂZBOIUL ANTIHITLERIST

PRINTR-O fericită coincidență, poporul român sărbătorește la 9 mai atât cucerirea independenței de stat a țării noastre în anul 1877, cât și victoria, cu 34 de ani în urmă, asupra Germaniei hitleriste, moment epocal, care a marcat o nouă eră în istoria omenirii.

Cel de-al doilea război mondial a fost rezultatul direct al politicii imperialiste de reîmpărțire a lumii, al aspirației Germaniei naziste la dominație mondială. Pentru realizarea dominației mondiale, Germania hitleristă a încălcat brutal normele de drept internațional, a ridicat genocidul la rang de politică de stat, a folosit cele mai criminale mijloace pentru subjugarea și asuprirea popoarelor. Europa a fost transformată într-un uriaș lagăr de concentrare unde au fost exterminați peste 12 milioane oameni. Reprezentanții cea mai crâncenă înțeleștare cunoscută de omenire pînă atunci, al doilea război mondial a provocat imense pierderi de vieți omenești și de bunuri materiale și spirituale. În afara zecilor de milioane de mutilați și răniți, numărul victimelor s-a ridicat la 40 000 000—50 000 000 din care mai bine de jumătate în rindurile populației civile. Pierderile de vieți omenești au fost de circa patru ori mai mari decît în primul război mondial.

Participarea activă a României la lupta împotriva fascismului, pentru zdrobirea Germaniei hitleriste reprezintă un moment glorios al istoriei contemporane a poporului nostru. În țara noastră, încă de la venirea fascismului la putere în Germania, forțele democratice, antifasciste, în frunte cu clasa muncitoare și cu Partidul Comunist Român, s-au ridicat la luptă împotriva nazismului pentru apărarea integrității și independenței naționale. Chiar din momentul izbucnirii războiului, Partidul Comunist Român a militat cu fermitate împotriva politicii agresive a Germaniei, împotriva fascismului și a războiului antisovietic. Așa cum s'ublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Înfruntînd prigoana și teroarea sălbatică, Partidul Comunist Român a reușit ca, odată cu desfășurarea activității de sabotare a mașinii de război, să treacă la unirea forțelor muncitorești antifasciste, a tuturor forțelor democratice naționale. Constituirea Frontului Unic Muncitoresc, precum și colaborarea cu celelalte forțe democratice, cu diferite cercuri ce se pronunțau pentru ieșirea din război și alăturarea la coaliția anti-

hitleristă, inclusiv cu ofițeri și cadre din comandamentele superioare ale armatei, iar în ultima perioadă cu cercurile palatului și cu regele, au creat condițiile interne favorabile trecerii la răsturnarea dictaturii militarofasciste și lichidarea ocupației Germaniei hitleriste”¹). Momentul culminant al acestei lupte a fost înfăptuirea victorioasă a insurecției naționale armate, antifasciste și antiimperialiste care a deschis o eră nouă, de profunde transformări revoluționare în istoria poporului nostru.

DUPĂ VICTORIA insurecției de la 23 August 1944, poporul român și armata sa s-au alăturat cu toate forțele Uniunii Sovietice, celorlalte țări din coaliția antihitleristă, au trecut la luptă hotărîtă pentru lichidarea armatelor hitleriste din țară, pentru eliberarea deplină a patriei, participînd activ la războiul antifascist pînă la obținerea victoriei totale împotriva Germaniei naziste. Întregul potențial uman și material al țării a fost pus în slujba războiului antihitlerist. Alăturarea României coaliției antihitleriste și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste a avut un rol deosebit pentru scurtarea războiului și apropierea momentului victoriei.

Insurecția a dat o puternică lovitură planurilor strategice ale Germaniei hitleriste de a organiza o puternică rezistență în România, a dus la prăbușirea frontului de sud, a deschis calea înaintării rapide a Armatei Sovietice, a accelerat zdrobirea dispozitivului militar al Germaniei în această parte a Europei. Referindu-se la importanța cotiturii din România, Le Figaro scria: „Este în orice caz un eveniment de o însemnătate considerabilă care a dat una din loviturile cele mai grele celui de-al III-lea Reich”, armata română a dat „o lovitură frontului german european de sud care a intrat, conform ultimilor știri, în plină descompunere”²). Pravda considera că „ieșirea României din Axă are o importanță covârșitoare nu numai pentru această țară, ci pentru întreg Balcanul, deoarece prin această lovitură se prăbușește întregul sistem de dominație germană din sud-estul Europei”³). „Fapta României — scria New York Times — constituie un act de mare curaj și acest act va grăbi sfîrșitul războiului. Situația Germaniei în Balcani se apropie de o catastrofă îngrozitoare”⁴).

În cursul insurecției, armata română și formațiunile patriotice de luptă au atacat obiectivele militare hitleriste. Ele au desfășurat lupte și au dezarmat trupele germane din București, Valea Prahovei, Dobrogea, Brașov, Turnu Severin, Orșova, Arad, Timișoara și alte localități de pe teritoriul de nord al Transilvaniei, după care Armata Română a participat alături de Armata Roșie la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei

pînă la încheierea victorioasă a războiului.

România a mobilizat și trimis pe front 37 de divizii, diferite unități de artilerie antiaeriană, de aviație și marină, școli militare. Efectivele militare al trupelor române participante la războiul antifascist s-au ridicat la aproape 540 000 oameni. „Printre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste — comenta postul de radio Londra — România se situează azi în al patrulea rînd în ce privește numărul de ostași care participă la bătălia pentru distrugerea nazismului”⁵). Armata română a luptat alături de forțele armate ale Uniunii Sovietice timp de 260 de zile pentru zdrobirea mașinii de război germane — trei luni pentru alungarea trupelor hitleriste din țară și șase luni pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pătrunzînd mai bine de 1 000 km în poziția inamicului. Ea a străbătut prin luptă spațiul cuprins între Marea Neagră și Podișul Boemiei, a forțat 14 masive și 12 cursuri mari de apă, a eliberat peste 380 localități și alte așezări, din care 53 orașe importante, a provocat mari pierderi inamicului. Pierderile proprii s-au cifrat la circa 170 000 de militari (morți, răniți, dispăruți) adică mai mult de 30 la sută din efectivele angajate⁶). Pentru faptele lor de arme, diferite unități românești au fost evidențiate în ordine de zi ale Ministerului de Război al României și ale Comandamentului Suprem militar sovietic și în comunicatele de război sovietice. Peste 300 000 de soldați și ofițeri români au fost decorați cu ordine și medalii românești, sovietice, cehoslovace și ungare.

DEOSEBIT DE MARI au fost eforturile economice și financiare ale României în vederea susținerii acțiunilor militare împotriva Germaniei hitleriste. În condiții deosebit de grele, cînd economia românească era vlăguită de război și țara suferea de o secetă cumplită, poporul român a asigurat armatei române, cu mari sacrificii și lipsuri, tot ceea ce îi era necesar pentru obținerea victoriei. La chemarea Partidului Comunist Român „totul pentru front, totul pentru victorie”, întreaga economie românească a fost pusă în slujba luptei pentru eliberarea țării și zdrobirea definitivă a fascismului.

Un rol important pentru ducerea cu succes a operațiunilor militare îl avea refacerea căilor ferate. Muncitorii cefești au reușit, cu sprijinul populației, să redea circulației nodurile de cale ferată, au reconstruit într-un timp record liniile, atelierele, podurile și tunelurile distruse de hitleriști și au asigurat aprovizionarea permanentă a frontului cu alimente și combustibil. La începutul lunii februarie 1944, producția atelierelor C.F.R. era superioară celei din martie 1944, adică dinainte de

¹ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, București, 1976, p. 570.

² Le Figaro, 25 august 1944

³ New York Times, 24 august 1944.

⁴ Viitorul, București, 14 ianuarie 1945.

⁵ Al doilea război mondial, Gh. Zaharia, I. Cupșa, Al. Vianu, Schiță istorică, Ed. politică, București, p. 271—272.

bombardarea lor. ⁷⁾ Ceferiștii au avut inițiativa patriotică de a îndeplini înainte de termen comenzile pentru front, inițiativă care s-a generalizat apoi în întreaga economie națională.

Rețeaua de căi ferate a României, cu o lungime de 7 986 km, împreună cu întregul ei material rulant, existent la 12 septembrie 1944 (52 614 vagoane și 2 377 locomotive) au fost folosite aproape în întregime pentru nevoile frontului antihitlerist. O mare parte a materialului rulant, 23 000 de vagoane, 322 locomotive și 8 automotoare au fost utilizate în afara hotarelor, pentru acoperirea cerințelor legate de operațiunile militare. ⁸⁾ Un aport însemnat la realizarea transporturilor militare a adus flota fluvială și maritimă, care a efectuat în proporție de 92 la sută transporturi pentru Aliați. Cheiurile, porturile, docurile au fost puse de către statul român la dispoziția forțelor militare sovietice. Toate aerodromurile cu instalațiile lor au deservit necesitățile armatei. Au fost puse aproape în întregime la dispoziția armatei mijloacele de transport auto, întreprinderile și atelierile pentru reparat auto, precum și o importantă parte din mijloacele țărănești de tracțiune. Rețeaua telefonică și telegrafică în lungime de aproape 20 000 km a fost utilizată în proporție de 70 la sută pentru nevoile războiului ⁹⁾. S-a asigurat repararea și s-au construit noi instalații telefonice și telegrafice.

Efortul patriotic al muncitorilor pentru susținerea necesităților războiului a determinat creșterea rapidă a producției în diverse ramuri ale industriei. La sfârșitul lumii martie 1945, extracția de cărbune era de aproape două ori mai mare decât cea din septembrie 1944.

⁷⁾ N. N. Constantinescu, Vasile Anescu, contribuția economică a României în războiul antihitlerist, din „Contribuția României la victoria asupra fascismului”, Ed. politică, București, 1965, p. 105.

⁸⁾ Ministère des Affaires Etrangères, Mémoire sur l'effort militaire et économique de la Roumanie dans la guerre contre l'Allemagne et la Hongrie, București, 1946, p. 20.

⁹⁾ Idem, p. 11.

¹⁰⁾ N. N. Constantinescu, Vasile Anescu, lucr. cit. p. 107, 109.

¹¹⁾ Idem, p. 113.

¹²⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 575

Extracția lunară de cărbune a sporit de la 110 016 tone în septembrie 1944, la 213 000 tone în martie 1945. Mai mult de 80 la sută din producția netă de cărbune a țării a fost folosită pentru aprovizionarea căilor ferate a căror activitate, așa cum spuneam, se desfășura aproape exclusiv pentru alimentarea frontului antihitlerist. Succese importante au fost obținute și în celelalte sectoare ale mineritului. Astfel, la finele anului 1944 extracția de minereu de fier ajunsesse aproape de aceea din 1943, iar extracția de mangan și molibden era chiar mai mare.

O contribuție importantă la asigurarea nevoilor armatei au adus muncitorii petroliști. Animați de un înalt spirit patriotic, la chemarea Partidului Comunist Român, petroliștii au refăcut într-un termen scurt schelele petroliere, rafinăriile și atelierile distruse de război, au depus eforturi susținute pentru creșterea producției, asigurând astfel aprovizionarea frontului antihitlerist. Extracția de petrol a României a fost în mai 1945 de trei ori mai mare decât în septembrie 1944; în 1945 extracția de țiței a țării s-a ridicat la 468 000 tone ¹⁰⁾.

Mari eforturi au fost depuse de către muncitorii din siderurgie și metalurgie, în fabricile de armament și de muniție. De la 24 august 1944 și până la 9 mai 1945, Armata română a fost aprovizionată cu 33 000 tone de muniție, mine și materiale explozibile ¹¹⁾. Au fost puse la dispoziția armatei mari cantități de încălțăminte, îmbrăcăminte, produse alimentare și subzistențe diferite, săpun, tutun, medicamente și altele. Covârșitoare a fost contribuția masei țărănești la aprovizionarea armatei. În pofida stării economice foarte grele, țărâna a asigurat armatei sute de mii de tone de făină de grâu, carne, grăsimi, zarzavaturi, grăunțe și furaje.

TOATE ACESTE SACRIFICII au fost făcute de către clasa muncitoare și țărâna în condițiile când peste o jumătate de milion de bărbați, în floarea vârstei, se aflau pe front. Contribuția economică a României la înfrângerea Germaniei hitleriste a depășit cu mult un miliard dolari (în valuta anului 1938), ceea ce echivalează cu cel puțin de patru ori veniturile bugetului României din anul 1937—1938.

Subliniind contribuția și meritele României în lupta pentru înfrângerea

Germaniei hitleriste și obținerea victoriei, ministrul afacerilor externe al Uniunii Sovietice, șeful delegației sovietice la Conferința de pace de la Paris, V. M. Molotov, arăta: „Alături de noi, de trupele aliate, noua Românie, democratică, a adus apoi lupta pentru zdrobirea lui Hitler, a adus în această luptă sacrificii și meritele poporului român în această privință sînt recunoscute de noi toți”. „Prin aceasta, — spunea și A.I. Vișinski, reprezentantul Uniunii Sovietice la Conferința de pace — România a acordat un ajutor Națiunilor Unite și în primul rînd Uniunii Sovietice, care, mai mult decît celelalte țări, a trecut prin greutățile atacurilor militare din partea Germaniei și a sateliților ei”. Și cu toate că țările coaliției antifasciste au recunoscut și apreciat contribuția militară, economică și financiară a României la obținerea victoriei asupra fascismului, totuși Conferința de pace de la Paris nu i-a recunoscut țării noastre statutul de cobeligerantă în războiul împotriva Germaniei hitleriste.

REFERINDU-SE la lupta dusă de poporul român împotriva fascismului, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia: „Fără îndoială că în cartea de aur a istoriei poporului nostru vor fi înscrise cu litere de foc marile jertfe de sînge, bărbăția, dirzenia dovedite în acele împrejurări grele de forțele progresiste, de poporul român, în frunte cu clasa muncitoare și partidul ei comunist. În acele împrejurări, Partidul Comunist Român s-a dovedit la înălțimea misiunii sale istorice de continuator demn al tradițiilor de luptă pentru libertate și neatințare, pentru progresul poporului nostru” ¹²⁾.

Desigur, aniversarea zilei victoriei asupra Germaniei hitleriste readuce și trebuie să readucă în memoria poporului nostru, a tuturor popoarelor lumii, ororile celui de al doilea război mondial, barbaria pe care fascismul o ridicase la rangul de politică de stat. Cu atît mai mult cu cît nu trebuie să uităm că primejdia unui nou război nu este încă pe deplin exclusă și că în prezent distrugerile pe care le-ar provoca ar fi incalculabil mai mari, punînd practic în primejdie însăși viața pe planeta noastră.

dr. Iosif I. ADAM

Al III-lea Salon internațional al chimiei

(Urmare din pag. 11)

ridicată pentru piese auto, electronice, electrotehnice etc.

În standurile PETROLEXPORT se remarcă îndeosebi exponatele cu marca PECO: uleiuri pentru motoare, care realizează performanțe tehnice deosebite și au remarcabile proprietăți detergente, antioxidante, de antiuzură și protecție, precum și alte produse petroliere.

O deosebită atenție s-a acordat în ultimii ani creării unui sector propriu în sprijinul construirii unităților chimice, domeniu care a luat treptat o

mare dezvoltare. Mărturie sînt utilajele, aparatele, piesele de schimb cu înalte performanțe — menite să funcționeze în condiții deosebite de temperatură, presiune și medii foarte corozive — prezentate de centrala industrială de specialitate din Ministerul Industriei Chimice. Printre acestea se remarcă utilaje și aparate din oțeluri inoxidabile, aliaje din metale neferoase, oțeluri emailate, poliesteri armați cu fibre de sticlă, protecții cu materiale anticorozive, mori de măcinat diverse materiale, aparatele de măsură și control de automatizare.

În marea lor majoritate, produsele

Centralei industriale de utilaje, piese de schimb pentru industria chimică — CUPSIC sînt executate pe baza cercetării proprii, unele dintre ele fiind brevetate în țară și străinătate. Așa, de exemplu, agregatul cu marca „Reg-oil” pentru regenerarea uleiurilor minerale uzate, produs la întreprinderea de utilaj chimic Borzești, este distins cu două medalii de aur la saloane internaționale de invenții, a obținut 20 de brevete de invenții în țări cu tradiție industrială ca Anglia, Elveția, R. F. Germania, Belgia, Italia, Japonia.

Prin numărul lor ridicat, calitate înaltă, nouitate și competitivitate, exponatele industriei chimice românești la cel de-al III-lea Salon internațional al chimiei confirmă stadiul înalt al dezvoltării acestei ramuri de vîrf a economiei naționale românești.

NOUA CARTE a profesorului Valter Roman *) întregeste un profil de autoritate bine stabilit într-un domeniu urmărit cu consecvență timp de decenii. Printre primii care au semnalat și apărât teza rolului științei ca forță de producție, intrată într-o lungă utare până la mijlocul acestui secol, Valter Roman s-a ocupat de trăsăturile fenomenului impetuos al vremii noastre, revoluția tehnico-științifică. Nu se poate spune că literatura noastră este săracă asupra subiectului. Revoluția informațională este oglindită în numeroase cărți; se discută noile ipoteze cosmogonice, tehnologiile noi, avansul matematizării științelor, se demonstrează o mare sensibilitate față de sisteme și modele, ca și față de toate conceptele noi apărute în frontul gândirii științifice.

Cartea lui Valter Roman se distinge prin faptul că abordează simultan revoluția tehnico-științifică cu revoluția socială a erei noastre. Este mai mult decât o lucrare despre impactul uncia asupra celeilalte. Aceste două revoluții sînt atît de complexe, au interdependențe atît de avansate, încît sînt căutați termeni mai tari decît „influența lor reciprocă”. Cartea confirmă apoi pe gânditorul militant care discută problemele societății de pe pozițiile materialismului dialectic. În al treilea rînd, ea manifestă grija permanentă de a da o semnificație tangibilă teoriilor, în lumina realităților țării noastre, a politicii de construcție economică și socială a partidului și statului.

Cartea se citește ușor și plăcut. Nu este o expunere grea și prețioasă, așa cum profesorii obsedați de subsolurile trimitorilor fin uneori să facă, ci e caracterizată de un stil colocvial și antrenant. Este formată dintr-o suită de comunicări, în care se distinge intervenția vorbită și argumentul. La a zecea carte a unui autor care a explorat cu predilecție un subiect, nu te mai întrebă asupra premiselor sale de lucru îndobște cunoscute, ci interoghezi elementul nou: sporul de cunoaștere și de reflecție aduse de această carte.

Încă din titlu, Valter Roman manifestă sensibilitate pentru o temă de mare actualitate în gândire și știință. Se știe că științele sociale, incluzînd economia politică, au considerat rolul cardinal al conceptului de echilibru, împrumutat din mecanică și științele naturii. Ideea a rămas centrală și pentru diferitele școli economice care au urmărit studiul condițiilor de echilibru în economie, dezechilibrul fiind privit ca niște disfuncții. Cînd Perroux a organizat la București, acum cîțiva ani, un colocviu economic româno-francez, a propus ca titlu al întîlnirii o temă care conținea ideea de echilibru. Iată că deceniul nostru aruncă o serioasă îndoielă asupra poziției dominante a echilibrului. Niciodată cuvîntul criză nu a fost utilizat mai frecvent; niciodată nu s-au simțit schimbări mai rapide și prefaceri mai adînci. Atenția a fost transferată de la stabilitate la schimbare. Simplificînd, am putea să spunem că logica clasică este bazată pe identitate și, deci, înclină în favoarea stabilității, în timp ce logica dialectică este, în fond, o logică a schimbărilor. Așa se explică marea interes care izvorăște în prezent în multe domenii pentru dialectica materialistă. I. Prigogine, care a obținut recent premiul Nobel pentru cercetări în domeniul chimiei, a studiat fenomene interesante în natură pentru înțelegerea raportului între echilibru și dezechilibru: „ordinea prin fluctuații” introdusă de el este un concept nou care demonstrează că natura nu-și realizează năzuința sa de organizare, decît printr-un proces de soc sau dezechilibru prealabil. V. Roman demonstrează că este la zi, prin utilizarea acestor concepte subtile care nu au încheiat încă o discuție pasionantă. Am putea continua reflecția sa prin ideea că, într-o perioadă de prefaceri, starea normală este aceea a unui dezechilibru creator, a unei tensiuni care constituie și imboldul pentru noi căutări și noi soluții.

S-ar părea că revoluția tehnico-științifică s-a conturat în mod definitiv acum cîteva decenii cînd au apărut calculatoarele, energia atomică și cînd s-au pregătit primele zboruri în spațiu. Dar putem observa că abia acum își dezvăluie aceste mari descoperiri implicațiile pentru viața economică și socială. În prezent, calculatorul intră în viața de toate zilele a întreprinderilor și a individului. În 1979 televizoarele din Franța vor avea o instalație suplimentară de telematică, ce va permite consumatorului individual să obțină date din bănci disponibile. Locul energiei atomice în balanța generală a energiei a devenit o problemă politică curentă. Cosmosul ne-a adus o revoluție în telecomunicații. Jonecțiunea descoperirilor senzationale în materie de computere cu posibilitatea transmiterii informației la distanță confirmă trăsăturile revoluției noastre, care nu se situează atît de partea energiilor mari cît a micilor energii ale comunicării, ale organizării și ale conducerii. Biologia intră în scenă cu noi contribuții care mută accentul de la teoriile fizice ale materiei neanimate la o nouă configurație de teorii care se ocupă cu structurile deschise ale vieții. Toate aceste dezbateri actuale își găsesc ecoul în intervențiile, studiile și meditațiile profesorului Valter Roman. Ele sînt substanțiale pentru argumentarea lui consecventă antidogmatică. Materialismul dialectic și istoric constituie o metodă care se perfecționează continuu, pe baza datelor noi ale științei, vieții și societății. Nu e destul să admitti imperativul înnoirii unui sistem de gândire raportat numai la dimensiunile științei și tehnicii. Fenomene noi se produc în politică și în dezvoltarea societății.

Autorul citează contribuția înnoitoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la analiza fenomenelor contemporane și poziția sa

*) Valter Roman, Echilibru și dezechilibru, Ed. științifică și enciclopedică, 1978, 524 p.

înaintată, îndrăzneată și clarvăzătoare și pune în valoare climatul prielnic gândirii și dezbaterilor generate de secretarul general al partidului nostru. Profesorul Valter Roman nu ezită să părăsească poteci bătătorite. Aderarea deplină la tezele de bază ale materialismului dialectic și istoric, înțelegerea și minuirea lui îi îngăduie să identifice locurile în care autorii marxiști de autoritate au fost infirmați de cursul evenimentelor și să releve unele distorsiuni ale operei lor.

Aceasta nu înseamnă că autorul îmbrățișează ideile noi pentru nouitatea lor. În cuvinte clare el demonstrează pînă unde merge interesul pentru nou și capacitatea de a-l asimila a societății capitaliste. Capitalismul contemporan își propune să inoveze masiv în tehnică și știință, dar merge pînă la limita în care elementele noi constituie o modificare a relațiilor de producție și a structurii sale fundamentale. Zeci de formule sînt propuse azi în Occident, ne arată autorul, pentru a sugera că în capitalismul de azi, intrat în „faza managerială”, puterea nu mai este deținută de proprietarii mijloacelor de producție, ci de un strat nou al tehnocrației. Dar aceste formule încearcă să prezerve, sub o fațetă nouă, vechea esență. Social-democrația germană face caz mult de revoluția tehnico-științifică, dar o confundă și cu revoluția industrială.

Tema războiului și păcii este aproape de inima autorului, introdus prin experiența proprie în secretele strategiei militare. Pe drept cuvînt, Valter Roman reamintește că știința și tehnica au fost întotdeauna surse de putere. În zilele noastre ele sînt în centrul spiralei înarmărilor, întrucît noile arme sînt fructul descoperirilor — multe din ele ținute sub zăvorul secretului militar. Este o idee prețioasă aceea că doctrinele clasice și chiar cele care raționalizează astăzi strategiile și gândirea militară în termenii unor teorii matematice de optimizare, încețază să fie valabile în condițiile armelor de distrugere masivă. În acest domeniu lucrurile trebuie regîndite, întrucît raționalizarea a fost depășită de efectele unor mijloace care ies din comun.

Un alt domeniu care încearcă puterile științei și tehnicii, atît de actual dezbătut, este acela al decalajelor între țări și al încercării de a le suprima. Conferința apropiată de știință și tehnologie (Viena, august 1979), care este precedată de o vastă campanie și frămîntare de idei, pune în lumină actualitatea unor idei care-l preocupă pe prof. Valter Roman de mult; el arată că știința și tehnologia, ca surse majore ale dezvoltării, se cer a fi împărțite de toate țările, într-un moment cînd societatea umană se află sub presiunea soluționării unor probleme globale și cînd imperativul evitării conflictelor preînde atențuarea polarizărilor.

Meritul intervențiilor și studiilor lui V. Roman constă de multe ori în punerea lucidă și curajoasă a problemei. În privința răspunsului, cititorul este antrenat el însuși, cu gândirea proprie în așa fel, încît să nu i se nege participarea și contribuția pe care formulele adnotice le fac de prisos.

Este evident că discuția privind inteligența artificială și capacitatea ei de a se apropia de performanțele umane nu s-a încheiat. Valter Roman are meritul de a pune în gardă pe scepticii, amintînd că limitele ce le fixăm astăzi vor fi depășite miine, și că bornele cunoașterii se mută din loc în loc, de la o generație la alta, iar în zilele noastre și mai iute. Dar nici omul, nici societatea nu sînt simple mașini de prelucrat informație, așa cum fiziologul sau economistul — din unghiul gestiunii și controlului — ar fi înclinăți poate uneori să creadă. Este vorba de o primă aproximare pe care ne-o oferă instrumentele științei contemporane, extrem de utilă pentru procese simple de auto-reglare, pe baza unor mecanisme ce au fost identificate de cibernetică, în om, natură și mașini. Dar gânditorul, cu toată încrederea sa în știința pozitivă, face apel la filozofie în acest punct delicat, pentru a ne aminti atît natura socială și neimitabilă a omului, precum și la teoria cunoașterii care ne semnaleză că utilizăm și alte demersuri decît algoritmiile ce pot fi programabile la mașini. Mesajul cărții este clar: vrem să înțelegem mai bine societatea contemporană; vrem să ne însușim mai bine strategiile de dezvoltare; vrem să avem acțiuni politice eficiente: nimic nu se poate gândi fără luarea în considerare a mersului științei și tehnologiei. Ele nu figurează ca factori externi ce exercită influențe, ci se afirmă ca factori interni ai proceselor sociale și chiar politice. Dezvoltarea economică riguroasă și completă înseamnă folosirea deplină a potențialului științei și tehnologiei. Dar — ne atrage atenția prof. Valter Roman — știința și tehnologia, în afara similitudinilor pe care le au cu celelate activități umane și cu producția industrială, au și cerințe specifice, manifestînd legități aparte, care trebuie cunoscute și respectate. Politica și planificarea științei sînt necesare, dar dau fructe adevărate numai atunci cînd tin seama de mecanismul intim al producerii cunoștințelor științifice, o temă ce este departe de a fi complet elucidată.

Științele sociale nu stau ca o cenușăreasă în colțul mării scene ai cărei eroi sînt științele naturii cu rezultatele lor spectaculare. Ele au progresat enorm în ultimele decenii. Istoria contemporană le oferă materia lentă a unor experiențe fără precedent. Actualitatea lor este impusă de complexitatea fenomenelor ce se desfășoară în societate și a multiplelor căi ale dezvoltării economice și sociale. Spre deosebire de alți autori de studii despre revoluția tehnico-științifică, ce le rezervă un rol secundar, făcîndu-le doar beneficiare tirzii ale metodelor, caracterizate de rigoare, ale științelor naturii, V. Roman relevă rolul specific major al științelor sociale cu o încredere stimulatorie pentru mulți cercetători.

Mircea MALIȚA

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

ÎN GÎNDIREA din statele în curs de dezvoltare se relevă o diversitate de opinii cu privire la rolul și locul planificării în viața social-economică a unei țări. Odată cu aceasta există însă aproape un consens unanim în ceea ce privește recunoașterea necesității utilizării planificării — mai ales pentru țările care au moștenit de la vechile regimuri o situație economică precară — drept instrumentul principal al statului în efortul de eradicare a subdezvoltării și, în același timp, drept principalul mijloc de elaborare a strategiei și tacticii de dezvoltare economico-socială a națiunii.

Este un fapt confirmat de viață că în practica lor social-economică aceste state folosesc tot mai mult pirghiile planificării. Ele elaborează planuri de termene scurte sau de perspectivă în care sînt înscrise obiective economico-sociale fundamentale, asigurarea unor condiții de viață materiale și spirituale mai bune pentru populație. Studiind experiența existentă (îndeosebi cea din țările socialiste), țările lumii a treia elaborează aceste planuri și alcătuiesc prognoze, pornind, de regulă, de la condițiile lor specifice. „Noi putem deci considera — remarca economistul camerunez S. N. Sinkam — că metodele de planificare sau previziune a procesului de dezvoltare sînt foarte larg răspindite în ansamblul zonelor unde se pune problema creșterii pornind de la un nivel slab al producției⁽¹⁾”. Totodată, se atrage atenția asupra specificității utilizării planificării în diferite zone și țări ale lumii. În aceste condiții, pe drept cuvînt, economistul american A. Waterstone consideră că,

Evoluții în gîndirea economică din țările în curs de dezvoltare (II)

„alături de imn și de drapel, planul național constituie în prezent simbolul suveranității și al modernizării tinerelor state”

Trebuie însă subliniat că ceea ce preocupă în mod deosebit pe cercetătorii și oamenii politici din țările lumii a treia nu este atît problema necesității planificării, aceasta fiind considerată, în cele mai multe cazuri, de domeniul evidenței, ci eficiența acesteia în condițiile specifice fiecărei țări⁽²⁾. Așa cum remarca Jawaharlal Nehru, oricît de importantă ar fi elaborarea planului pentru dezvoltarea țării, hotărîtoare rămîne executarea lui. „Noi — spunea remarcabilul om de stat indian — am devenit experți în confecționarea planurilor, acum adevărata problemă nu constă în planificare ci în executarea planului”. Distincția aceasta, subliniază la rîndul său S. N. Sinkam, este de mare importanță întrucît nu de puține ori, considerîndu-se elaborarea planului „prioritatea priorităților”, se pierd din vedere unele măsuri de execuție a planului.

Care sînt obiectivele economice strate-

gice și tactice ce stau în fața planificării, a dezvoltării în general? Din gama largă a acestora se cuvine menționat, în primul rînd, obiectivul privind dezvoltarea ramurilor de bază ale economiei — industria, mai ales, și agricultura — în vederea asigurării minimumului de trai al populației și sporirii apoi cît mai rapide a acestuia, obiectivul creării condițiilor necesare făuririi unei economii capabile să progreseze, să devină competitivă în relațiile internaționale. Așa cum sublinia Leopold Sedar Senghor — unul din țelurile majore ale strategiei globale a dezvoltării îl constituie „realizarea diversificării producției și industrializarea economiilor acestei lumi a treia⁽³⁾”. Cei mai mulți gînditori laogă edificarea industriei naționale de însuși independența țării, de asigurarea unor condiții mai bune de viață pentru populație.

Ținînd seama de nivelul economic scăzut de la care pornesc pe calea dezvoltării industriale tinerile state, o serie de gînditori relevă, totodată, semnificația ritmului ridicat de dezvoltare, necesitatea accelerării progresului tehnico-economic și respectiv economico-social. Astfel, A. K. Das-Gupta, referindu-se la cel de-al treilea plan al Indiei, subliniază că „ceea ce este mai semnificativ (în acest plan) este rata expansiunii industriilor strategice⁽⁴⁾ — electrică, a cărbunelui și chimică, esențiale în procesul dezvoltării.

În concepțiile din țările în curs de dezvoltare, problema industrializării este tratată în mod diferențiat, la fel ca și alte probleme ale evoluției economico-sociale.

FIȘE

Teoria sistemelor în management

● În Editura tehnică și la Birkhäuser Verlag Basel a apărut cartea lui C. V. Negoită Management applications of system theory (Aplicații manageriale ale teoriei sistemelor), 1979, 156 p. Obiectul cărții este expunerea ideilor teoriei moderne a sistemelor și indicarea modalităților de aplicare a lor în unele probleme ale științei conducerii. Creșterea este considerată ca dinamică, planificarea ca estimare a traiectoriei și controlul ca menținere a traiectoriei. Se pornește de la considerentul că viitorul nu este ceva ce urmează a fi descoperit, ci trebuie creat, că posibilitatea este o variabilă eficientă a nesiguranței și că o abordare globală este preferabilă uneia locale. Mesajul autorului constă în teza că teoria sistemelor poate să ne călăuzească în derivarea din premise clar formulate a unor concluzii altfel greu previzibile. Modelul este ceva parțial, el nu reprezintă

întreaga realitate. Întrucît nu știm ceea ce a fost omis, sîntem nevoiți să facem presupunerii în formularea modelului. O teză de bază în carte este că determinarea „fuzzy” nu este lipsă de exactitate.

Modele matematice în agricultură

● O recenzie apărută în revista FIGYELŐ nr. 12/21.III.1979 informează despre o lucrare recent apărută în R.P. Ungară — Modele agricole de Páll Pál. Lucrarea analizează posibilitățile și utilitatea aplicării tehnicii moderne de calcul în domeniul agriculturii. Se prezintă: modele agricole de ansamblu (la nivelul economiei naționale) modele de optimizare a valorificării fondului tunciar (a suprafețelor agricole) și sarcinile aferente de industrializare, punîndu-se accentul pe creșterea eficienței folosirii acestor suprafețe; modele de optimizare a activității întreprinderilor agricole, în stîrșit, modele parțiale în cadrul întreprinderilor, cum ar fi de exemplu, optimizarea conservării la frig a merelor de iarnă ș.a. Prin modelele analizate, lu-

crarea urmărește să contribuie la îmbunătățirea estimării cheltuielilor, calculelor legate de rentabilitatea investițiilor ș.a.

Aspecte economico-sociale ale energiilor regenerabile

● Revista CAHIERS ECONOMIQUES DE BRUXELLES (nr. 81, trim. I/1979) publică studiul Les énergies douces et la lutte contre le chômage en Belgique: un exemple d'application de la méthode input-output, de M'Hamed Cherif și Yvan Guillaume. Autorii își propun să găsească o metodă de evaluare a virtuților socio-economice a energiilor regenerabile, îndeosebi solară, pentru a verifica dacă nu există și alie stimulente decît rentabilitatea care să justifice investițiile aferente. De regulă, valoarea actualizată a investițiilor noi este comparată cu economia de combustibil și noua tehnologie este considerată rentabilă dacă prima este inferioară celei de-a doua. Autorii consideră că acest procedeu, logic din punctul de vedere al consumatorului individual, își pierde raționalitatea dacă este judecat prin prisma intereselor naționale de ansam-

blu. Un atare interes major ar fi reducerea șomajului. Folosînd metoda input-output, autorii arată că făcînd abstracție de competitivitate, energia solară este dezirabilă sub aspectul ocupării forței de muncă. Din calculele lor rezultă că, la o producție a colectoarelor solare echivalentă cu numai 1 la sută din totalul electricității produse, i-ar corespunde în anul 2000 cel puțin 390 noi locuri de muncă.

Netezirea asperităților sau vocabularul „recesiunii”

● Astăzi, scrie Herbert Stein în articolul The next „Recession”, apărut în THE AER ECONOMIST, ian. 1979 (publicat de American Enterprise Institute for Public Policy Research), există un acord general între economiști asupra aprecierii că economia S.U.A. se îndreaptă în 1979 spre un declin. Previziunea a fost realizată atît pe baza analizei principalelor categorii de cheltuieli, așa cum rezultă din evidența existentă, cît și a deducerii comportării cere-

În direcția amintită există opinii diferite, reflectând stări de lucruri deosebite. De exemplu, într-un studiu elaborat de economiști latino-americani sub egida CEPAL se subliniază că la începutul deceniului al șaselea s-a conturat în această zonă a lumii o concepție asupra dezvoltării economice care răspundea unor cerințe imperative. S-a format „imaginea unui progres continuu bazat pe industrializarea asociată cu reforme socio-economice îndrăznețe”. Prin accentuarea procesului de industrializare se urmăresc impulsivitatea ritmului de creștere economică, modificarea structurilor intersectoriale și ocupaționale, repercusiuni favorabile asupra procesului de urbanizare, asupra dezvoltării tuturor compartimentelor vieții sociale. Pornind de la aceste considerente „planurile (elaborate de țările Americii Latine - n.n.) atestă o hotărâre clară în direcția procesului de industrializare”. Este de remarcat, totodată, că în unele state în curs de dezvoltare se acordă prioritate industriei grele, în special celei de prelucrare a metalelor.

În alte țări ce și-au câștigat independența politică se consideră că pentru etapa actuală eforturi esențiale trebuie să fie îndreptate spre agricultură, urmînd ca în perspectivă, după ce se vor crea condițiile necesare, să se treacă la edificarea unei industrii naționale moderne. Astfel, Julius K. Nyerere, recunoscînd însemnătatea dezvoltării industriale a țării, afirmă că pentru Tanzania „dezvoltarea nu poate începe cu industria”... „deoarece noi nu avem mijloacele necesare pentru edificarea unor industrii moderne în țara noastră.

Noi nu avem nici finanțele și nici know-how-ul tehnic necesare”. De aceea, el consideră că „pentru moment agricultura este baza dezvoltării” societății tanzaniene⁴⁾.

În acest context, merită atenție și păreri diferite cu privire la relația dintre industrie și agricultură, atît sub raportul ponderii în crearea venitului național, cit și sub aspectul ordinii de prioritate în marșul dezvoltării. Unele opinii se pronunță în favoarea rolului prioritar al industriei; altele ținînd seama de starea de subnutriție a unei părți însemnate a populației din țara respectivă - și de alte condiții specifice - înclină balanța în favoarea agriculturii, cel puțin pentru o anumită perioadă. Cei mai numeroși economiști sînt însă de părere că cele două ramuri de bază ale economiei nu trebuie opuse ci, în mod organic, urmează să se dezvolte împreună, una condiționînd-o și sprijinînd-o pe cealaltă. În acest sens, brazilianul Josue de Castro arată că: „Tendința dominantă a unor economiști este să se concentreze la început toate eforturile asupra oțelului, adică asupra industrializării, colectivitatea urmărînd atunci să participe prin sacrificiile ei la opera de regenerare națională. Este ceea ce se numește a plăti prețul progresului... Acest preț nu trebuie să fie nici exagerat, nici prea exclusiv, căci realitatea socială se reflectă mai puțin în economie decît în expresia social-economică a unui popor. Dilema nu poate fi soluționată consacrîndu-ne numai piinii sau numai oțelului, ci simultan piinii și oțelului, în proporțiile impuse de circumstanțele so-

cială și de disponibilitățile financiare ale momentului”⁵⁾.

Adepii unei asemenea opinii atrag atenția că sublinierea rolului industriei în structura economică a societății nu trebuie în nici un caz însoțită de subestimarea agriculturii, pe motiv că ponderea mare a acesteia în venitul unei țări ar fi sinonimă cu starea de înăpoiere economică. Mulți economiști remarcă gînditorul indian Jadish Bhagwati - „au tendința de a subestima importanța îmbunătățirii sectorului agricol în dezvoltarea economică. Dar agricultura și industria nu sînt deloc incompatibile. Desigur, ele își dispută resursele naționale dar aceasta nu înseamnă că cei care insistă asupra necesității de a dezvolta agricultura se opun neapărat industrializării”⁶⁾.

prof. dr. Ion BULBOREA

⁴⁾ Este de menționat că sînt astăzi țări considerate slab dezvoltate cu o bogată tradiție în elaborarea planurilor de dezvoltare economico-socială. De pildă, istoria planificării în India a depășit vîrsta unui sfert de secol, în Guineea și Camerun se aproprie de două decenii, o bogată experiență au și alte țări africane precum și țările Americii Latine.

⁵⁾ Samuel Nana - Sinkam, Pays candidats au processus de developpement, Mouton, Paris, La Haye, 1975, p. 190.

⁶⁾ Leopold Sedar Senghor, L'Afrique et le nouvel ordre economique mondial. Revue française d'etudes politiques africaines, nr. 128/1976.

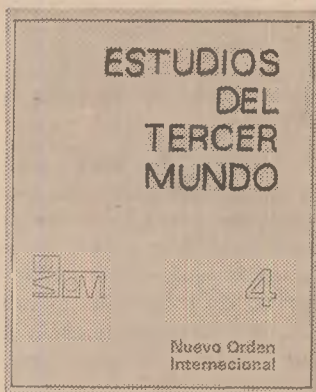
⁷⁾ A. K. Das-Gupta, Planning and Economic Growth, London, George Allen, and Unwin, L.T.D., p. 68.

⁸⁾ Julius K. Nyerere, Op. cit. pag. 26 ; 29 ; 33.

⁹⁾ Josue Castro, Geografia foamei. Dilema braziliană, Ed. Politică, București 1965 p. 279.

¹⁰⁾ J. Bhagwati, L'Economie de pays sous developpees, Paris 1968 p. 147.

rii din oferta monetară recentă sau presupusă. Problema ce se pune, arată H.S., este dacă declinul va constitui o recesiune sau nu. În perioada postbelică National Bureau of Economic Research a considerat drept „recesiune” un declin a) care se întinde cel puțin pe două trimestre și b) în cadrul căruia PNB-ul real a fost într-un trimestru sub nivelul anului anterior. După opinia autorului, a doua condiție nu se va îndeplini și, în consecință, anul 1979 și începutul lui 1980 va cunoaște doar un declin ușor. Cum termenul „recesiune” poartă conotații emoționale și politice, spune H.S., Alfred Kahn sugerase să fie înlocuit prin cuvîntul „banana”. O expresie mai bună ar fi, după H.S., cea de „homely baby” (bebeluș fără farmec), deoarece demarcația între fără farmec, urît și frumos este cu totul subiectivă. Iată într-adevăr o soluție „inovatoare plină de subtilități”...

● Ultimul număr al revistei trimestriale ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO (Cercetări asupra lumii a treia) este consacrat problemelor noii ordini internaționale, temă care reflectă preocupările permanente ale CERM-ului de cercetări economice și sociale ale lumii a treia din Mexic. Revista conține: Introducción general al informe RIO (Introducere generală la documentul Restructurarea ordinii internaționale) de Jan von Ettienger; El patrón de acumulación de capital en América Latina (Modelul acumulării capitalului în America Latină), de Juan

Carlos Bossio și Oscar-René Vargas - care a constituit referatul introductiv al unei reuniuni a specialiștilor din țările Americii Latine, convocată pentru a evalua documentul RIO, îndeosebi sub unghi de vedere regional. Toate celelalte studii se ocupă de un aspect sau altul al realizării noii ordini internaționale. Pedro Paz tratează problemele finanțării internaționale a dezvoltării; Hector Cuadra - aspectele juridice; Carlos J. Moneta - utilizarea simulării globale ca instrument politic în sistemul mondial; Oscar-René Vargas - prezentarea generală a reuniunii latino-americane RIO. Revista cuprinde și lista participanților la reuniunea RIO (Restructurarea ordinii internaționale).

Intre economisire și utilizare rațională

● Este o distincție pe care o face René Lucien în LE MONDE din 7/IV/1979 în legătură cu actuala „criză a energiei”. Autorul consideră, înainte de toate, că ar fi binevenită dispărerea „ilu-ziei” că energia solară, biocon-versiunea sau geotermia ar putea

înlocui în curînd petrolul. La sfîrșitul secolului aceste energii noi nu vor putea asigura mai mult de 5 la sută din nevoi. Cu materialele actuale ar trebui o mie de metri pătrați de captori pentru a produce o putere echivalentă celei a unui motor de camion. În ce privește economisirea, autorul le găsește binevenite și necesare, cu condiția să nu aibă caracterul „conjunctural” și „brutal” care „îrstrează” pe consumator și îl incită să „trișeze”. El propune o acțiune împotriva risipei care să se bazeze pe reglementare și informare, pe mobilizarea competenței inginerilor în ameliorarea performanțelor energetice ale materialelor, vehiculelor și mașinilor. Conform opiniei autorului, utilizarea organizată a competențelor în vederea obținerii unui consum mai rațional de energie ar asigura în 1985 cel puțin zece la sută din consumul, total de energie. Un adevărat „zăcămint” de energie, conchide R. L., dar care cere investiții pentru a fi exploatat - investiții bănești, dar și de inteligență.

Pe agenda UNCTAD V

INTENSIFICAREA PROTECȚIONISMULUI ȘI INTERESELE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE (1)

RENAȘTEREA protecționismului în politica comercială a țărilor capitaliste dezvoltate reprezintă una din cele mai grave probleme cu care este confruntat în prezent comerțul mondial. Sesiunea a XXXIII-a a Adunării generale a O.N.U. a adoptat cu o majoritate covârșitoare de voturi o rezoluție care condamnă măsurile protecționiste aplicate de țările capitaliste dezvoltate și cheamă aceste țări să lichideze în cel mai scurt timp această practică îndreptată împotriva exportului țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, protecționismul constituie o problemă majoră pe agenda celei de a V-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, care se va desfășura pe tot parcursul lunii mai la Manila.

Obstacol în calea unei noi diviziuni internaționale a muncii

TENDINȚA spre protecționism, promovată de cercurile interesate în limitarea acelor importuri care concurează sectoarele mai puțin eficiente ale producției interne, frânează dezvoltarea comerțului internațional, constituind un obstacol în calea realizării unei diviziuni internaționale a muncii juste și raționale. În ultimii ani asistăm la o intensificare a protecționismului în țările capitaliste dezvoltate. În anii 1970, restricțiile comerciale în aceste țări au cunoscut o largă răspindire atingând dimensiuni amenințătoare. Un astfel de val de măsuri protecționiste nu a fost cunoscut din perioada anilor '30. Măsurile respective în domeniul produselor textile și confecțiilor au fost considerabil întărite. Comerțul cu produse siderurgice pe cele două piețe principale — S.U.A. și Comunitatea Economică Europeană — a fost supus unor limitări severe. S-au accentuat presiunile protecționiste în industria chimică.

Este de remarcat că protecționismul care, la început, a afectat textilele, confecțiile și încălțămintea, ramuri în care țările capitaliste dezvoltate sînt, în ansamblu, dezavantajate pe planul concurenței față de țările în curs de dezvoltare, se extinde, în prezent, la ramuri în care aceste două grupe de țări au condiții comparabile și chiar în ramuri cu tehnologie de vîrf. Trebuie să remarcăm însă că, spre deosebire de anii '30, protecționismul actual nu are un caracter generalizat; cea mai mare parte a comerțului internațional nu a fost pînă acum afectată de noile măsuri restrictive. Situația însă rămîne periculoasă, cu atît mai mult cu cît măsurile protecționiste se pot extinde cu repeziune.

Protecționismul se manifestă în prezent nu numai cu o vigoare sporită, dar capătă și trăsături noi. Formele protecționismului anilor '70 se deosebesc de cele ale protecționismului anilor '30. În anii '30 „toți erau împotriva tuturor”, iar între vechile puteri industriale s-a purtat un adevărat război comercial. Protecționismul actual are un caracter selectiv, fiind îndreptat, în primul rînd, împotriva „celor noi” — a celor mai activi concurenți din rîndul țărilor în curs de dezvoltare și a Japoniei. „Neoprotecționismul”, care se manifestă în principal în domeniul măsurilor netarifare, îmbracă forme subtile, ocolete de cele mai multe ori regulile existente ale comerțului internațional, stabilite în cadrul GATT, recurgînd la restricții „convenite”, inclusiv la restricțiile „voluntare” la export.

Proliferarea măsurilor protecționiste în țările capitaliste dezvoltate reprezintă o încălcare flagrantă a angajamentului pe care și l-au asumat aceste țări de repetate ori de a menține „statu quo” în ce privește restructurile comerciale față de ță-

rile în curs de dezvoltare și, cu atît mai mult, o abatere de la tendința de liberalizare a comerțului internațional din perioada postbelică.

Cauzele recrudescenței protecționismului sînt complexe. Măsurile protecționiste sînt adesea motivate în Occident prin persistența fenomenelor de criză economică, care au drept corolar sporirea alarmantă a șomajului. Se încearcă folosirea arsenalului protecționist pentru a resorbi șomajul devenit insuportabil, pentru a contracara efectele combinate ale recesiunii și inflației. În acest fel se urmărește trecerea poverii crizei asupra țărilor partenere, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare.

Actuala politică protecționistă a țărilor occidentale nu este numai un simptom al crizei. Ea are rădăcini mult mai profunde, care datează de mai multă vreme. Valul protecționist își are originea, înainte de toate, în faptul că în industriile țărilor capitaliste dezvoltate nu s-au operat ajustările structurale impuse de schimbările intervenite în condițiile concurenței internaționale (creșterea și diversificarea exporturilor competitive de produse finite și semifinite provenind din țările socialiste și țările în curs de dezvoltare, sporirea competitivității produselor japoneze de export etc.). Măsurile protecționiste sînt solicitate adeseori de industrii care n-au reușit în anii de relativă stabilitate economică să se adapteze la realitățile schimbătoare ale concurenței și care, în momentul în care conjunctura economică se deteriorează, constată că nu sînt în măsură să susțină concurența cu importurile provenind frecvent de la producători noi. Criza economică de la mijlocul anilor '70, cea mai puternică din anii postbelici, a pus în evidență în mod acut și brutal neajunsurile structurale ale producției industriale în țările capitaliste dezvoltate, neajunsuri estompate într-o măsură mai mare sau mai mică de „boom-ul” de după război, provocînd accentuarea bruscă a presiunilor protecționiste.

Este evident însă că dificultățile economice cu care sînt confruntate țările capitaliste dezvoltate nu pot fi soluționate prin măsuri protecționiste. Din contră, aceste măsuri sînt de natură să agraveze situația lor economică; protecționismul se întoarce împotriva țărilor care-l folosesc. Măsurile comerciale restrictive, aplicate de țările capitaliste dezvoltate în scopul apărării locurilor de muncă în anumite sectoare determină scăderea folosirii forței de muncă în alte sectoare care lucrează pentru export, datorită reducerii puterii de cumpărare a țărilor contra cărora se aplică măsurile protecționiste, în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare. În același timp, măsurile protecționiste alimentează inflația în țările capitaliste dezvoltate, împiedicînd aprovizionarea cu produse mai ieftine din import.

Nu poate fi pierdut din vedere nici faptul că proliferarea măsurilor protecționiste comportă riscul unui război comercial de pe urma căruia nimeni nu ar avea de cîștigat, ci toți ar avea de pierdut.

„Modernizarea” protecționismului

PROTECȚIONISMUL ACTUAL s-a adaptat la noua situație din economia mondială „modernizîndu-se”. În perioada crizei economice din anii '30, creșterea protecționismului s-a manifestat prin sporirea taxelor vamale la majoritatea produselor. Acest fenomen nu s-a produs însă în cadrul actualului val de

măsurii protecționiste, ceea ce se explică prin faptul că în condițiile actualelor cursuri valutare fluctuante, taxele vamale au devenit, în general, un instrument protecționist mai puțin important. Cursurile valutare au fluctuat considerabil, înregistrându-se destul de frecvent oscilații ale acestor cursuri de 10—20% într-o perioadă scurtă. Drept rezultat, tarifele vamale au pierdut într-o măsură importanță eficiența lor ca regulator al comerțului internațional. În această situație, noile măsuri protecționiste se aplică îndeosebi în sfera netarifară. „Neoprotecționismul“ îmbracă o multitudine de forme atît tradiționale, cît și noi: aplicarea unilaterală de restricții cantitative și de alte măsuri netarifare, introducerea de restricții comerciale pe bază de negocieri, extinderea folosirii procedurilor antidumping etc.

O serie de țări capitaliste dezvoltate au introdus unilateral noi restricții (contingente de import, licențe, impozite suplimentare) la o gamă largă de produse. În toate cazurile aceste măsuri au fost aplicate în conformitate cu articolul XIX al GATT, care prevede posibilitatea recurgerii la măsuri de salvagardare în cazul perturbării pieței interne ca urmare a concurenței importurilor.

Modalitatea dominantă a protecționismului actual o constituie însă limitarea negociată a comerțului internațional. Această modalitate a protecționismului se manifestă prin restricții „convenite“, sub forma restricțiilor „voluntare“ la export și a acordurilor privind comercializarea ordonată, precum și prin alte mecanisme de protecție, definite, eufemistic prin noțiunea de „comerț liber organizat“, care, în fapt, înseamnă împărțirea pieței în favoarea industriei autohtone și în detrimentul producătorilor străini competitivi.

Restricții negociate

RESTRICȚIILE negociate, la care țările capitaliste dezvoltate recurg tot mai des, se introduc sub amenințarea aplicării de către țările importatoare de măsuri unilaterale, de exemplu de contingente de import. Rezultatele negocierilor privind introducerea de restricții comerciale depind de raportul de forțe dintre parteneri, defavorizînd, în consecință, țările în curs de dezvoltare, care dispun de o putere de negociere mai redusă.

Restricțiile „voluntare“ la export se aplică pe baza unor înțelegeri oficiale sau neoficiale, potrivit cărora țara exportatoare, la cererea țărilor importatoare, se obligă să reducă volumul exportului unui produs față de volumul exportului pe care ea l-ar putea efectua în condițiile normale ale concurenței. În ultimii ani, sub presiunea țărilor capitaliste dezvoltate, restricțiile „voluntare“ la export au dobîndit o largă utilizare, devenind un instrument important de politică comercială. Se estimează că volumul comerțului afectat de restricțiile „voluntare“ de export (fără comerțul reglementat prin aranjamente relativ la produsele textile) privind produse ca oțeluri speciale, oțeluri carbon, televizoare, aparate de radio și calculatoare a depășit două miliarde dolari în 1976.

Aplicarea selectivă a restricțiilor „voluntare“ la export favorizează acțiunile împotriva țărilor în curs de dezvoltare, dat fiind faptul că țările capitaliste dezvoltate afirmă, de regulă, că perturbarea pieței este provocată de țările cu costuri reduse de producție. Restricțiile de acest tip conduc la reorientarea comerțului, adeseori în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare, întrucît un drept consecință sporirea importurilor din sursele la care nu se aplică autolimitarea.

Restricțiile „voluntare“ la export presupun, de regulă, crearea de carteluri în țările exportatoare cu economie de piață. În vederea repartizării cotelor de producție și export între producători și exportatori. Acest fel de restricții împiedică țările în curs de dezvoltare să beneficieze de avantajul lor pe planul competitivității, creează o mare incertitudine în domeniul comerțului internațional și influențează negativ în țările în curs de dezvoltare asupra planificării de noi investiții orientate spre export. Ele se repercutează defavorabil și asupra consumatorilor din țările importatoare, care sînt nevoiți să plătească prețuri mai ridicate pentru mărfurile importate decît în cazul absenței restricțiilor.

Acordurile privind comercializarea ordonată pot conține pe lîngă restricții „voluntare“ la export prevederi privind prețurile, clauzele de salvagardare etc. Dacă în ce privește introducerea restricțiilor „voluntare“ la export, gradul de amestec al guvernelor diferă de la o situație la alta, în cazul acordurilor privind comercializarea, participarea guvernelor este deschisă și oficială. Aceste acorduri au asupra comerțului internațional aceleași efecte negative ca și autolimitarea „voluntară“ a exporturilor. Ele apără industria autohtonă din țările dezvoltate de concurența internațională, în special a țărilor în curs de dezvoltare.

Acordurile bilaterale și multilaterale care reglementează comerțul internațional cu produse textile reprezintă un exemplu concludent de acorduri privind comercializarea ordonată. Exportul produselor textile este supus restricțiilor pe baza unor acorduri oficiale, începînd din 1961; în prezent, schimburile internaționale cu aceste produse sînt reglementate prin Aranjamentul privind comerțul internațional cu produse textile, cunoscut și sub numele de Aranjamentul multifibre (A.M.F.) din 1973, prelungit printr-un protocol GATT pînă la sfîrșitul anului 1981.

Aranjamentul multifibre constituie o derogare de la prevederile GATT. Menținerea restricțiilor cantitative discriminatorii de tipul celor autorizate de acest instrument este contrară principiilor GATT. Țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să accepte această derogare pentru a evita aplicarea de către țările importatoare a unor restricții unilaterale.

În prezent se preconizează încheierea de acorduri sectoriale privind comercializarea ordonată, după modelul Aranjamentului multifibre, și pentru alte produse (produse din piele, ale industriei electronice etc.).

Tendința de reîntoarcere la protecționism s-a materializat și în propunerile avansate nu demult privind „comerțul liber organizat“. Această concepție nu a fost pe deplin definită de către autorii săi, dar unele din principalele sale trăsături sînt deja evidente. Comerțul liber organizat ar presupune încheierea, într-un context global, de acorduri sectoriale privind împărțirea piețelor, acorduri care ar limita pînă la anumite niveluri importul mărfurilor avînd o forță competitivă ridicată în țările capitaliste dezvoltate. Scopul acordurilor respective ar consta în evitarea creșterii șomajului în diferite sectoare și acordarea timpului necesar industriilor autohtone de a se adapta la situația economică schimbată, prin limitarea importului „perturbator“, în principal din țările în curs de dezvoltare cu nivel scăzut al salariilor.

Concepția comerțului liber organizat presupune, în principal, „acorduri privind comercializarea ordonată“ pe scară mondială; adoptarea sa ar acorda unor astfel de acorduri statutul de practică general acceptată în comerțul internațional. Aplicarea acestei concepții — după cum subliniază unii specialiști — ar putea conduce la escaladarea superprotecționismului în comerțul mondial.

O expresie a protecționismului actual o constituie și lărgirea abuzivă a folosirii procedurilor antidumping. Se tinde spre folosirea acestor proceduri în scopuri pur protecționiste, în loc de a servi numai ca mijloc de luptă contra practicilor comerciale neloiale. La 1 ianuarie 1978, C.E.E. a introdus un sistem de prețuri minime la importul de produse siderurgice. Potrivit acestui sistem, importurile efectuate la prețuri inferioare prețului minim sînt supuse — pînă la încheierea procedurii antidumping — unei taxe egale cu diferența dintre prețul minim și prețul efectiv plătit.

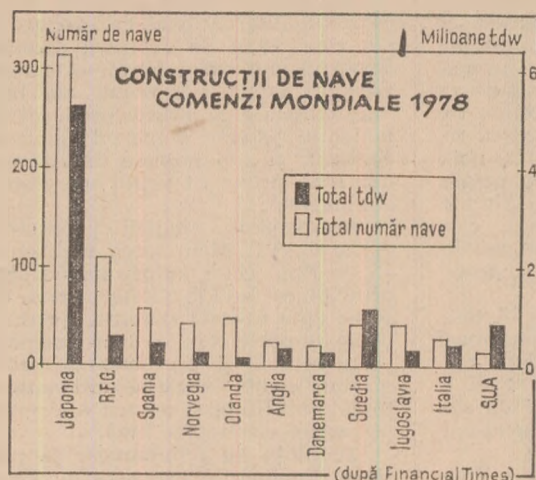
Sistemul de prețuri minime al C.E.E. la produse siderurgice a fost conceput, în principiu, ca o măsură temporară. Odată cu instituirea acestui sistem, C.E.E. a propus tuturor țărilor exportatoare de oțel în Piața comună să încheie cu ea acorduri bilaterale vizînd stabilirea de prețuri minime acceptabile și limite privind volumul exporturilor, în vederea evitării perturbării pieței comunitare, acorduri care să înlocuiască sistemul unilateral introdus de C.E.E. la 1 ianuarie 1978. Drept rezultat, Piața comună a încheiat astfel de acorduri cu principalii exportatori de oțel în C.E.E. (Japonia, țările membre ale A.E.L.S., unele țări socialiste europene). În cazul importului din țările cu care nu s-au încheiat încă acorduri bilaterale de acest fel, sistemul prețurilor minime, instituit la 1 ianuarie 1978, rămîne în vigoare.

La 28 februarie 1978, S.U.A. au introdus de asemenea un sistem de prețuri minime la importul de produse siderurgice („prețuri de referință“). În cazul în care prețurile exportatorilor sînt inferioare prețurilor minime oficiale stabilite, se declanșează procedura pentru perceperea unei taxe egale cu diferența dintre aceste prețuri. În februarie 1978, Canada a aplicat măsuri vizînd prevenirea dumpingului pe piața oțelului și accelerarea procedurilor antidumping.

În general, numărul de măsuri antidumping, adoptate într-o serie de țări capitaliste dezvoltate, în particular în S.U.A., Canada și C.E.E., a sporit. Totuși, în unele cazuri, s-au găsit soluții acceptabile atît pentru țările exportatoare, cît și pentru țările importatoare și, în consecință, măsurile antidumping în cauză au fost abandonate.

Construcțiile de nave: concluzii pentru 1978

POTRIVIT unor statistici britanice citate de cotidianul *Financial Times*, comenzile pentru nave în principalele țări constructoare au scăzut cu 34% în 1978 față de 1977, constatându-se în schimb o creștere a comenzilor adresate șantierelor din țările în curs de dezvoltare. Navele comandate au totalizat 13,7 mil. tdw față de 20,8 mil. tdw în 1977, acestea în ciuda măsurilor adoptate de guvernele occidentale în sprijinul constructorilor — subvenții de natură să permită prețuri mai scăzute și condiții de credit mai avantajoase acordate cumpărătorilor. Diminuări — în ceea ce privește ponderea unor țări în totalul tonajului navelor construite — au fost înregistrate în Japonia — 6,5%, Anglia — 2,3%, Olanda — 1,8%,

Spania — 2,9%, Norvegia — 0,7%. Au avut loc creșteri în Brazilia — cu 1,8%, Polonia — 5,9%, Suedia — 7,8%.

După cum afirmă *Fairplay International* — sursa citată de *Financial Times* — se constată în 1978 un interes sporit pentru creșterea flotei comerciale în special în R.P. Chineză, S.U.A., Brazilia, Indonezia, Pakistan, Australia,

Turcia, Japonia, Italia, România, R.D. Germană, Finlanda, Republica Malgașă și altele.

În ceea ce privește petrolierele, comenzile au scăzut de la 5,6 la 4,8 mil. tdw, iar la navele pentru transport în vrac — de la 5,8 la 2,3 mil. tdw. Au crescut, în schimb, comenzile pentru nave specializate, de tip container, de la 82 la 124 în 1978.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Cooperatistă Guyana: repere ale economiei

FOSTA colonie engleză din America de Sud — Guyana — cu o suprafață de aproape 215 mii km² și 857 mii locuitori, a fost confruntată, după obținerea independenței, în 1970, cu numeroase probleme generate atit de condiția de fost teritoriu dependent, cit și de o serie de factori interni, ca scăderea producției industriale, majorarea plăților pentru importul de țitei etc.

În ultimii ani, guvernul a adoptat unele măsuri pentru trecerea întreprinderilor străine sub controlul firmelor locale, de stat sau particulare, astfel că în prezent, 80 la sută din economie aparține sectorului de stat. De asemenea, se urmărește întărirea sectorului cooperatist, formă de organizare cu preponderență în perspectivă. A fost elaborat un program guvernamental de investiții pe perioada 1978—1981, în valoare de 1280 milioane dolari guyaneci (circa 503 milioane dolari S.U.A.), estimându-se că numai 60 la sută vor fi finanțări din fonduri proprii, pentru 40 la sută apelându-se la surse externe. Investițiile vor finanța, în special, trei mari proiecte, două vizând drenarea unor întinse terenuri agricole supuse în prezent inundațiilor și unul pentru irigații.

Agricultura, principala ramură a economiei contribuie cu 25 la sută la formarea P.I.B. utilizând circa 32 la sută din populația activă. Culturile de bază sînt trestia de zahăr și orezul.

Industria se limitează la prelucrarea produselor agricole (ramura industriei alimentare contribuie cu circa 8 la sută la formarea P.I.B.) și la industria minieră (18 la sută din P.I.B.). Exploatarea bauxitei este una din principalele activități economice, Guyana fiind una din cele mai mari producătoare de bauxită calcinată din lume. Concomitent se dezvoltă și producția de alumina. Guyana exportă bauxită, alumina, zahăr brut, orez, pește, melasă, diferite alte produse alimentare. Din 1976, balanța comercială a fost deficitară, cu toate măsurile adoptate în direcția reducerii importurilor. Principali săi parteneri comerciali sînt S.U.A., urmate de Piața comună, în cadrul căreia Anglia rămîne cel mai mare cumpărător de zahăr. În vederea diversificării relațiilor sale economice, Guyana, a trecut la lărgirea schimburilor comerciale cu țările socialiste, manifestînd, de asemenea, interes pentru dezvoltarea colaborării cu acestea.

Relațiile economice ale Guyanei cu România au la bază Acordul de cooperare economică, industrială și tehnică pe termen lung, încheiat în 1975 și Acordul comercial pe termen lung încheiat între cele două țări în anul 1976.

Elena ANGELESCU

Reorientarea investițiilor japoneze

O ANCHETĂ efectuată recent asupra a 1393 companii japoneze, de către ziarul economic *Nihon Keizai Shimbun* a evidențiat concluzia că investițiile în economia țării vor crește cu 3,1% în noul an financiar (aprilie 1979 — martie 1980) față

de cel anterior. Se subliniază faptul că vor crește cu prioritate (+3,6%) investițiile în sectorul producției industriale de mărfuri — aspect nou în ultimii cinci ani — în timp ce, în sectorul serviciilor, creșterea va fi de numai 2,7%.

Investițiile în industria prelucrătoare vor fi orientate cu precădere către modernizarea siderurgiei, textilelor și industriei metalelor neferoase. Se prevede

o reducere a investițiilor în automobile și produse electrice, la cele din urmă creșteri urmînd a se înregistra numai în ceea ce privește aparatura electronică.

Aceste orientări, precum și creșterea mai redusă a sectoarelor neproducătoare de mărfuri este pusă pe seama cheltuielilor majorate în domeniul energiei în general și al energiei în special.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 23—27 IV 1979 a fost caracterizată, pe ansamblu, printr-o redresare a dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale. Oscilația inițială a monedei nord-americane a fost determinată în principal de influența unor factori tehnici, care, ulterior, au fost anihilați în totalitate de publicarea cifrelor balanței comerciale a S.U.A. pe luna martie a.c. Reducerea deficitului lunar — 821,3 milioane dolari, față de 1300 milioane în februarie, în special prin creșterea cu 7% a exporturilor a imprimat o mișcare ascendentă destul de accentuată a dolarului S.U.A. față de celelalte valuri occidentale, tendință care se așteaptă — în opinia unor observatori — să continue și în perioada imediat următoare.

Yenul japonez a înregistrat cel mai ridicat procent de depreciere față de dolar, în ciuda intervențiilor repetate și destul de importante ale Băncii Centrale a Japoniei, astfel că pe 27 IV 1979 cotația de 221 yen/1 dolar a fost cu 1,5% sub cea de pe 20 IV 1979 de 217,70 yen/1 dolar. Factorul determinant în amplitudinea acestei mișcări a fost reducerea accentuată a excedentului comercial japonez față de S.U.A., de la 781,2 milioane dolari în februarie, la numai 286,3 milioane dolari în luna martie. Lira sterlină a început să fie tot mai mult afectată de alegerile parlamentare, astfel că nivelul de 2,0550 dolari/1 liră de la sfîrșitul săptămîinii era cu 1,1% sub închiderea de referință de 2,0775 dolari/1 liră. După ce a atins un nivel de depreciere față de dolar de circa 1,71 franc/1 dolar (+0,5%) pe 25 IV 1979, francul elvețian s-a depreciat continuu spre sfîrșitul intervalului analizat,

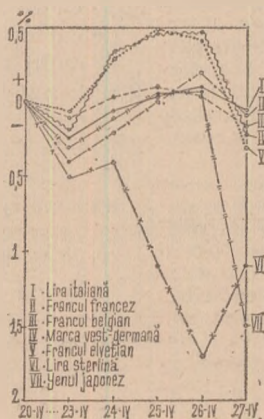
astfel că la închidere era tranzacționat la circa 1,7250 franci/1 dolar (depreciere cu 0,3%).

Marca vest-germană — cu o cotație de 1,9050 mărci/1 dolar pe 27 IV 1979, a înregistrat și ea pe ansamblu o depreciere de aproape 0,3% în relație cu dolarul (1,90 mărci/1 dolar pe 23 IV 1979). Nivelul francului belgian de la sfîrșitul săptămîinii, de 30,15 franci/1 dolar a reprezentat o depreciere de 0,2% față de 30,08 franci/1 dolar în 20 IV 1979. Francul francez și lira italiană au cotat la închiderea perioadei analizate în ușoară depreciere față de dolar (circa 0,1%) respectiv la 4,36 franci/1 dolar și 845,50 lire/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,875% la cele în eurodolari, 5,875% la cele în euromărci vest-germane și 2,25% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere aproape continuă, astfel că al doilea fixing din 27 IV 1979, de 243,70 dolari/uncie a fost cu 7,30 dolari/uncie peste cel corespunzător din 20 IV 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 20 IV a.c.

R. S. Cehoslovacă

PRIORITĂȚI ÎN STRATEGIA ECONOMICĂ

LA APROAPE trei decenii și jumătate de la eliberare, Republica Socialistă Cehoslovacă prezintă imaginea unei țări industriale dezvoltate, cu o agricultură de înaltă productivitate; din totalul populației ocupate în economia națională, de 7,2 mil. persoane, numai circa un milion sînt ocupate în agricultură. În aceste condiții accentul principal în activitatea economică este pus pe latura sa calitativă, pe perfecționarea activității de conducere, pe creșterea eficienței producției și a competitivității produselor.

După cum s-a subliniat la Plenara a 12-a a Comitetului Central al Partidului Comunist Cehoslovac (4—5 decembrie 1978), linia strategică elaborată de partid în domeniul politicii economice este orientată spre creșterea eficienței și a calității muncii. Realizarea acestui obiectiv își găsește expresia, de exemplu, în creșterea în 1978 a producției industriale în proporție de 85% pe seama productivității muncii și în reducerea cheltuielilor materiale în industrie cu 0,9%.

În anul 1978 într-o serie de întreprinderi și centrale a început experimentarea unui sistem perfecționat de conducere; în cadrul acestuia se accentuează rolul planurilor de lungă durată și al planurilor cincinale față de planurile anuale, pentru a permite centralelor industriale să îndeplinească măsuri complexe și de durată, îndreptate spre ridicarea eficienței și calității muncii.

A fost stabilită, de asemenea, o nouă ierarhizare a indicatorilor de realizare a planului, cel al producției globale rămînînd numai ca indicator orientativ. Criteriul principal al realizării planului devine producția marfă livrată pe destinații (export, investiții, fondul pieței), de îndeplinirea sa depinzînd în cea mai mare măsură crearea fondurilor de stimulare materială a oamenilor muncii. Totodată, în întreprinderile în care s-a introdus experimental noul sistem, din realizări se deduce valoarea producției pentru care s-au primit reclamații calitative din partea beneficiarilor, fapt care afectează fondurile destinate stimulării materiale.

Măsurile aplicate în cadrul experimentului sînt astfel concepute încît să asigure prioritate rezolvării problemelor eficienței și calității producției și să contribuie la întărirea disciplinei de plan. În contextul acestor eforturi de perfecționare s-au obținut succese notabile în toate domeniile activității economice, și în primul rînd în industrie. Industria cehoslovacă a realizat în anul 1978 o producție globală de 583 miliarde coroane, ceea ce reprezintă o creștere de 5% față de anul precedent, iar productivitatea muncii a crescut cu 4,2%.

Orientarea spre îmbunătățirea eficienței și a calității în domeniul industriei se materializează prin concentrarea efortului de cercetare și in-

vestiții spre dezvoltarea unor producții prioritare, și anume: mașini-unelte cu comandă numerică, prese, mașini textile, autocamioane, utilaje pentru centrale electrice nucleare, semiconductori și produse ale microelectronicii, utilaje pentru exploatarea la zi a zăcămintelor de cărbune, mașini pentru prelucrarea maselor plastice și a cauciucului, elemente hidraulice, piese de schimb s.a. Dezvoltarea și creșterea ponderii acestor sectoare are loc în condițiile limitării sau reducerii producției unor produse fără perspective ori cu eficiență redusă.

În anul 1978 volumul producției subramurilor prioritare a cunoscut un ritm de dezvoltare mai rapid decît pe ansamblul industriei, respectiv de 10,3%; dintre acestea menționăm producția de prese, care a înregistrat un spor de 24,4%, cea de mașini pentru prelucrarea maselor plastice și cauciucului — cu 21,6%, de semiconductori și produse ale microelectronicii — cu 22,5%, de sisteme moderne de telecomunicații — cu 18,8%.

OATENȚIE DEOSEBITĂ se acordă intensificării în continuare a producției agricole, al cărei volum aproape s-a dublat în ultimele trei decenii, în condițiile reducerii cu peste 7% a suprafețelor agricole și de peste două ori a efectivului lucrătorilor ocupați în acest sector al economiei. După cum s-a arătat recent la congresul cooperativelor agricole din Cehoslovacia, în perioada 1976—1978 volumul anual al producției de cereale a depășit cu aproximativ 800 mii de tone (respectiv 8,4%) nivelul său mediu din 1971—1975, anul trecut obținîndu-se o recoltă medie de peste 40 chintale de cereale la hectar.

Principalele orientări stabilite în dezvoltarea agriculturii se referă la creșterea intensivă a vitelor și — strîns legat de aceasta — la extinderea suprafețelor cultivate cu plante furajere perene și la intensificarea folosirii pășunilor și a luncilor; concomitent, capătă prioritate sporirea producției de oleaginoase, îmbunătățirea situației în cultura sfeclii de zahăr, în producția de legume și fructe — toate acestea pe fondul modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii, al concentrării producției agricole și adîncirii specializării acesteia. În sfera preocupărilor intră, de asemenea, ridicarea nivelului pregătirii cadrelor din agricultură, folosirea judicioasă a diferitelor pîrghii stimulative (de pildă, se prevede ca printr-o mai bună diferențiere a prețurilor de achiziție pentru produsele agricole să se influențeze asupra creșterii calității acestora și să se determine o folosire mai rațională a furajelor concentrate). În ultima analiză, orientările și măsurile menționate vizează satisfacerea la nivel tot mai înalt a necesităților alimentare ale populației, reducerea și chiar sistarea importurilor de materii prime agricole și articole alimentare, care pot fi produse în țară.

PLANUL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ pe anul în curs include, ca obiectiv principal, asigurarea dezvoltării continue și armonioase a economiei naționale a R. S. Cehoslovace. Venitul național urmează să crească în anul în curs cu circa 4,3% față de 1978, în condițiile sporirii cu 4,5% a producției industriale globale, cu 5,8% a volumului lucrărilor de construcții și cu 3,8% a producției agricole globale. Pe baza ridicării productivității muncii se va asigura 96% din sporul prevăzut al venitului național. Concomitent se creează condițiile necesare pentru creșterea producției agricole, mărirea eficienței exportului, avîndu-se în vedere îmbunătățirea în continuare a nivelului de trai al populației în concordanță cu rezultatele obținute în economie.

În cadrul industriei cele mai dinamice creșteri față de 1978 sînt planificate în construcții de mașini (6,9%), în industria materialelor de construcții (5,6%) și energetică (4,9%). În domeniul energetic se pune un accent deosebit pe economisirea combustibililor, stabilîndu-se ca obiectiv principal reducerea consumului în centralele electrice la 390,5 g.c.c. per kWh în acest an și la 387 g.c.c. în 1980.

În sfîrșit, se urmărește utilizarea optimă a potențialului economic pe linia apropierii și egalizării nivelului de dezvoltare a celor două republici, asigurîndu-se un ritm mai rapid de dezvoltare în R.S. Slovacă (creșterea cu 5,6% a produsului social total), comparativ cu R.S. Cehă (+3,5%).

EVOLUȚIA ASCENDENTĂ a economiei cehoslovace, întărirea și diversificarea potențialului său productiv au constituit premise favorabile și pentru dezvoltarea continuă a relațiilor economice dintre România și Cehoslovacia. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la mitingul prieteniei româno-cehoslovace (24 iunie 1977) cu prilejul vizitei oficiale în România a delegației de partid și de stat a R.S. Cehoslovace, condusă de tovarășul Gustav Husak, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, relațiile de prietenie și colaborare româno-cehoslovace „s-au amplificat și întărit continuu în anii socialismului. ai construcției noi orînduirii în cele două țări. Aezate temeinic pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și intrajutorării tovarășești, dezvoltîndu-se în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă, aceste relații au devenit tot mai rodnice, s-au îmbogățit și diversificat în folosul ambelor noastre popoare, al cauzei socialismului și păcii în lume“. Pe plan economic aceasta se reflectă în adîncirea permanentă a colaborării și cooperării economice, tehnico-științifice și industriale româno-cehoslovace (îndeosebi în domeniile de vîrf ale progresului tehnic, cum sînt construcțiile de mașini, metalurgia, industria chimică, electrotehnică ș.a.), în extinderea schimburilor comerciale reciproc avantajoase dintre cele două țări.

Ladislau VITCAN

Mai puțin petrol pe unitatea de produs

POTRIVIT Departamentului energiei al Statelor Unite, industria americană a devenit cu 10—15% mai eficientă sub aspectul economiei de energie, ca răspuns la majorarea prețului petrolului în ultimii cinci ani. Consumul total de energie a scăzut cu 13% pe fiecare unitate de produs realizat în S.U.A., aceasta obținându-se — potrivit sursei citate — prin acțiuni care sînt în mare măsură la îndemîna fiecărei întreprinderi : o mai bună izolare a recipientilor, eficiența sporită la utilizarea sistemelor boiler ș.a. În ciuda reținerilor exprimate totuși de unele întreprinderi — care consideră că acțiunile de economisire necesită cheltuieli însemnate — specialiștii în domeniul energiei apreciază că există încă posibilități neutilizate complet, realizabile cu eforturi minime.

Pentru statisticieni, reducerea cu 13% a consumului de energie la un produs înseamnă o modificare în tendința care a existat pînă nu demult în ceea ce privește ritmurile de creștere egale ale consumului de energie și P.N.B., ritmuri care în ultima perioadă s-au „decuplat“ : potrivit analiștilor guvernamentali, în 1977 consumul de energie a crescut cu 2%, iar PNB — cu 5%.

Sistem complex de dirijare a calității

CERCETĂRI întreprinse în multe părți ale lumii au demonstrat că nivelul calității produselor finite este influențat de factori foarte diferiți care variază, de exemplu, de la calitatea materiei prime și pînă la calitatea mesei servite la cantina întreprinderii, de la rigurozitatea controlului tehnic și caracterul relațiilor în cadrul colectivului de muncă la alegerea cadrelor și elasticitatea modului de stimulare a muncii, de la calitatea instalațiilor tehnologice pînă la culoarea în care sînt zugrăviți pereții în secțiunile de producție ș.a.m.d. Cum pot fi luați în considerare, într-o corelare optimă, diferențiată de la ramură la ramură, toți acești factori ?

În Uniunea Sovietică, pe baza elaborării în întreprinderi industriale a unor standarde pentru produsele lor (în urma respectării cărora produsele respective primesc marca calității), se extinde aplicarea așa-numitului „sistem complex de dirijare a calității“, la diferite niveluri. Experimentat inițial cu succes în industria orașului Lvov, la începutul acestui an sistemul era introdus deja în peste 80% din întreprinderile industriale din țară. În numeroase uzine și uniuni industriale, pe baza aplicării metodelor economico-matematice și a calculatoarelor electronice, s-a ajuns de fapt la o „automatizare“ a procesului de dirijare a calității.

Veriga ierarhică următoare în edificarea unui sistem pe ansamblul economiei naționale o constituie crearea unor sisteme de dirijare a calității pe ramuri. Pînă în 1980, aproximativ, se prevede punerea la punct și experimentarea unor sisteme de diri-

jare a calității în agricultură, în transporturi, în domeniul telecomunicațiilor, în sectorul serviciilor — ca verigi care se vor contopi, în viitor, organic în cadrul Sistemului unional de dirijare a calității.

Piața Comună : perspectiva carbunelui

POTRIVIT Comunității Economice a Cărbunelui și Oțelului (C.E.C.O.), anul 1978 nu a adus îmbunătățiri în industria carboniferă în țările Pieței comune, în special la extracția de huiă, dată fiind criza din industria siderurgică ; acoperirea cheltuielilor prin încasări nu s-a realizat decît în proporție de 55% în Belgia, 65% în Franța, 85% în R.F.G. și 90% în Anglia. Această situație este pusă pe seama creșterii costurilor de producție — cu 10% în Franța, 18% în Anglia, 7,5% în Belgia, 5,5% în R.F.G., în condițiile nemașării sensibile a prețurilor. Soluția a fost căutată în închiderea minelor mai puțin rentabile, fiind suspendată astfel producția la 16 mine cu o capacitate totală de 5,5 mil. tone pe an.

Se prevede însă o ușoară creștere (+2,4%) a consumului comunitar de huiă în acest an, de la 288 la 295 mil. tone, dar atingerea acestui nivel este legată de realizarea unui ritm de creștere economică de 3,5% în cadrul C.E.E., pus, de altfel, la îndoială de unii economiști occidentali. Recent, Consiliul Pieței comune a apreciat că începînd cu deceniul următor va avea loc o creștere a cererii și în acest sens a cerut țărilor membre să depună eforturi vizînd menținerea la un nivel ridicat a producției, stimularea consumului de cărbune în condițiile actualei crize energetice, impulsionează cercetării în acest domeniu. Pe termen lung C.E.C.O. apreciază la 600 mil. tone necesitățile de cărbune ale Pieței comune în anul 2000, urmînd ca din import să se obțină circa 300—350 mil. tone.

Raportul „input-output“ de energie în agricultură

NECESITATEA dezvoltării producției agroalimentare, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare în condițiile scumpirii continue a energiei consumate în agricultură, industria alimentară, transporturi, etc. determină pe specialiștii să acorde atenție sporită proceselor agricole și tehnologiilor de cultură și prelucrare mai puțin energointensive. Aceasta, deoarece s-a constatat că transferarea automată a structurii producției agricole și a tehnologiilor aferente din țările capitaliste industrializate în țările în curs de dezvoltare ar necesita un consum de energie practic irealizabil.

Comparativ, de pildă, cu situația din S.U.A., unde pentru fiecare calorie de energie consumată în producția agroalimentară s-au obținut (în medie) în 1977, zeva mai mult de 0,1 calorii de energie care poate fi metabolizată de organismul omului, față de circa 0,2 calorii în 1945, pentru o serie de produse agricole principale, obținute în diferite țări, raportul respectiv oscilează între limite

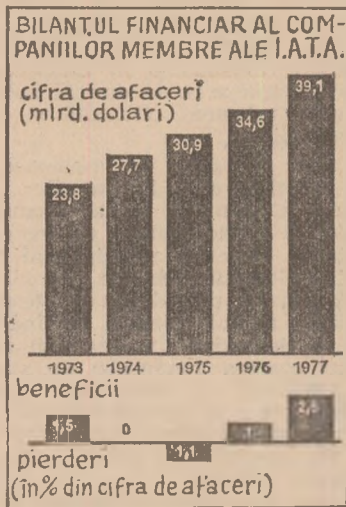
Produsul	Calorii obținute (la o calorie de energie consumată)
Batut	18
Orez (cultură tradițională)	10—36
Orez (cultură intensivă)	7,5
Cartof (cultură tradițională)	14
Cartof (cultură intensivă)	2—6,3
Griș	3,5—15,0
Ovăz	7
Arahide	1,9— 8,7
Porumb	2,9— 5,4
Soia (boabe)	1,6— 3,0
Aige	1,2
Lapte	1,0
Concentrate din proteine de pește	0,1— 0,45
Ouă (producție intensivă)	0,4
Carne de vită (creștere extensivă)	0,35— 5,4
Carne de vită (creștere intensivă)	0,1— 0,35
Proteine obținute din petrol	0,15

Sursa : CNUCED, Le transfert de technologie, Doc. TD/B/C 6/22, 1978

destul de largi (așa cum reiese din tabel), în funcție și de tehnologia folosită.

Traficul aerian internațional : rentabilitate și concurență

TRANSPORTURILE aeriene internaționale cunosc în ultimii ani o evoluție favorabilă sub aspect financiar : ritmul de creștere a cifrei de afaceri globale a celor 107 societăți afiliate la Asociația internațională a transporturilor aeriene (I.A.T.A.) se redresează lent și, tot-

odată, după deficitul înregistrat în 1975 s-a ajuns la realizarea unei rate medii a rentabilității de 2,6% în anul 1977. Totuși, opinează specialiștii, nu se poate vorbi de o situație bună atît timp cît nu se realizează o rată a rentabilității de circa 10%, ținîndu-se seama că înnoirea necesară a parcului de avioane în cursul perioadei următoare de zece ani impune investiții evaluate la circa 80 miliarde dolari.

În acest context, revista l'Usine Nouvelle (care publică graficul de mai sus) evidențiază ascuțirea fenomenelor de concurență pe piața mondială a transporturilor aeriene internaționale, „războiului tarifelor“ — declanșat anterior — adăugîndu-i-se ofensiva companiilor din S.U.A. pentru a recîștiga unele poziții pierdute.

GLOSAR

Dezechilibru fundamental

ASUPRA conținutului acestui termen economic nu există un consens. În majoritatea cazurilor însă, dezechilibrul fundamental este definit ca fiind sinonim cu un anumit dezechilibru al balanței de plăți, care presupune existența unei prelungiri în timp a fenomenului — el fiind legat indisolubil de criteriul duratei (cel puțin 2—3 ani) —, precum și de o serie de cauze care pot să determine permanența probabilă a efectelor acestora, având în vedere că atât durata trecută, cât și perspectivele de viitor ale fenomenului nu pot fi decit cu greu dissociate de natura cauzelor care l-au produs.

În cazul în care, de exemplu, balanța de plăți a unei țări a fost deficitară din cauza unei recolte slabe sau a unei calamități naturale care a scos din funcțiune o serie de capacități de producție industrială, nu avem de-a face cu un dezechilibru fundamental, ci cu unul întâmplător. Dimpotrivă, se poate vorbi despre un asemenea dezechilibru atunci când o parte din capacitățile existente s-au învechit și nu mai pot face față exigențelor internaționale, sau când costurile de producție au crescut simțitor mai mult decit în alte țări.

S-a vorbit în acest sens adeseori despre dezechilibrul fundamental al economiei britanice, ca urmare între altele a fenomenului istoric al lichidării colonialismului, care a redus imperiul colonial britanic odinioară cel mai mare din lume, la fosta metropolă insulară, devenită aproape dintrodăată profund dependentă de economia mondială. De-a lungul unei întregi perioade istorice, balanța de plăți a Angliei a fost deficitară, deoarece exportul de mărfuri, prestațiile de servicii și mișcările de capitaluri de care era capabilă economia britanică în noua ipostază nu ajungeau pentru a acoperi cheltuielile necesitate de importul de mărfuri și de rambursarea uriașelor datorii contractate de Anglia în străinătate. Dezechilibrul fundamental al economiei britanice a fost, de asemenea, consecință a dezvoltării economice inegale a țărilor capitaliste, a luptei dintre marile puteri capitaliste pentru dominația mondială.

O anumită popularizare a termenului a fost conferită dezechilibrului fundamental de vechiul statut al Fondului Monetar Internațional, care prevedea că acest organism este obligat să-și dea consimțământul la orice modificare a parităților monetare, efectuată de una din țările membre ale organismului, atunci când „s-a asigurat că modificarea este necesară pentru corectarea unui dezechilibru fundamental“.

Legătura dintre dezechilibrul fundamental și modificarea parităților monetare aparține esenței acestui fenomen economic. Aceasta, deoarece de cele mai multe ori, dezechilibrul balanței de plăți nu poate fi corectat decit pe cale monetară, printr-o devalorizare sau depreciere a monedei naționale a țării în cauză. Alte posibilități — mult mai dificil de pus în practică — pentru combaterea dezechilibrului fundamental ar fi: restrângerea importului prin majorarea taxelor vamale, stabilirea de contingente, controlul schimbului valutar etc. Asemenea posibilități au însă două tăisuri: pe de o parte, ele contribuie la lichidarea sau limitarea dezechilibrului fundamental, iar pe de altă parte au repercusiuni negative asupra economiei, ducând la creșterea șomajului, restrângerea utilizării capacităților de producție existente etc.

C. K.

Energie electrică din curenți marini

Oprică Milaliu, Mangalia — Pină în prezent au fost dezvoltate tehnici pentru generarea de energie electrică prin utilizarea forței valurilor, fluxului și refluxului și a diferenței de temperatură între apele de suprafață și de adâncime. Recent o echipă mixtă de cercetători ai companiei „Ka-

wasaki Heavy Industries Ltd.“ și ai Universității de Marină din Kobe a anunțat, cu ocazia unei sesiuni a Societății japoneze de fizică aplicată desfășurată la Osaka, că este pe cale de a pune la punct o tehnică pentru generarea de energie electrică utilizând curenții oceanici. Principiul folosit este identic cu clasicul „regulă a miinii drepte“ a lui Fleming: este vorba în acest caz de generarea curențului electric la trecerea unui curent marin (apa mării fiind bună conducătoare de

electricitate) printr-un cimp magnetic puternic creat de un superconductor. Cercetătorii menționați estimează că „Curentul negru“ (Kuroshio) care circulă cu o viteză de 1,5 m/s de-a lungul coastei estice japoneze, poate debita o putere de 1 500 kW dacă se folosește un cimp magnetic superconductor care asigură un cimp de 31 000 Gauss. Dacă studiile pe model se vor încheia cu succes, se apreciază că ar fi posibilă construcția în zona curențului Kuroshio, a unei insule artificiale, pe care s-ar instala o centrală electrică.

Deoarece în procesul de generare a energiei electrice din apa mării se produce, prin electroliză, și hidrogen, centrala electrică respectivă poate fi combinată cu una producătoare de hidrogen, care ar fi apoi transportat pe uscat în stare gazoasă sau lichefiată, pentru a fi utilizat ca înlocuitor al petrolului. Dezvoltarea tehnologiei producerii hidrogenului este unul din cele patru proiecte majore ale „Programului de energie solară“ al Japoniei, privind utilizarea unor noi surse de energie.

Populație ocupată

Elena Guță, Întorsura Buzăului — 1). Datele disponibile cele mai recente privind structura populației ocupate în cele trei sectoare, pe grupuri de țări, privesc începutul deceniului actual. Potrivit acestor date, ponderea populației ocupate în agricultură, în țările nesocialiste, era de 85% în țările cel mai puțin dezvoltate, de 55% în statele în curs de dezvoltare mai avansate și de 11% în țările industrializate. Pe ansamblul țărilor socialiste ea era în același an de 39%. În țara noastră, ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus de la 49,1% în 1970 la 33% anul trecut, cu perspectiva de a coborî în continuare, pină la 15—12% în 1990. Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare forța de muncă sposede de trei ori mai rapid decit în țările industrializate.

Sub raportul contribuției relative la crearea produsului intern brut, agricultura realiza în medie, în 1976, 45% din P.I.B. în țările cel mai puțin dezvoltate (52% în 1960), 21% în țările în curs de dezvoltare mai avansate (26% în 1960) și numai 6% în țările industrializate (9% în 1960). Diferențele existente între ponderea populației ocupate în agricultură și contribuția acestei ramuri la crearea P.I.B. oferă o imagine asupra decalajelor existente în producti-

vitatea muncii în țările menționate atât în agricultură cât și în industrie.

2) Unul din factorii care contribuie la dificultatea comparațiilor internaționale ale produsului național brut al diferitelor țări îl constituie tocmai faptul pe care îl semnalăm că energia consumată pentru încălzitul clădirilor în țările din zonele reci ale globului este contabilizată ca o contribuție la crearea P.N.B., în vreme ce în țările calde ea este furnizată gratuit de soare, desigur fără a fi evidențiată nicăieri.

Republica Kiribati

Anea Preda, Brașov — Republica Kiribati este numele unui stat care își va proclama independența abia în luna iulie a acestui an. Este vorba de o fostă posesiune britanică din sud-vestul Oceanului Pacific, cunoscută acum sub numele de insulele Gilbert. Teritoriul respectiv, cu o suprafață de 5,2 milioane kmp, constă de fapt din trei grupuri de insule și anume Gilbert, Line și Phoenix, cu o populație totală de 52 000 locuitori. De la 1 ianuarie 1977 în arhipelagul insulelor Gilbert a fost instituită autogovernarea internă. Capitala noului stat va fi Tarawa (17 000 locuitori).

Economia insulelor se bazează în prezent pe exportul de fosfați (zăcămintele, exploatate de trei sferturi de secol, sînt aproape epuizate) și de copra. S-au luat măsuri pentru stimularea industriei piscicole, care ar urma să ia locul fosfaților ca principală sursă de venituri ale țării.

Promovarea exporturilor

Ioan Alexandru, Ploiești Centrul pentru promovarea comerțului pe care guvernul italian și Confederația Industriei italiene îl construiesc în apropiere de Milano va fi afiliat la Asociația centrelor pentru comerț mondial, organizație cu sediul la New York, înființată acum zece ani. Crearea Centrului, care urmează a fi inaugurat anul viitor și se va alătura celor 27 asemenea centre existente deja în diverse alte țări ale lumii, se înscrie în eforturile susținute de promovare a exporturilor întreprinse de guvernul italian. Aceste eforturi au avut recent o contribuție la realizarea primei balanțe comerciale anuale excedentare a Italiei de după 1942. Centrul va

sprijini în special eforturile de export ale întreprinderilor mijlocii și mici, care au o pondere foarte ridicată în economia italiană. În acest scop, Centrul comercial de la Milanofiori, dotat cu un calculator, va putea furniza exportatorilor italieni cele mai diverse informații comerciale despre piața mondială prin simpla apăsare a unui buton, în orice moment din cele șapte zile (și nopți) ale săptămînii. Este vorba de informații privind piețele externe, inclusiv perspectivele în acest domeniu, legislația comercială și vama la diferitelor țări, cerințele specifice anumitor piețe, sistemul de asigurări, posibilitățile de traducere etc.

În același timp, așa cum relatează Financial Times, calculatorul va sta și la dispoziția importatorilor străini, care vor putea lua cunoștință într-o clipă de întreaga gamă de produse de export ale firmelor italiene asociate Centrului. La centrul comercial vor lucra circa 10 000 persoane.

Comisia trilaterală

Vasile Guleratu, Slobozia — La reuniunea din 22—24 aprilie a.c. a „Comisiei trilaterale“, desfășurată la Tokio, dezbaterile s-au purtat între altele asupra dezechilibrului balanțelor de plăți și instabilității financiare internaționale, politiciii industriale în actuala situație din economia mondială, noilor evoluții din domeniul energetic și altor teme de interes comun pentru participanții din cele trei zone geografice reprezentate în Comisie (America de Nord, Europa occidentală și Japonia). La reuniunea din capitala niponă au fost prezente circa 150 economiști, profesori universitari și industriași.

Jean Monnet

Ilie Preda, Brașov — Considerat „părintele Comunității Economice Europene“ (Piața comună), omul politic francez Jean Monnet, decedat de curind la vârsta de peste 90 de ani, a fost primul președinte al Înaltei Autorități a Comunității europene a carbunelui și oțelului, în perioada 1952—1955. El a demisionat din acest post pentru a se putea consacra dezvoltării cooperării între țările vest-europene. În anul 1919, Jean Monnet a fost secretar general adjuncat al Ligii Națiunilor.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 4 mai 1979

- Politica României socialiste consecvent consacrată bunăstării omului, echității și păcii în lume (N. Ionescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Producția fizică și netă realizate ritmic, integral (Mihai Jurj) 4

- Investiții. Asigurarea la termen a documentațiilor (Gh. Ruscanu) 6

- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Noi forme de stimulare a creșterii producției destinate exportului (G. Nicolescu) 8

- Tîrgurile internaționale în slujba promovării comerțului și cooperării (Ion Constantinescu) 10

- Industria chimică românească la al III-lea Salon internațional al chimiei (Adrian Stoica) 10

- Largirea cooperării — o cerință în procesul utilizării superioare a lemnului (lector univ. Ion S. Bani) 10

- Procesul circular activ. Valoarea integrală a resurselor — criteriu prioritar în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților (dr. arch. Mircea Enache) 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Standardul de stat „Analiza valorii” (II). Coordonate ale eficienței creației colective (Petre Birișteică, D. Alex. Băleanu) 17

TEORII • IDEI

- Partidul Comunist Român — conducătorul poporului pe drumul socialismului și comunismului (prof. dr. Mihai Chioreanu) 19

- Contribuția României la războiul antihitlerist (dr. Iosif I. Adam) 21

- Echilibru și dezzechilibru (Mircea Malifa) 23

- Școli • curente • economiști. Evoluții în gândirea economică din țările în curs de dezvoltare (II) (prof. dr. Ion Bulborea) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Pe agenda U.N.C.T.A.D. V. Intensificarea protecționismului și interesele țărilor în curs de dezvoltare (I) (Victor Aldea) 26

- Tendințe-coniuncturi 23

- R. S. Cehoslovacă. Priorități în strategia economică (Ladislau Vitican) 29

- Mondorama
- Cămine

ÎN SUPPLEMENTUL NUMARULUI:
Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- The socialist Romania's policy, consistently devoted to people's welfare, equity and world peace (N. Ionescu) 1

- The economic and financial mechanism: functional and efficient. Fostering the growth of export assigned production (G. Nicolescu) 8

- International fairs in support of promoting trade and cooperation (Ion Constantinescu) 10

- The Romanian chemistry at the Third international chemical exhibition (Adrian Stoica) 10

- The circular active process. Turning the use of resources to the best account — a priority in territorial and localities syste-

- mizing (Dr. Arch. Mircea Enache) 13

- The Romanian Communist Party — people's leader on the way of socialism and communism (Prof. Dr. Mihai Chioreanu) 19

- Romania's contribution to the antifascist war (Dr. Iosif I. Adam) 21

- Schools — currents — economists. Some trends in the economic thoughts in developing countries (II) (Prof. Dr. Ion Bulborea) 24

- The U.N.C.T.A.D. V agenda. Protectionism strengthening and the developing countries interests (Victor Aldea) 26

- Czechoslovak Socialist Republic. Priorities in the economic strategies (Ladislau Vitican) 29

DANS LE NUMÉRO

- La politique de la Roumanie socialiste, conséquemment consacrée au bien-être de l'homme, à l'équité et au paix dans le monde (N. Ionescu) 1

- Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. Nouveaux modalités pour stimuler l'accroissement de la production pour l'exportation (G. Nicolescu) 8

- Les foires internationales au service de la promotion du commerce et de la coopération (Ion Constantinescu) 10

- L'industrie chimique roumaine au III-ème Salon international de la chimie (Adrian Stoica) 10

- La processus circulaire actif. La mise intégrale en valeur des ressources — un critère prioritaire dans l'action de systématisa-

- sation du territoire et des localités (dr. arch. Mircea Enache) 13

- Le Parti Communiste Roumain, le dirigeant du peuple sur le chemin du socialisme et du communisme (prof. dr. Mihai Chioreanu) 19

- La contribution de la Roumanie à la guerre antifasciste (dr. Iosif I. Adam) 21

- Ecoles — courants — économistes. Evolutions dans la pensée économique dans des pays en voie de développement (II) (prof. dr. Ion Bulborea) 24

- Sur l'ordre du jour de la V-ème C.N.U.C.E.D. Le renforcement du protectionisme et les intérêts des pays en voie de développement (Victor Aldea) 26

- La R.S. Tchécoslovaque. Priorités dans la stratégie économique (Ladislau Vitican) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Политика социалистической Румынии, последовательно посвященная благосостоянию человека, справедливости и миру в мире (Н. Ионеску) 1

- Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Новые формы стимулирования роста продукции предназначенной на экспорт (Г. Николеску) 8

- Международные ярмарки служат делу развития торговли и сотрудничества (Ион КонстантINESКУ) 10

- Химическая промышленность Румынии на III-ем Международном салоне химии (Адриан Стойка) 10

- Активный циркулярный процесс. Интегральное использование

- ресурсов — приоритетный критерий в деле систематизации территории и населенных пунктов (др. арх. Мирча Енаке) 13

- Румынская Коммунистическая Партия — руководитель народа по пути к социализму и коммунизму (проф. др. Михай Чиорану) 19

- Вклад Румынии в войну против гитлеризма (др. Иосиф И. Адам) 21

- Школы • течения • экономисты. Эволюции в экономическом мышлении в развивающихся странах (II) (проф. др. Ион Булборя) 24

- На повестке дня ЮНКТАД. V. Интенсификация протекционизма и интересы развивающихся стран (Виктор Алда) 26

- Чехословацкая С.Р. Приоритеты в экономической стратегии (Ладислау Витикаш) 29

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postale și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 250 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

Cele mai plăcute clipe au zburat o dată cu secundele. Aceste momente unice, irepetabile pot fi re trăite după un minut, după o zi, o lună, după un an, dacă ați fi avut prevederea să le înregistrați pe o bandă a casetofonului STAR MC 12.

CASETOFONUL STAR MC 12 este un aparat portabil, de dimensiuni reduse care înregistrează pe două piste și redă monofonic sunetele.

CASETOFONUL STAR MC 12 poate fi alimentat și de la rețeaua de 220 V. Este echipat cu un microfon, o curea pentru purtare, două cordoane (de alimentare și înregistrare-redare).

Magazinele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă casetofonul STAR MC 12 la prețul de 2 058 lei.

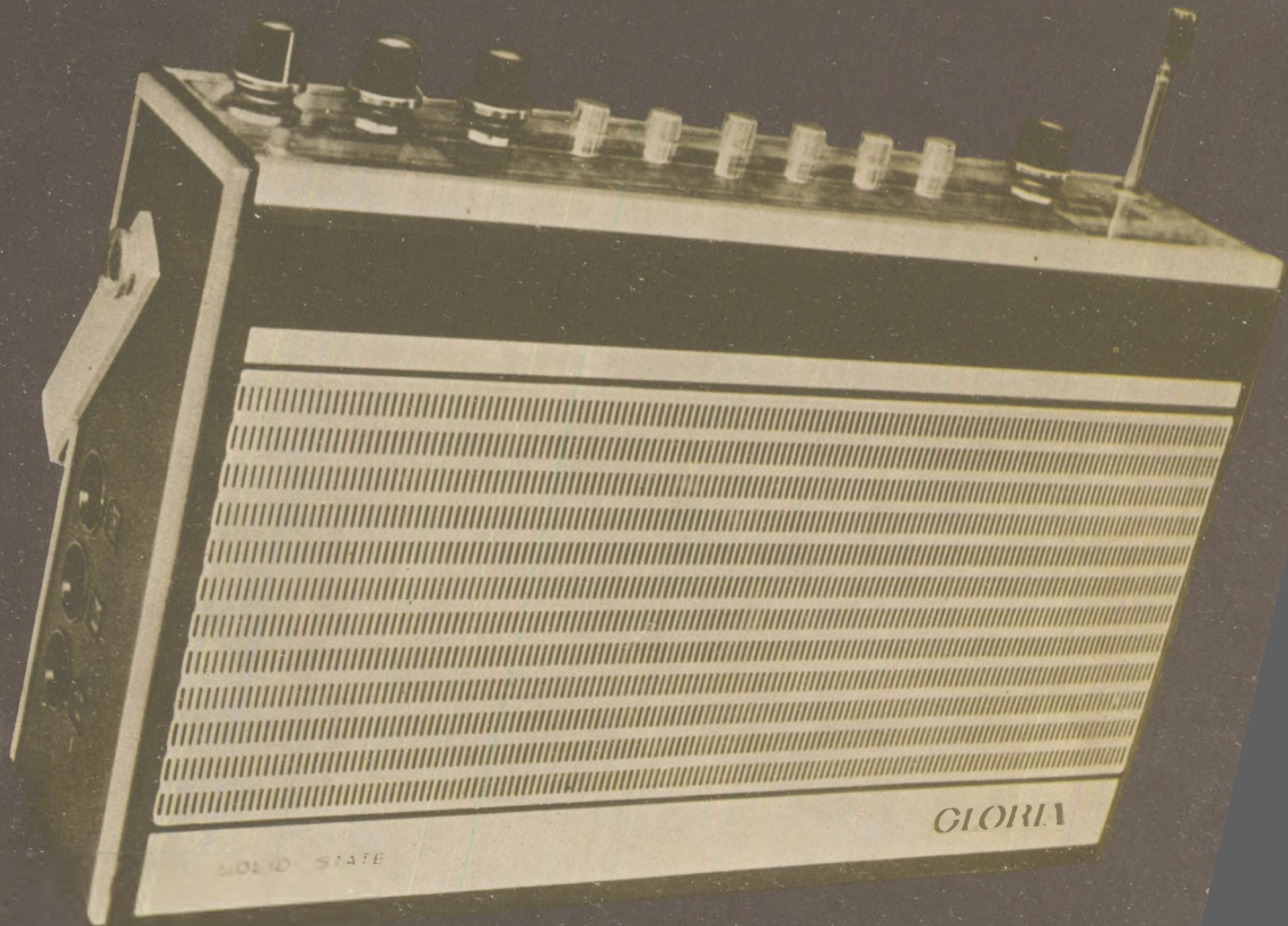
APARATUL DE RADIO — un tovarăș agreabil al orelor de destindere pe-trecute în casă !

● Buletine de știri ● Buletine meteo-rutier ● Emisiuni economice ●
 Emisiuni pentru copii și tineret ● Muzică populară, ușoară, simfonică ●
 Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon
 Pe scurt... de toate pentru teți vă oferă aparatul de radio ! Dar dacă
 ați avea un radioreceptor portabil, ați avea un prieten nedespărțit !
 În magazinele comerțului de stat vă așteaptă 9 tipuri de radiorecep-
 toare portabile :

- Cora
- Apollo
- Pescăruș
- Alfa
- Cosmos
- Albatros
- Jupiter
- Madrigal
- Gloria

G.U.	Preț	lei
1	345	"
1	345	"
2	450	"
2	500	"
3	645—740	"
4	800	"
4	845	"
4	1 150	"
4	1 450	"

Radioreceptoarele portabile se vînd și cu plata în 18 rate lunare.
 avansul fiind de numai 20%.

Lei 5

Recom